

18+

KNJIGA O NEŠTO
DRUGAČIJIM MUŠKARCIMA

18+
KNJIGA O NEŠTO DRUGAČIJIM MUŠKARCIMA

Sarajevo, 2013.

Edicija *Questioning* Sarajevskog otvorenog centra
Ediciju uređuje Saša Gavrić
Knjiga 7.

<i>naslov:</i>	18+. Knjiga o nešto drugačijim muškarcima
<i>priredili_a:</i>	Jozo Blažević, Feđa Bobić, Saša Gavrić, Jasmina Čaušević
<i>intevjue vodili_a:</i>	Jozo Blažević, Feđa Bobić, Jasmina Čaušević
<i>analiza intevjua:</i>	Mladen Lakić
<i>pogovor:</i>	Ivan Šunjić
<i>lektura_korektura:</i>	Dina Vilić
<i>prelom_naslovnica:</i>	Feđa Bobić
<i>izdavač:</i>	Sarajevski otvoreni centar, www.soc.ba
<i>za izdavača:</i>	Saša Gavrić
<i>fotografija na naslovnici:</i>	Tanja Ristić
<i>fotografije u publikaciji:</i>	Tanja Ristić, Lejla Huremović, Tomislav Ladišić

© Sarajevski otvoreni centar/autori

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije cijele publikacije ili njezinih dijelova je poželjno, uz prethodno pismeno informisanje izdavača na mail: office@soc.ba

Publikacija je nastala uz podršku Fondacija Planet Romeo. Štampanje publikacije je podržala Ambasada Kraljevine Norveške u BiH. Stavovi i mišljenja izneseni u ovoj publikaciji su autorski, i ne predstavljaju izričite stavove i mišljenja donatora. Autori odgovaraju za svoje tekstove.

ISBN 978-9958-536-13-7

18+ KNJIGA O NEŠTO
DRUGAČIJIM MUŠKARCIMA

SADRŽAJ

PREDGOVOR	6
JA SAM HAINSIJA OLINDI	7
SVAKODNEVICA GEJ, BISEKSUALNIH, TRANS MUŠKARACA	11
O NJIMA I NJIHOVIM PRIČAMA	11
Kad shvatiš da želiš	12
Od želje do prvog puta	14
Izaći iz ormara, biti aut, reći da si gej. . . kako, kada, kome?	16
Istopolne veze	18
Monogamna, poligamna, otvorena, u vezi je važna ljubav	19
Ljubomora u vezi - mač sa dvije oštrice	21
Prevare u vezi, zaljubljuvanje u treću osobu. . .	23
SEKSUALNOST	26
Seks - različiti oblici jednog užitka	26
Kakve muškarce oni žele	32
Seks je užitak, pozicija samo etiketa	34
Ljubav za dvoje, a seks u troje	35
Gay Romeo - virtualni svijet stvarnog uticaja	37
RAZGOVOR SA UKUSOM VANILLE	43
LIČNE PRIČE	48
Iz dnevnika jednog asistenta - čekajući alternativu	48
Pozdrav iz Njujorka	51
OK mi je da me ne vole	53
Phoenix	54
Iz srednjoškolske klupe	57
Voliš sebe, a mrziš svoje tijelo	59
Život u bojama kalendara	60
Zapis iz dnevnika	64
Ko te ne prihvata, pusti ga da ode	66
Coming out je nekad bol	70
Poluodškrinuta vrata ormara	71
Betonsko dete	73
	79
Uskršnji coming out	83
POGOVOR: NEKOLIKO CRTICA O SEKSUALNOSTI, IDENTITETU I COMING OUT NARATIVU	88

PREDGOVOR

Kada smo 2010. godine krenuli da radimo za i sa lezbejkama, gejevima, biseksualnim i trans* osobama, suočili smo se vrlo brzo sa činjenicom da su život i svakodnevica ovih grupa u potpunosti nevidljivi u Bosni i Hercegovini.

Kroz rad sa zajednicom mnogo puta smo se uvjerali da su gej, biseksualni i trans* muškarci diskriminirani na razne načine u heteronormativnom društvu. Sa druge strane, i u okviru same LGBT zajednice, određene grupe muškaraca se suočavaju sa predrasudama. Biseksualnost se često smatra nepostojanom i prelaznom fazom ka homoseksualnosti, a o transrodnosti, transeksualnosti i transvestiji se ponekad govori kroz podsmjeh i prezir i u okviru LGBT zajednice.

Gej, biseksualni i trans* muškarci su najčešće u BiH vidljivi samo u kontekstu nasilja i diskriminacije. Sarajevski otvoreni centar želi da učini vidljivim specifičnosti svake od ovih grupa muškaraca, da ih na taj način osnaži i pruži im prostor da ispričaju svoje priče o identitetima, različitosti, neprihvatanju ili prihvatanju, priče o svojim unutrašnjim svjetovima, maštanjima, žudnji, strahovima, stidu, strasti, slobodi, oprezu, hrabrosti i, konačno, coming outu. Upravo zbog toga je nastala i ova knjiga.

18+. Knjiga o nešto drugačijim muškarcima predstavlja nastavak našeg nastojanja da dokumentujemo, prikažemo, i što široj javnosti približimo LGBT svakodnevnicu. Objavljivanjem knjige Više od etikete. O ženama koje vole žene početkom 2013. predstavili smo „žensku“ perspektivu, dok je ova knjiga njen „muški“ pandan.

Knjiga se sastoji iz četiti dijela. U prvom dijelu Mladen Lakić daje pregled 15 intervjua, koje su Jozo Blažević, Feđa Bobić i Jasmina Čaušević vodili sa parovima i pojedincima. Gej, biseksualni i trans* muškarci govore o svojoj seksualnosti, vezama i mnogim drugim aspektima nešto drugačije muške svakodnevnice. Nakon toga, u integralnoj formi predstavljamo intervju sa Mirnesom Kubatom Vanillom. Uvjerite se i sami zašto je ova priča jedinstvena. U trećem poglavlju donosimo lične coming out priče, dok nam u četvrtom dijelu Ivan Šunjić pruža prostorno-vremenski analitičko-teorijski pogled na seksualnost, identitete i proces kakav je coming out. Umjetnički radovi nešto drugačijih muškaraca – fotografije, slike i grafike, na vizuelan način upotpunjuju knjigu pričajući svoje priče. Takođe, u knjizi se nalaze i dokumentarističke fotografije slovenske fotografkinje Tanje Ristić, i na ovom mjestu joj se najtoplije zahvaljujemo što nam je ustupila svoj rad na korištenje.

Kao inicijator ovog projekta, želim da se srdačno zahvalim svojim ko-priredivačima i priredivačici: Jozi, Feđi i Jasmini bez kojih ovaj projekt možda nikada ne bi bio realizovan.

Zahvalnost dugujem i Mladenu na autorskoj obradi i uobličavanju obilnog i inspirativnog materijala koji su intervjui obezbijedili, te Ivanu na smještanju knjige u savremene teorijske okvire kroz svoj pogovor. Hvala i Dini na lekturi, te Fedi, još jednom, na prelomu i dizajnu knjige. I za kraj, želimo se zahvaliti i Fondaciji Planet Romeo koja je podržala nastanak ove knjige, te Ambasadi Norveške u BiH koja je finansirala štampu.

Nadamo se da ćete uživati u čitanju!
Saša Gavrić, direktor Sarajevskog otvorenog centra

JA SAM HAINSIA OLINDI

Kolumnistica sam jednog LGBT portala. Od mene je zatraženo da napišem jedan tekst kao uvod u knjigu koju ćete upravo pročitati. Želim da je pročitate. Ne zbog mene, ja sve već znam, ne zbog ljudi koji su svoje priče napisali, oni su to već proživjeli. Ovu knjigu pročitajte, dragi moji, zbog sebe. Voljela bih da je pročitaju oni koji uopšte nemaju dodir sa muškarcima poput ovih koji su svoje živote prenijeli na papir, voljela bih da je pročitaju zadrți, neupućeni, uskogrudni, konzervativni, i najviše oni koji ne znaju zašto su protiv nečega i nekoga čiju priču uopšte ne poznaju.

Gej muškarci i svi ostali muškarci drugačijeg „opredjeljenja“ u BiH. To je tema. Ja razumijem kako je to biti „drugačiji“, neprirodan, neshvaćen i neprihvaćen. Zna li Vi? E, vrijeme je da saznate. Svaka priča sadrži nit koja se ponavlja i poput paukove mreže sastavlja cjelinu, gdje je sve na svom mjestu na prvi pogled, ali tek kad počnete pratiti nit, njenu dužinu, komplikovano tkanje i njen susret sa ostalim nitima, vidjet ćete koliko boli, straha i svega ostalog samo jedna jedinka zvana „gej“ mora proći na Balkanu da udahne slobodno zrak. Idem direktno na temu, a poetiku i patetiku bacam pod noge, i ljudskim riječima se obraćam Vama, dragi čitatelju, koji ne znate ili tek naslućujete kakav je to život koji netko mora živjeti u skrivanju.

Peder, peško, peškić, depre, peša... Nema kraja tome. To je lanac neprekidnog mentalnog i često fizičkog zlostavljanja koje nitko ne vidi i ne čuje. Od malih nogu dječaka uče da bude muško, da uguši suze, da uzme kamion, ali nipošto i lutku. Od malih nogu počinje trening za „prave muškarce“, i na najmanji znak pederluka, žene pljuju po tri puta u svoju košulju, a očevi uzimaju šibu ili negiraju postojanje tog djeteta. Pubertet donese najgore i najbolje razdoblje za gej muškarca. Možda

KNJIGA O NEŠTO DRUGAČIJIM MUŠKARCIMA

se nekomе posreći, pa u ranim godinama završi sa nekim tko ga prihvaća, razumije i možda voli, pa su traume od odbacivanja barem jednim dijelom umanjene ili izbjegnute. S duge strane, netko mora da se bori. Čitav život gej ljudi je borba. Od prelaska preko ceste, hodnika, mosta, kuće i škole, niz je situacija gdje si ti „gej“, a drugi „ok“. Ali neću o tome, previše mi tlak skoči.

Sada Vam želim nabrojati meni poznate vrste gej muškaraca:

- Gej koji šuti - ta vrsta je beskičmenjak, on ima svoje opredjeljenje i radi po svome, a pritom mu je šutnja zavjet do groba. Nuspojava ove vrste mogu biti ženidba, djeca i seks sa dečkicama sve do kraja života u obiteljskoj vikendici ili karavanu za troje djece.
- Gej koji želi da svima objasni - ova vrsta je pomalo i naporna, oni pri prvom susretu opisuju svoje seksualne želje, afinitete, nabrajaju ponekad i iskustva i omiljene poze, oni imaju u opciji nekoliko muškaraca, ali stalno traže još.
- Gej u svom društvu - ovaj gej je poput ribe u akvariju, a ako neka nova riba ulazi, mora biti strogo provjerena i oprana u pet voda da ne bi zagađala njegovu diskreciju dok mu čak i baba zna da je gej.
- I četvrta vrsta koja pomalo i najviše liči na nešto što se da trpiti, i s čim se da živjeti - prosječan gej - njega vidimo svugdje, njemu nije glavna tema kad će se s nekim jebati ili nešto slično, on je sa svojim momkom ili sam sa sobom načistu, i nije ga jednostavno briga.

Za kraj imamo i gej muškarca koji mora biti gej, i od svoje seksualne orijentacije zna napraviti i svoj životni poziv u službi svih ostalih gejeva, trans-muškaraca, parova i svih mogućih istospolnih varijanti.

Težak je put gej osoba. Morate se boriti sa obitelji, obitelj sa komšilukom, školstvom, poslom, kolegama, prijateljima, borite se i sa samim sobom. Toliko treba proteći vode, suza do tog konačnog prihvaćanja geja i njegovog života... Lako bi bilo uzeti novac i otići, ali koji novac i otići gdje? Zato gej muškarac mora stajati i trpjeti kad jednom kaže ono što jest. Život se tada svodi na samo taj trenutak. Na trenutak prije eksplozije reakcija, suza, proklinjanja, udaraca, svađa i međusobnog okrivljivanja. Rijetko kad bude sve „kako treba“. Znamo da gej muškarac onda mora gledati tko su mu pravi prijatelji, tko je zaista tu, a tko nikada nije smio biti tu... To je po mom mišljenju najveća prednost za homoseksualnu osobu. Ta spoznaja da vidiš tko je zapravo gdje u tvom životu. Zbog banalne činjenice da voliš penis, otpadnu veoma dobri prijatelji, poznanstva i ljudi u koje si se mogao zakleti. Ipak, neki i ostanu, i njima to ne znači ništa. To je test i za jedne i za druge. To ću izdvojiti kao pozitivnu, lijepu stvar u cijeloj ovoj drami. Kakve veze vole gej muškarci? Kakve veze vole hetero parovi? Svi varaju, svi traže, svi žele... Gej populacija je promiskuitetna zbog ograničene „ponude“ na tržištu, ako ćemo tako. Nema mnogo ljudi koji se upuštaju u nešto više. Strah je opšte prisutan, a Gay Romeo je samo ogromno stecište najpreplašenijih i najstidljivijih ljudi ove populacije. Tamo se zadovoljavaju

seksualni apetiti, šalju slike golih nabreklih organa, mijenjaju se prljave misli i piše se o sirovim strastima, a kad treba doći do susreta, to puca kao tanki led. A kako i neće? Pokažeš nekome i guzicu i kitu i sve ostalo, i sad treba da pijete kafu i jedete kolačić? Ma dajte, molim vas!

I za kraj, uzalud je sve, ženidbe, djevojke, djeca, molitva, lijekovi, grupe i sve ostalo na ovome svijetu, kad on voli drugog. Vjerujem da zato neki muškarci podivljaju kad udahnu zrak, upuštaju se u seksualne odnose da zadovolje glad za muškim tijelom, ne znaju granice, nemaju mjere. Neki muškarci nakon izlaska iz ormara toliko oduševljeno pričaju o tome kao da su otkrili Ameriku, a ne seksualne želje. Neki muškarci se jednostavno nikad ne pojave na svjetlu, poput vampira, gledaju i čekaju noć da supruga zaspi, djeca legnu, a on svojim autom ode na veliko parkiralište gdje nema nikoga osim onoga kojeg je čekao cijeli dan.

Nisam mnogo napisala jer ćete mnogo pročitati. Svaka priča ima svoj početak i svoj kraj. Moje je da Vas uvedem, ako ikako mogu, u ovu knjigu, i da sami vidite ono što se nalazi s druge strane klišeja, nadimaka i šarene duge. Ništa što pročitate ovdje neće Vas uvrijediti, napasti, ni promijeniti, ali jednu stvar će, ipak, uraditi za Vas – pokazat će Vam da dišete isti zrak, hodate po istom tlu i dijelite iste ceste, gradove i Zemlju kao i svi mi, sviđalo se to Vama, meni, njima, ili ne.

S ljubavlju,
Hainsia Olindi.

SVAKODNEVNICA GEJ, BISEKSUALNIH, TRANS MUŠKARACA

O NJIMA I NJIHOVIM PRIČAMA

„Ti ljudi“ . . . „osobe takvih sklonosti.“ . . . „takvi ljudi“. . . česte su fraze u domaćoj javnosti kad je riječ o LGBT zajednici. Barem onom dijelu javnosti koji nije homofobičan, samo politički korektno nespretnan. Sve to u konačnici dovodi do prilične mistifikacije života pripadnika_ca LGBT zajednice. Neko naivan bi pomislio da „takve osobe“ u najmanju ruku jedu supu viljuškom. Ipak, stranice pred vama nisu priče o zabludama, predrasudama, homofobiji. Svakako, nije da nema i toga. Donosimo vam lične priče gej, biseksualnih i trans* muškaraca koji, svaki na svoj način, nalazi svoje mjesto u ovom društvu. Razgovarali smo o svemu. Bili su dovoljno otvoreni da sa nama podjele detalje iz svog života, svojih veza. Saznali smo njihova najranija emotivna i seksualna iskustva. Pričali su nam o teškim periodima. Kad, kako i kome su se autovali. I još dosta toga. Njihove priče su donekle i vaše. Možda se negdje i prepoznate, barem između redova. Koliko god svačiji život bio jedinstven, dosta toga nam je zajedničko. Neko možda i pronađe inspiraciju da se autuje, smogne snagu kroz njihove priče, da prebrodi neku tešku fazu. Tome nam na kraju i služe tuđa iskustva. U intervjuima nisu koristili lična imena, samo inicijale ili pseudonime. Razumjećete i zašto, bez objašnjavanja. Zapravo, imamo jednu priču koja je potpisana imenom i prezimenom. I nadimkom. Čitajte, da ne otkrivamo sve.

KNJIGA O NEŠTO DRUGAČIJIM MUŠKARCIMA

KAD SHVATIŠ DA ŽELIŠ

Da postoji lista sa top 5 pitanja koja najčešće pitaju gej, biseksualne ili trans muškarce, bez sumnje bi se među njima našlo i ono čuveno „a kad si ti shvatio da to tebe privlači“. Dabome, heteroseksualne osobe niko ne pita kad su shvatili. Ipak, naša želja je predstaviti priče, živote ovih muškaraca. Bez ustezanja su razgovarali sa nama. Uglavnom se rado prisjećaju tih prvih spoznaja, i emocija, i seksualne privlačnosti. Kako ćete i vidjeti, neka iskustva su daleko od lijepih i prijatnih.

Fallen Angel kaže:

„Sa nekih jedanaest godina. Kad sam prvi put imao seksualni odnos. Bio sam na vikendici, i bio je tu jedan dečko mojih godina, i ono standardna priča koliki je tebi, koliki je meni. I tu je počelo ljubljenje, hajde da pokušamo ovo, ono. Počelo je ljubljenje i seks. I tu sam shvatio da mi se sviđaju muškarci.“

U sličnom uzrastu i mladić **I.** osjeća takve emocije, takvu privlačnost:

„Bio sam peti ili šesti razred u osnovnoj školi kada sam prvi put primjetio da mi se sviđaju osobe muškog spola. Zanimljivo je da se dugo (vjerovatno do srednje škole) nisam zapitao da li sam gay ili biseksualan.“

Mladić sa pseudonimom **D.** naglašava kako je privlačnost prema muškarcima, koju tad nije mogao definisati, osjećao već sa 7 godina.

„Nisam to provlačio kroz neke društvene norme koje osuđuju u biti to ponašanje. Mene je jednostavno privlačilo, a uopšte nisam znao na kojem nivou me privlačilo, jednostavno to je meni bilo kao interesantno. Ne znam, tu su se dječaci dirali, obično su stariji dirali mlađe, to je bilo u Sarajevu i to je bilo u Sloveniji, to je sve nekako prirodno išlo.“

Nekima je pak trebalo nešto vremena da konkretizuju svoje želje.

„Mislim da sam relativno kasno osvijestio da me zapravo privlače osobe muškog spola. Imao sam 16 godina kada sam se prvi put zaljubio u momka, ali sam kasnije, razmišljajući i analizirajući, shvatio da sam se još u nižim razredima osnovne škole osjećao 'čudno' u prisustvu izvjesnih dječaka“, kaže **J.**

Bez obzira na uzrast u kome su zapravo doživjeli prva iskustva, svi naši sagovornici, sa ovom vremenskom distancom, prepoznaju da su takve želje imali kao vrlo mladi.

„Zapravo sam to shvatio relativno kasno: oko dvadesete godine života. Desilo se to prilično naglo, bez nekih guilt tripova ili seksualnih preispitivanja. Bio sam u nekim depresijama oko faksa i nisam bio zadovoljan svojim životom nikako, nešto mi je nedostajalo, osjetio sam da su svi odnosi koje sam imao s

ljudima bili nekako lažni s moje strane. Sa outanjem mi se sve promijenilo na bolje: i odnos prema sebi, i prema drugima. Kasnije sam se prisjetio mnogih epizoda iz klinačkih doba koje bi se sigurno mogle opisati kao homo erotska i seksualna iskustva", kaže nam **Dževad, 1978, umjetnik.**

Još jedan sa sličnom pričom je i **Hurrem Sultan:**

„Sa nekih 4-5 godina. Znaš ono počelo je tako da mi se probudi mali na nekog muškarca koji prođe ispred mene, ali u to sam vrijeme mislio djeteta sam i da je to samo prolazna faza, da ću to zaboraviti i da ću se vratiti na cure, da ću biti sa curama, da moram biti sa curama i onda sam prije neke 3 godine otkrio SOC i upoznao se sa svim što se dešava, da to nije ništa bauk, da to nije ništa loše i da mi je na neki način to dozvoljeno raditi. I da mogu biti s kim hoću, raditi šta hoću, tako da sam shvatio da mi to odgovara, da uživam u tome i da nikada neću uspjeti naći sreću i to nešto sa nekom ženom kao što to mogu naći sa nekim muškarcem. Tako da sam isključivo gej.“

Nekima su opet, pomogli internet portali.

„Uhh, ja sam o tome poprilično dugo razmišljao. Šta ja znam, sve je to krenulo spontano. Sve to krene od neke sitne bezobrazštine u tom nekom adolescentskom dobu, dohvatiš se interneta kreneš s nekim portalima, taj neki minut gdje sam ja shvatio da me muškarci privlače i jednostavno vidiš da te, te neke **normalne** stvari ne privlače, i onda jednostavno lanac vodi do tih nekih situacija u kojima kažeš: da, to sam ja. I jednostavno nastaviš tim tokom, i onda je nastavilo. To je bio period srednje škole, od osmog razreda do negdje prvog, drugog razreda srednje škole, tada to sve nekako i počne, kada se počnu javljati te neke seksualne bubice. Moje prvo seksualno iskustvo je bilo u trećem razredu srednje škole, jer sam ja to poprilično brzo nekako skontao u svojoj glavi šta i kako, i u svemu me privukao taj neki interes ka tome da vidim šta je to, kako je to, jesam li to ja? Nekako sam imao dilemu u svemu tome da je to možda samo prolazno, i neću znati dok ne probam. I sad kad sam probao, međutim desi se da to evo već nekih 6-7 godina stoji kao tako, i ja sam se pomirio sa tim“ kaže **I.B.**

Jezički puritanci bi mogli da nam zamjere na dužini citata. Bez namjere da se branimo od takvih kritika, imajmo na umu da su ovo njihove priče. Uredničke intervencije svedene su na minimum, jer ipak vadeći dijelove nečije priče, kreirali bismo neke sasvim nove.

OD ŽELJE DO PRVOG PUTA

Značaj prvog seksualnog ili prvog emotivnog iskustva se često ističe kao bitan za formiranje kasnijih odnosa. Iz razgovora sa intervjuisanim muškarcima saznajemo da uglavnom prvo emotivno i prvo seksualno iskustvo nisu nužno povezani. Rado su prisjetili tih događaja. Iskustva **I.** su sasvim drugačija:

„To se ustvari prvi put desilo u Španiji, gdje je nas bilo sad, ne mogu se sjetiti koliko više, sto, djece, mislim tu je bilo više muškaraca, sad se ne mogu sjetiti svega, ali mi ono. . . jednostavno sam više svoje vrijeme provodio sa muškarcima i upravo se to dešavalo u Madridu kada je jedan. . . ne znam, nas su četvorica bila u sobi i kad je jedan meni došao i legao u krevet, počeo me dirati, i ono, ja sam njega, on je mene, meni se digao, njemu se digao. . .”

Nedoumice, strah, nesigurnost su najčešće emocije koje prate prvi put. Seksualno iskustvo, emotivne osjećaje, svejedno. Otkrivanje novog, nepoznatog nije uvijek lako.

„Što se tiče seksualnog iskustva, to je bilo putem interneta, davno, i to nikada neću zaboraviti hehehe, nije bilo baš ugodno. Ja sam se dugo dopisivao s jednim momkom, i dugo mi je vremena trebalo da ja to prevalim da li hoću ili neću. I onda sam došao u situaciju gdje je on mene bukvalno nagovorio, hajde šta ti fali ideš da vidiš kako je, međutim ja njemu nikada nisam rekao da nisam iskusan. Nekako sam se osjećao manje vrijednim. Jednostavno mu nisam govorio. Kada sam odlučio da odem, spremio sam se navečer, došao do njega, i desila se situacija da je njegov otac u stanu. To je meni bio šok! Njegova soba je bila odvojena u drugom dijelu stana, i tu je nekako sve krenulo. Međutim, nije bilo seksualnog odnosa, bile su jednostavno te neke stvari koje su i mene i njega u tom trenutku privlačile. Mada nije bilo seksualnog odnosa, ja bih to nazvao probijanjem leda. A što se tiče emotivnog iskustva, dugo sam se dopisivao s jednim dečkom, koji je mene na prvu privukao nekim nenapadnim djelovanjem. Nije bilo priče o seksu, nije bilo priče o seksualnosti, nego jednostavno bilo je priče o stvarima koje i ja želim da čujem isto. On je htio nekoga koga je mogao uvesti u svoje društvo, da niko ne primjeti da je on to što jeste. Jednostavno da mi bude fino s tim, i tu je krenula sva ta priča. Ja tog momka nikada nisam ranije vidio, niti sam mu znao ime, ništa. Nakon izvjesnog vremena i dopisivanja, krenuli smo neku priču i desilo se da sam krenuo osjećati nešto prema njemu, i to je bilo obostrano. Međutim nikad se ništa značajnije nije desilo u tom smjeru. Poslije toga sam se nekako možda i povukao u sebe, jer nisam htio više ništa na taj način, jer sam možda bio i razočaran donekle. Ali opet, svakako da mi nije takvo iskustvo donijelo odluku da ja više ne želim da se vežem. Mislim da i danas, sutra, prekosutra, ako se desi da me neko privuče na taj način, sigurno bih se pokušao vezati. Emotivni odnos se prekinuo iz razloga,

što je u igri bio drugi dečko. Ja kod tog momka poštujem, što me ni u jednom trenutku nije zavlačilo, nego mi je u istom trenutku rekao da to nije to, i ja sam se pomirio s tim. Drago mi je da sam s njim i dan danas u dobrim odnosima. Jer poštujem kad mene neko poštuje.” kaže **I.B.**

Ipak, neka iskustva su sasvim slučajna. **Yxion** je prvo seksualno iskustvo imao sa djevojkom, a prvi put sa dečkom bio je sasvim neočekivan:

„Krenuo sam kod djevojke da je vidim, i u tramvaju sam vidio momka koji mi se svidio i kojem sam se ja svidio. I onda smo se pokupili. I ovaj, to je bilo to. To bilo prije nekih desetak godina. Onda smo malo prohodali, popričali na tu temu, i otišli u jedan haustor i pofatali se, i naravno nije bilo seksualnog sadržaja, to jeste seksualnog čina, jer ne možeš to baš u haustoru raditi, pogotovo ne u Sarajevu. Poslije toga smo se sretali, ali nismo se seksualno angažovali, pošto je on našao djevojku iz mog komšiluka, pa smo se samo sretali, i tada bi frcali neki pogledi, ali nije nikada više ništa bilo.“

Hurrem Sultan nam se povjerio da je prvo i emotivno i seksualno iskustvo imao sa istom osobom za razliku od prethodnih sagovornika.

„Desilo se to sa momkom koji je iz Mostara sa kojim sam se viđao sedmično, trajalo je sedam mjeseci i gdje sam prvi put shvatio šta znači ljubav, šta znači zaljubiti se, šta znači da ti neko znači. Kad se to sve raspalo, doživio sam neki lom, trebalo mi je neka tri mjeseca da se oporavim i vratim na neki isti put i ono da budem sam sa sobom načisto. Prvo seksualno iskustvo mi se desilo sa istom osobom. Desilo se kod mene u kući, i to je bio prvi put da sam probao seks općenito sa nekom osobom. Bio sam nov u svemu tome, ali opet ne znam na osnovu priča, gledanja i shvatanja znao sam otprilike šta trebam raditi. Nije mi bilo ni čudno ni neobično. Bilo mi je više nekako strano. Nisam znao trebam li sjesti, leći, nasmijati se, ispustiti neki zvuk ili će to sve doći samo po sebi, ali kako smo išli dalje u taj intimniji odnos, kako su se stvari odvijale jedna za drugom, sve sam se više opuštao i nekako sam znao šta trebam uraditi iduće, šta treba iduće da se desi, kako da se ponašam, koji zvuk da ispustim ili nešto u tom fazonu” prisjeća se on.

IZAĆI IZ ORMARA, BITI AUT, REĆI DA SI GEJ. . . KAKO, KADA, KOME?

Pored prvih emotivnih i seksualnih iskustava bitan trenutak za mnoge iz LGBT zajednice jeste i prvo outovanje. Za neke je to bilo sasvim lako, olakšanje. Drugima se život pretvarao u noćnu moru.

„Moji su uletili u sobu i i pitali me **Jesi peder?** Ali ja sam, ono prekrštenih nogu sa cigarom u ruci rekao: „Ja? Ma ne, bože sačuvaj, nikada!“ I pošto oni misle da takvi ljudi nisu normalni, da ih treba ubiti, onda su rekli da sam bolestan, da to treba liječiti, da su u mene ušli džini. Onda su me odveli na egzorcizam, i to je najgori trenutak u mom životu ikada. Nakon toga mi je postalo svedjedno hoće li iko saznati ili neće. Znači živim svoj život, najpreči sam ja sebi. Bio sam se teško razbolio, opao mi je imunitet, imao upalu svega, imao sam problema sa kičmom, a mislim da je to sve zbog stresa.” prisjeća se **Fallen Angel**.

Dževad, 1978. umjetnik, kaže kako je comig out borba za samog sebe, svoj integritet. Prema njegovim riječima, koliko god seksualnost nije stvar izbora, ono što ćeš učiniti sa njom jeste.

„Bilo je nevjerovatnih momenata: i predivnih i preteških. Mnogo toga se kaže u tim trenucima na obje ‘strane’. Ljudi se povrijede jer izađu iz uhodanih odnosa, cijele porodice se promijene, sve se poremeti. Najvažnije od svega mi je bilo naučiti se strpljenju s ljudima koji ne kontaju ili im vlastiti kompleksi i neinformiranost onemogućavaju da skontaju da homoseksualnost nije bauk i da se, na kraju, sve vrati u normalu kad prođe bura outanja.”

O značaju outovanja porodice, i ali i same podrške porodice, **Sultan Hurrem** kaže:

„Nisam imao hrabrosti da mami samo tako kažem ja sam gej. Nije mi bilo svedjedno. Bila je takva priča da sam joj rekao da sam imao djevojku koja me je prevarila i da sam ja onda nju prevario sa njenim bratom. Da bi ona meni na to rekla: šta si ti, gej? Na to sam ja rekao ma niisiisam, ma dajji, a onda sam joj rekao da jesam. Rekla mi je na to ok, meni moja vjerska ubjeđenja ne dozvoljavaju i to po našoj vjeri nije ok, ali ti si moj sin i ja tebe podržavam na svakom mogućem nivou, tvoja sreća je i moja sreća i šta god da radiš ja ću te podržati. Tako da mi je taj coming out bio nekako najteži, dok mi je sestri bio ono kao: E ja sam peder, a ona je rekla: aaa znam ništa novo. Tako je bilo bukvalno.”

Yxion, koji je biseksualan kaže kako:

„Tokom outiranja i nakon outiranja sam se osjećao poprilično oslobođeno. Majka je to prihvatila sasvim normalno, kao što prihvata svoje dijete. Kao što je niz mojih partnerica upoznalo moje roditelje, tako je i niz mojih partnera upoznalo uglavnom moju majku, i onda je onda davala svoje mišljenje o mojim partnerima

kao što bi davala mišljenje za moje partnerice. Iskoristio sam priliku u jednoj diskusiji s majkom gdje me ona prozivala za nešto što sam učinio, a pri tome nije znala moje motive. Pošto sam ja kolekcionar, imao sam u kolekciji neke vrste vina, i desilo se da sam jednu starinu prodao i to se nije svidjelo mojoj majci. I onda sam ja svojoj majci pokušao objasniti da ne zna koji su moji motivi stajali iza toga, i da ne zna toliko o svemu tome na kraju krajeva, usput i rekao da ne zna mnoge stvari o svojem sinu, i iskoristio tu kriznu situaciju da bih riješio druge dvije krizne situacije. I jednostavno sam joj tada rekao, na šta je ona meni rekla: ja sam to znala. I onda smo popričali na tu temu, što je riješilo te obje krizne situacije. Moja je majka to očekivala u stvari da joj kažem ali to nije nikada do tada dobila. I tom prilikom mi je rekla, da bez obzira na sve ona ipak želi unuke, i to moju djecu. Ja sam joj tada rekao da ne mogu biti siguran u to. Na činjenicu da sa muškarcem imam djecu, meni bi bio problem zato što mi u ovoj državi još uvijek nemamo dovoljno modela da znamo kako djeca odrastaju i u kakvoj socijalnoj sredini, i na koji se način dijete socijalno razvija u tome.”

I. još jedan biseksualan dečko o ukupnom procesu autovanja, kako ga on definiše, smatra:

„Ranije sam mislio da je to proces sačinjen od izgovaranja riječi ‘Ja sam biseksualan’ nekoliko puta prijateljima i porodici. Sada vidim da je to proces pronalaženja i priznavanja svoje seksualnosti prvo sebi, a tek onda ostalima koji bi trebalo da znaju. Ja sam imao većih problema sa samim sobom nego sa priznavanjem drugim ljudima. Bio sam dugo vremena zbunjen jer nisam razumio kako mi se mogu jednako sviđati i momci i djevojke. Veliki broj ljudi u mojoj okolini je smatralo kako biseksualnost ne postoji i kako je uglavnom samo faza, kako se tako ljudi samo pronalaze i sl. Tek kada sam prešao dvadesetu sam počeo da se osjećam ugodno u svojoj koži. To je najviše bio rezultat upoznavanja više ljudi sličnih meni, drugih biseksualnih osoba, ljudi koji ne osuđuju, nemaju predrasude, i koje, uostalom, ne zanima s kime spavam.”

Ima i onih koji zbog sveopšteg stava u društvu biraju da ne budu autovani. **I.B.** to objašnjava na sljedeći način:

„Trenutno i nemam neku pretjeranu potrebu toliku za tim. Zato što inače kad pričam o seksualnostima i seksualnim stvarima ne ulazim puno u diskusiju. Isto tako smatram da pojedini ljudi možda ne bi trebali znati koja je to moja seksualna orijentacija, jer je to moja privatna stvar, a ukoliko bi došlo do toga, sigurno bih prvo dobro razmislio da li bih to napravio, s obzirom da me strah homofobnog društva, nasilja i tih nekih stvari, što bi moj prijatelj rekao ovo je Sarajevo, nije Amsterdam. Često se nekako i ja za to vežem, mada možda i ne bih trebao, ali odkud znam danas-sutra će doći i taj momenat gdje ću morati reći ko sam, šta sam, pa ću tada razmišljati o tome.”

Prvi susret, prvi zajednički izlazak (često poznat i kao prvi „date“ u našem pomodnom govornom području) obično je nešto što parovi pamte. Nerijetko, dok pričaju o raznim događajima, vrijeme dijele na ono prije i poslije tog susreta. U Bosni i Hercegovini, on i on se najčešće upoznaju zahvaljujući internetu. Par **A. i B.** nam otkriva kako je došlo do njihovog prvog susreta:

„Zajedno smo dvije godine, a upoznali smo se kao i većina pedera u BiH što se upoznaje, preko virtuelnih pomagala, da bismo nakon toga otišli na neki proplanak blizu šume, pa smo kao razgovarali o nekim svakodnevnim temama, iako smo kao biva došli samo da se vidimo i da eventualno prošetamo šumom i tim proplankom. Sjeli smo na neki obližnji balvan i onda smo počeli da pričamo sarkastično o društvenim zbivanjima. Čak smo i poznavali neke ljude sa nepederske scene, jer smo završili fakultet u istom mjestu, a od samog tog momenta upoznavanja nešto je tu bilo drugačije u odnosu na druge pedere koji su obično priglupi toliko da ponekad sežu do ‘imbecilizma’ i stalno nekako kao da tragaju za seksom i ljubavlju u isto vrijeme, tj. da im je ‘da se jebu a da im ne uđe’. Onda smo se kao folirali da seks na prvom susretu i nije nešto što treba da se desi, kako je potrebno čekati, ali kako smo imali smještaj i mogli se jebati, onda je jedan od nas pitao ‘Hoćemo li se jebati’ i onda smo se jebali, prvi dan sa zaštitom, a onda i bez zaštite. Jebanje je bilo strastveno i mi smo se naprosto zaveli. Od tada je sve krenulo super i mi smo se zaljubili i sve je bilo tako super, a niti jedan od nas nije pomislio da bi se iz tog šetanja po šumama i sjedenja po balvanima na proplancima mogla izroditi tolika ljubav!“

Zahvaljujući internetu i par **T. i A.** su već sedam godina o vezi (o tome šta misle i kako koriste Gay Romeo, čitajte nešto kasnije.op.a.)

„A upoznali smo se preko interneta godinu dana ranije, to jeste prije osam godina. Kasnije se ispostavilo da smo se sreli na nekom zajedničkom druženju prije toga, međutim, formalno, upoznali smo se preko interneta prije osam godina. Bio je princip da se nikada nećemo sresti uživo jer je komunikacija preko interneta bila vrlo dobra, čak odlična, i zapravo smo željeli da to ostane pohranjeno u nekoj apstrakciji. I onda se desilo da smo izgubili strpljenje, ustvari **A.** je izgubio strpljenje. I onda smo organizovali susret. Bila je varijanta da smo imali super komunikaciju, pa smo imali virtualno dogovaranje da se nećemo nikad naći, da ne bismo upali u tu stereotipnu matricu preko interneta. Kada se lišiš tih ovozemaljskih tjelesnih momenata ostane samo ta intelektualna sfera, i to je super. Svaki dan smo pričali i imali vrlo intimne razgovore o svemu i svačemu. I onda kako je to postajalo sve intezivnije, taj virtuelni prostor je postajao sve skućeniji, pa smo prešli i na komunikaciju preko telefona, i onda

smo rekli haj'mo se već jednom sresti. **T:** I sreli smo se s ubjeđenjem da to neće funkcionirati u stvarnom životu, ali je profunkcioniralo. Mislim da je na to puno uticalo to što smo dosta komunicirali. Obojica volimo pričati tako da svaka tema koja se nametne kao kamen spoticanja biva beskrajno pretresena. Mislim da je to prvi i najopćenitiji recept, ništa naročito, samo komunikacija. **A:** Prvi date nam je bio na visočkim piramidama, pa eto, neka i drugi probaju.”

Da prvi utisak nije i najvažniji svjedoči primjer para Sharon Needel i Alaska Thunderfuck. Sastanak na kome jedan partner nervira drugog ne obećava mnogo. Ipak, zajedno su sedam mjeseci.

„**Alaska T:** Zajedno smo već sedam mjeseci tačno, dakle upoznali smo se 24. 12. na Badnju večer, upoznali smo se u Titi. Sjedili smo i pili kafu, i pravo me nervirao na prvom dejt, al' pravo. I onda nisam znao šta da radim, otišao sam do Mašinskog fakulteta na pola sata, ja sam sačekao, nešto mu kupio, ponovo se našli na Vilsu, otišli na kafu, i onda sam vidio da je stvarno fin momak, bio je pravo simpatičan, i eto tako je počelo. Prvih 20 minuta do pola sata mi je bilo pravo teško, možda na prvu nije bilo ono što sam ja zamislio u svojoj glavi.

Sharon N: Ma nije nigdje veze, samo sam bio otvoren i izravan, a sada možda što on ne može da podnese neku kritiku, šalu, možda što je bio razmažen do tada. I sada mu isto kažem, ali je drugačije jer se tada nismo znali. Pričao mi o horoskopu, na što sam mu ja rekao: what a fuck? **Alaska T:** Pa jeste, to je činjenica. Nekako na prvu ne očekuješ da sad bude iskren prema tebi, nego očekuješ neku generalnu priču, ustaljenu priču. On je od početka to sredio. Nekako nisam znao šta da pričam više, mislim znao sam, ali eto u tom trenutku mi se tako činilo, i onda sam ga pitao koja ti je omiljena boja i neke takve gluposti, a on me samo gledao kao ono: what a fuck, šta me više pitaš takve stvari, jesi normalan hehehe. . . **Sharon N:** Donio mi je čokoladu, što mu je stari kupio heekeh....”

Parovi koje vam predstavljamo kao **B. i G.** i **S. i A.** o tome kako su se upoznali ne žele previše da detaljišu. U vezi su nekoliko mjeseci, a datum prvog susreta precizno pamte. Za neke buduće godišnjice.

MONOGAMNA, POLIGAMNA, OTVORENA, U VEZI JE VAŽNA LJUBAV

Definisanje odnosa između dvije osobe, bez obzira na pol, čini se da je nepresušna tema raznih časopisa koji nas uvijek, sa naslovnice, navedu na pitanje „šta smo to

mi?”. U neformalnim razgovorima sa gej muškarcima iz BiH često se čuje kako je teško, skoro i nemoguće imati vezu. Oni koji prevaziđu te prepreke i nađu se u vezi, pak muku muče sa tim kako je definisati. Da su veze jednostavne, silni terapeuti i savjetnici ne bi imali posla. Naši sagovornici svoje odnose definišu kao veze. Dodaju i da su to monogamne veze. Čini se ni traga orgijama Sodome i Gomore, kako često crkveni velikodostojnici nazivaju LGBT zajednicu.

Sharon Needels: „Pa, evo ovako, općenito ja mislim da je predrasuda ta što se misli da su gej muškarci promiskuitentni, da su gej muškarci više samo za seks, to je pogrešno. Nisu gej muškarci takvi, nego su muškarci takvi. I u heteroseksualnoj vezi muškarac je taj koji po stereotipu želi seks, a žena je ta koja mu ne da hahaah, i žena je ta koja drži na distanci i koja se čuva, a on traži, a mi ne živimo po tim stereotipima haahha. . . **Alaska Thunderfuck:** Naša je veza monogamna, i radimo sve stvari koje rade i ljudi u heteroseksualnim vezama, imamo zajedničke prijatelje, družimo se, idemo na putovanja, izlete, izlazimo zajedno, dakle baš onako kako se ponašaju i ljudi u hetero vezama. **Alaska T. i Sharon N:** Vjerujemo da se odnos između dva muškarca naziva vezom.“

Par **B. i G.** je vrlo precizan: „Naša veza je monogamna.“

Par **T. i A.** slikovito opisuje da i „pederska veza“ može biti mnogamna.

„**T:** Ako bismo se definirali u tom nekom uvriježenom obrascu, bliži smo definiciji monogamne veze, tj. ‘zatvorene’ veze, mada i to nikada nije tumačeno kao neko ‘sveto slovo’. Do toga smo došli nakon propitivanja i nakon dosta komunikacije. U stvari, nismo nikada zadali neke ustaljene aršine e sada ćemo se ovako ponašati! **A:** Na početku smo bili čak i poprilično rigidni u odbijanju definicije zbog ranijih iskustava koje smo imali, upravo zbog tih shvatanja da kad nekoga upoznaš automatski moraš da utvrdiš set pravila kojih ćeš se držati i shodno tome nazivati odnos: monogamnom vezom, ili ‘friends with benefits’, ili već nekako drugačije. I onda smo mi, pošto smo imali loša iskustva ranije, prvu godinu dana odbijali definirati bilo šta. Kasnije je bila zajebancija da ćemo naknadno utvrditi pravila ponašanja, ali naravno to je ostala zezancija. **T:** Mislim da kod nas ljudi različito tumače heteroseksualne i homoseksualne veze, upravo zato što se uvijek vraćamo na ‘diskreciju’ koja je ta koja uništava. Misliš da imaš taj plašt gdje si neprihvaćen, i nužno tvoja veza mora biti reducirana i mora imati poseban status. Ali ja mislim da, ako su ljudi slobodni, bez obzira na spolnost, emotivni, seksualni i intelektualni kapacitet, onda nemaju predznak. Dakle, da se vratim na pitanje, naša veza je monogamna, zatvorena, unatoč tome što je ‘pederska’.“

Ljubav, privrženost i seks su temelji svake veze-ako pitate par **A. i B.** O tome kažu:

„Prije svega kao izgrađenu na međusobnoj privrženosti i povjerenju, a ne definišemo je ni prema kakvim standardima koje pederi pokušavaju da nametnu kompletnoj zajednici da smo monogamni, poligamni ili ko zna kako – gamni.

Bitno je da smo srećni jedan s drugim, odnosno prije svega da imamo smisla za humor i da se razumijemo, ali je naravno bitno i da imamo dobar seks, jer bez dobre jebačine nema nikakve 'gamije'. Kako se partneri upoznaju, na neki način seksualnost možda dolazi u drugi plan i postaju važnije neke druge stvari, ali u trenutku kada se počnu razilaziti seksualni porivi, pa se upletu i iz prethodnog pitanja stereotipne uloge u seksu, onda može doći do nekih nesuglasica. Sve u svemu, bitno je da se jebemo, a ko koga će jebati, to je manje važno. To je što se seksa tiče, a što se tiče veze, ona 'eo ipso' proizilazi iz dobrog karanja, jer kad smo dobro pokarani (ili kad smo karali) onda je sve nekako super, pa i kad se posvađamo, najbolje je da se poslije toga pokaramo, jer ćemo onda sigurno biti ponovo srećni, shvativši da se volimo. Suština veze je voljenje i privrženost, a na tome se gradi i povjerenje."

Par **S.** i **A.** zaključuje kako odnos između dva muškarca može biti veza, konkretna i monogamna.

LJUBOMORA U VEZI - MAČ SA DVIJE OŠTRICE

Kad već imate definisan odnos, mogli biste da pomislite kako ste time završili sva premišljanja u vezi sa tim. Sa tim se ne bi složili_e autori_ce različitih članaka na temu „Da li me vara. . . o kome mašta . . . zašto baš te slike lajkuje na fejsu”. Za ljubomoru važi opšte, dabome napisano pravilo, da se ne zna kako je teže - kad je ima ili nema. Ako nije ljubomoran onda vas ne voli. Ako jeste, onda vas guši i možda ipak nije onaj pravi.

„**Alaska Thunderfuck:** Da, heheeh. . . dakle ima, mora da je bude. **Sharon Needels:** ima, mada je Alaska T.. možda više pokazuje nego što to ja pokazujem, možda ja imam neku masku da sam samouvjeren ili šta ja znam. . . **Alaska T:** Ja mislim da sam ljubomorna osoba, i mislim da sam puno više ljubomoran nego što to pokazujem. Ponekad se sustežem i često djelujem kao ishitren, i kažem nešto, a nakon petnaest minuta skontam: jesi li normalan, šta ti je, ono kad razmislim o nekim stvarima, mislim da je ljubomora normalna, i poželjna u nekoj dozi, i bez svađe i ljubomore veza bi bila možda monotona, ti voliš da se svađaš više od mene, hhehe. **Sharon N:** Pa, ja se svađam kad vidim da nešto nedostaje, i budim ljubomoru kad vidim da je nema. **Alaska T:** On mi je nametnuo to, ne da se svađamo, već da je svađa normalna. **Sharon N:** Ma, ne da se svađamo i da je svađa normalna, već ako imaš problem odmah ga trebaš riješiti, to prvo, a drugo kad se svađaš i boriš, kad se za nešto boriš više ćeš to cijiniti. Mislim, i ja sam ljubomoran. **Alaska T:** Meni se nije teško nositi s mojom ljubomorom, pitanje je je li se njemu teško nositi sa mnom i tom mojom

ljubomoram, heeheheh. . . mislim da ta ljubomora ne smeta u tolikoj mjeri, i da nije toliki problem i kamen spoticanja.”

Za **S.** i **A.** „Za ljubomoru je potreban razlog, ali je važno znati je kontrolisati.”

Kod para **A.** i **B.** takvih problema nema, jer:

„Ljubomora je odraz nesigurnosti (prije svega seksualne) i zato ne treba da se potencira u vezi, usljed čega smo se mi stopili tako dobro, da nam ta ljubomora i ne pada na pamet. U svakom slučaju, ljubomora je najgluplja emocija koja se može razviti kod ljudi (poslije zavisti), ali da postoji u određenom stepenu, čini se da mora, jer u sebe ima upletenu ljubav kao jednu od suštinskih emocija od koje je ljubomora satkana. Međutim, mišljenja smo da se od ljubavi ne treba praviti ‘mora’, nego da u istoj treba uživati maksimalno. Zato u našoj vezi ljubomori nema mjesta. Ona je prisutna kod nesigurnih partnera, kod onih koji se uglavnom patološki vežu za neku osobu, pa postaju doslovce očajni, jer se očajnički vežu za drugoga, a sve što se radi iz očaja, osuđeno je na propast ‘a priori’.”

Donekle sličnih shvatanja je i par **B.** i **G.** koji ljubomoru vidi kao nešto što se prevazilazi spoznavanjem/upoznavanjem partnera.

„Kao i u svakom odnosu, ljubomora je sastavni dio i života i naše veze. Zdrava doza ljubomore svakako može samo doprinijeti stabilnosti odnosa. Ključ uspjeha je kvalitetna komunikacija među partnerima, jer čim se neko u vezi osjeća na bilo koji način ugroženim, odmah će se razviti patološka ljubomora koja najčešće završi tragično po sam odnos. Različita dinamika našeg odnosa u različitim vrmenskim periodima znači da se i postojanje ljubomore razlikovalo. Utisak je da su raniji periodi naše veze bili više obojeni ljubomorom, dok kako je odnos sazrijevao to predstavljalo sve manji problem. Lični utisak stečen kroz introspektivne pokušaje jeste da je ljubomora jako povezana sa osjećajem sigurnosti tj. nesigurnosti u vezi.”

Još jedan par, **T.** i **A.** koji u ljubomori vidi samo nesigurnost, pa održava odnos lišen tog osjećanja, kaže:

„**T:** Ovo zvuči možda patetično ili neiskreno, jer dosta ljudi misli da ako nekog voliš i cijeniš moraš biti ljubomoran. Opet se vraćamo na onu početnu priču, puno je vremena prošlo, puno je povjerenja i puno razgovora između nas, i nemam potrebu da se trošim na te stvari. Naravno, ako mi se desi suprotno razmišljat ću o tome. **A:** Nisam općenito ljubomoran, zašto gubiti vrijeme s tim? Jednostavno vjeruješ. Na kraju krajeva, živimo skupa, većinu vremena provodimo skupa, skoro sve radimo skupa. I ako bi neko od nas dvojice našao ljubavnika ili ljubavnicu, mislim da bi se ta treća osoba provela loše jer joj nikad ne bismo posvećivali vrijeme. Nas dvojica smo stalno zajedno.”

PREVARE U VEZI, ZALJUBLJIVANJE U TREĆU OSOBU...

Pitanja o tome šta misle o prevari, da li varaju, kako bi se nosili sa zaljubljenošću u treću osobu, pitanja su koja nam donose zanimljive odgovore.

„Dokle god sebe ne dovodim u poziciju da se zaljubim u nekoga, koliko god to i ne mora biti uslovljeno bilo čime, mislim da to i nije za mene izazov. Mislim kad je neki odnos jak, stabilan, zreo, da je mala vjerovatnoća da će se kod bilo koje osobe desiti zaljublјivanje. Mada, za mene je zaljublјivanje prolazna pojava, ljubav i reći nekome ‘volim te’, i to ponavljati svaki dan, svaki sat, je nešto puno snažnije.” kaže nam jedan iz para **B. i G.**

Niko od parova ne poriče mogućnost da dođe i do toga, ali su vrlo jasni kad kažu da bi treća osoba naškodila, pa i razorila odnos koji imaju. Donekle i očekivano, stabilne veze su lišene takvih promišljanja. Parovi sa kojima smo imali priliku da razgovaramo ne vide potrebu za razmišljanjem o prevari. Ipak, neki od njih imaju vrlo maštovit plan B u slučaju da se ona ipak desi. Par **A. i B.** iako se nisu susreli sa izazovima prevare zaljublјivanja u treću osobu, smatraju da se o tome ne treba raspravljati:

„**A:** Pa, ne nosimo se nikako jer se nismo zaljubili u neku treću osobu do sada, što ne znači da se takvo nešto ne može desiti. Na prijevaru gledamo kao na nešto što vezu u velikoj mjeri može narušiti, ali niti istu definišemo niti o njoj raspravljamo, jednostavno se ne bavimo takvim glupostima, niti trećim osobama. U vezi od dvoje ljudi koji su jedno drugome dovoljni, nema mjesta trećoj osobi. Ako bi se treća osoba i uplela, onda bi to najbolje bilo raditi ‘u troje’, kada veza može da se upropasti, pošto je satkana od pregršta emocija koje se nakon takvog iskustva vjerovatno ne bi dale regenerisati. **B:** Još uvijek ferčermo dobro bez treće osobe. . . valjda.”

Još jedan par, **Sharon Needels i Alaska Thunderfuck**, vjeruju da je to sve, ipak, samo iskušenje kojem se odoli. Naravno, ako se dovoljno želi.

Sharon Needels: „Ne znam, smatram da je svaka osoba u stanju da prevari, samo je pitanje situacije i iskušenja. Ja nisam sklon prevari, i nadam se da neću ni dolaziti u slične situacije, ali mislim da će svako prevariti nekog u nekoj određenoj situaciji. Ovo govorim generalno, smatram da bih mogao doći u situaciju da ubijem nekoga, naravno sada tako ne mislim, ali stvarno bih mogao doći u takvu situaciju. Svaka osoba je nekako sklona skoro svemu. Kad je u pitanju prevara sa strane mog partnera, ne znam kako bih reagovao, zavisi sve od situacije. Možda bih u krajnjem slučaju ja bio kriv za to, možda kad bih ja nešto pogrešno uradio, vjerovatno bih ubio tog lika, i onda bi nas dvojica živjeli skupa, haahah... Kad je u pitanju zaljublјivanje u treću osobu, veoma lako gledam na to. Samo se sjetim šta sam sve izgradio sa ovim lijepim

momkom koji sjedi ovdje pored mene, šta sve imam, i mislim da bi pravo glupo bilo to rizikovati zbog neke gluposti. Ako imam nešto što mi odgovara skroz, ne treba mi ništa više. **Alaska T:** Sharon N. to je tako lijepo što si rekao heheeh, kad je u pitanju prevara svako može doći u iskušenje i svako se može naći u takvoj situaciji, samo je pitanje kako ti razmišljaš i da li cijeniš to što sve imaš. Ima dosta faktora.“

Da prevara ima više značenja smatraju i **T.** i **A.:**

A: „Teoretski, ja mislim da je to moguće, jer sam cijeli svoj život bio otvoren prema tim konceptima. Ali konkretno, u ovoj vezi se nije desilo zaljubljanje u treću osobu. Nismo se držali nekih rigidnih pravila, i svih ovih sedam godina smo kreirali našu vezu u skladu s onim kako se osjećamo u datom trenutku. I da se desila ta situacija, mi bismo se nosili s tim i nekako bismo se prilagodili. Kako smo već rekli, sada je naša veza ‘zatvorena’. Za mene je prevara kada te neko uzima zdravo za gotovo, kada te zanemari do te mjere, i kada zanemari cijeli odnos i emociju. Ne mogu tek tako paušalno odgovoriti na to pitanje. Na kraju krajeva, svaka situacija je različita. Za sve ove godine mi smo imali raznih iskustava. U emotivnom odnosu se desi da, htio ili ne, povrijediš osobu s kojom dijeliš život. Onda djeluješ u skladu sa svakom pojedinačnom situacijom. **T:** Sve zavisi kakav je scenarij, i kakva je kombinacija slučaja. Za mene je prevara recimo neizgradnja povjerenja. Nekad je prevara kad se osjećaš zanemareno, izigrano. U prijateljskim odnosima nekad je prevara kad te prijatelj neće pokupiti autom kad to trebaš.“

Na kraju, malo mašte je ono što nekima daje dinamičnost u vezi o čemu par **S.** i **A.** kažu:

S: „Kako definisati prevaru? Po mojoj definiciji, prevara je fizički odnos s drugom osobom, po meni prevara ne može biti baš psihička. To opet nekako vuče pitanje šta je veza između muškaraca? Da li je to neki prijateljski odnos, mislim **A.** ima dobrih prijatelja, i sada ako s nekim od njih ima neke intimne razgovore to za mene nije prevara. Ali sada kada bi on otišao negdje i imao fizičku interakciju sa nekim, to je već prevara. Dakle, fizički kontakt s drugom osobom u tom seksualnom smislu mi je prevara. Mi od početka veze forsiramo razgovor, mislim jako puno pričamo u odnosu na 90% ljudi, i svaka sitnica koja zasmeta jednom od nas dvojice, ako je problem, kažemo jedan drugome. Čim nam nešto zasmeta odmah to kažemo, mislim posvađamo se mi i raspravljamo, u biti to nije svađa nego samo raspravimo to nešto što nije bilo uredu u datom momentu. **A:** A kako se nosimo s izazovom zaljubljanja u treću osobu, ne nosimo se nikako, heheh. **S:** U suštini dijelimo sve, i sve što osjećamo govorimo, tako da ako nekada dođe do toga, došlo je, i u tom trenutku ćemo se boriti s tim pitanjem, ali do sada nismo imali problema s tim. Kod nas nije problem i nije tabu da recimo ako zgodan momak ili djevojka pređe ulicu da se okrenemo za njima i pogledamo. Na kraju krajeva ako je veza između dvije osobe ‘konzervativna’, to guši vezu. Moraš imati te slobode da ‘uzimaš’ hranu, ako ništa, dobiješ inspiraciju da nešto preslikaš i preneseš u svoju vezu. Tako da nemamo problema s tim.“

SEKSUALNOST

„Moja vlastita seksualnost mi je mnogo, mnogo važna. Sad mi je važnija nego prije. Ranije sam se pokušavao ‘izliječiti’ radi porodice, čak sam išao i u Mekku i Medinu da to pokušam da prestanem biti, a onda sam u jednom trenutku skontao da me zaboli kurac za sve ostale, da sam ja sebi najvažniji i da sam ja takav kakv jesam upravo zato što me Bog takvim stvorio. Znači, ja i dalje vjerujem u Boga, i vjerujem da me stvorio s nekim razlogom, e sada koji je razlog uopšte me ne zanima. Volim da budem gej, i to je to. U principu, prihvatio sam sebe, i mnogo mi je ugodno u svojoj koži i nije mi problem kad mi neko dobaci kao što mi se desilo jučer: pederu; okrenem se i kažem mu, šta je? Jesam peder sam, popuši mi kurac.” kaže nam **Fallen Angel**.

Da im je seksualnost vrlo važna, potvrdili su nam i drugi muškarci sa kojima smo razgovarali.

„Na nekom najintimnijem planu mi nije toliko važna, koliko mi je važna sociološki. Drugim riječima, važno mi je da se predstavim kao gej osoba i da to ne bude nikakav tabu. Također, time prostor oko sebe oslobađam od homofobnih ljudi.” ističe nam jedan od njih.

Ovakve i slične odgovore smo dobili od svih ispitanika.

„Generalno, važna mi je kao i svima, kao i svakoj heteroseksualnoj osobi tako i meni kao gej osobi. Kod mene je redom jelo, piće, seks, nešto što je potreba čovjeka, e, sad, za mene je vrlo važno to što sam ja, jednostavno sebe pronalazim u tim nekim stvarima i volim da se ja osjećam lagodno, da meni bude dobro, a sada svako ima svoj način na koji sebe ispunjava. Ja sam sebe jednostavno u tom pravcu našao, to što sam gej da sebe ispunjavam na taj način.” navodi nam **I.B.** svoje viđenje značaja seksualnosti.

SEKS -
RAZLIČITI OBLICI JEDNOG UŽITKA

Dok smo sa parovima više razgovarali o podjelama na aktivne, pasivne i univerzalne muškarce, i značaju tih podjela na njihov seksualni život, sa momcima koji nisu u vezi pričali smo o seksualnim praksama. Kroz vrlo opširne, otvorene razgovore, saznajemo u čemu to oni uživaju, koje su njihove fantazije.

„Ne upražnjavam pedofiliju, nekrofiliju, nisam preveliki ljubitelj sadomazohizma, onog nekog ekstremnog i tako dalje. Definitvno sam skontao da je jedna od stvari koja me seksualno hladi vezivanje, recimo kada neko mene veže. To je jednom jedan dečko sasvim slučajno pokušao i ja sam automatski izgubio erekciju i volju za seksom. A recimo da ja nekoga vežem, možda ako neko ima dovoljno povjerenja u mene, zašto da ne, to mi ne bi smetalo. Nekako me najviše možda loži taj princip razdjevičenja, doći do granice i preći te granice, doći do njih istražiti ih i preći preko njih. Skontao sam s vremenom da uvijek imam veći broj plavokosih partnera_ica, tako da je to neka moja interna statistika. Fizički izgled mi je bitan zato što u principu postoje isključujući elementi, ali vrlo teško definišem uključujuće elemente. Isključujući elementi su oni tipa: pokvareni zubi, salo, nehigijena. Godine nisu bitne, nužne, i nekako sam većinom s mlađim partnerima_icama, i nekako ljudi kod nas nakon 25 godina prestanu da brinu o sebi. Recimo, gledam jednu emisiju na National Geographic o nekom čovjeku koji tamo ganja neko smeće i onda ga restaurira, sjed je i prilično star, ali je recimo jako zgodan čovjek.” priča **Yxion**.

Fallen Angel nam bez ustezanja opisuje detalje svojih praksi ali i želja:

„Volim grub seks, volim kad je muškarac obdaren. Nikad nisam imao seks sa crncem, ali bih volio strašno probati. Volim svašta, ali nekako ne volim previše dirty stuff, ne volim fisting to mi je ono big no noo, hahah. To jednostavno i ne želim da pokušam i smatram da mi je fisting odvratno. Volim male ugrize, ali ne previše. Pošto ne podnosim bol, nisam mazohista, ne bih volio da me sjeku, bičuju i tako to. Najluđe mjesto na kojem sam imao seks je parking u gradu, a mjesto na kojem bih volio imati seks je plaža. Volim seks, upražnjavam ga, ali imam neki razmak između toga. Može se reći da nisam kurva, a geng beng ne bih volio probati, to mi je odvratno isto. Što se tiče hrane i seksa u kombinaciji, volim to. Pošto, evo i ja, dolazim iz svoje perfektne figure i nastojim ostati u njoj, maštarija mi je nekako da sa momkom koji je po tijelu Apolon, i koji je uz to još i pametan, takav će biti moj budući momak, hahaha... da recimo uzmemo šlag, jagodice, šampanjac i da se igramo tako, i da, još i čoko bananicu. Najveći kojeg sam primio, toga se ne sjećam. Još nešto što otkrivam i što me pali, pošto sam učestali i redovni seks krenuo imati tek od srednje škole, gdje sam svašta radio, dogovarao sa pet likova sastanke za jednu noć, sa razmakom od nekih pola sata da se odmorim i da malo dođem sebi. I to je bukvalno bila crna dob u mom životu, gdje sam počeo uzimati drogu, alokohol, gdje sam počeo uzimati novac za seks. Nekako sada više sazrijevam u seksu, i nekako mislim da sa osobom sa kojom namjeravan provesti jedan duži period bih mogao skoro sve raditi. Kad je u pitanju zaštita u seksu, češće upražnjavam seks sa zaštitom, ali ako mi se osoba baš sviđa i pogotovo ako ga već duže znam, da znam da je testiran, onda bez zaštite. Jednostavno mi je bolji ugođaj bez zaštite. Spermu volim, ali ne svu. Pošto sam imao iskustva da sperma bude

gorka. Možeš mi svršiti na leđa, na guzu, ono gdje hoćeš, ali u šupak i u usta vjeruj mi nećeš. Ja sam uni, ali sam više pasivan, više vučem na pasivce. Imao sam jedno iskustvo gdje sam pokušao biti aktivan, i taman kad sam krenuo da uđem, zavladala je totalna tišina i smrad. Bukvalano sam se spremio za pet sekundi i izeltio kroz vrata, i rekao sam mu: djevojko, nauči se pripremati za seks. Tako da jednostavno više volim da budem pasivac. Tokom seksa obavezno moram da svršim, i ne smije da prestane da me jebe dok ja ne svršim, a što se tiče analnog orgazma, nekako najbolje analne orgazme doživljavam kad se sam zadovoljavam. Znam doživiti po pet, šest orgazama zaredom, i onda znaš ono kad ustaneš i kad ti noge klecaju, i vrisneš u po frke u kupatilu, i onda te mama pita sine šta ti je: a ja joj kažem ništa, ništa pjevam. Tako da nije se još našao frajer koji me je analno zadovoljio. Nekako, kad su u pitanju aktivni frajeri ovdje kod nas, mislim na BiH, malo ih se trudilo da mene zadovolje, znači od svih mojih frajera neću reći koji je to broj, samo njih 4-5 se trudilo da me zadovolji i da meni bude ugodno i dobro u seksu. Isto tako sam se i ja trudio da njih zadovoljim kad sam vidio da se i oni trude mene zadovoljiti. Jednostavno imam taj dar da kad vidim osobu pročitam ga je li egoista ili nije, tako da kad vidim takvu osobu gledam ga i sviđa mi se da bih se mogao poseseksati sa njim, u tom slučaju gledam samo svoje zadovoljstvo, ili jednostavno pustim njega da vidim kakav je, ako je umišljeni papak kojemu je samo do seksa onda i ja budem umišljena kuja kojoj je samo do seksa. Muškarce za seks nalazim uglavnom preko Gay Romea, rijetki su ovdje koji traže vezu preko Romea. Uglavnom su to neki partiji, izlasci. Pošto već sam rekao da se na meni primjeti da sam gej, tako da nekim osobama, uglavnom su to stranci, nije problem prići i pitati ih jesam li gej i pitati me da li hoću seks, a i meni nije problem reći da hoći ili neću. Više volim upoznavanja uživo jer tako možeš procijeniti ko je kakav. A da ne govorim da si zaštićen od bilo kakvih nezgodnih događaja koji se mogu desiti. Recimo preko Planet Romea mi se desilo tri puta da su me pokušali prebiti, hvala Bogu pa sam imao zippo i sprej za kosu. Veliki crveni lak za kosu i zippo u kombinaciji izgledaju tako da on bježi, dok auto gori. Volim likove oralno zadovoljiti, volim kurac u globalu i nekako se osjećam veoma moćno u tom trenutku. Znaš kako je lijepo vidjeti frajera kad u jednom trenutku izgleda kao da ga mučiš, moli te da prestaneš, a ti nećeš jer mu držiš kurac u ustima, i ovaj hvala Bogu, pa perfektno pušim i nemam problema sa tim. Meni su riming radili, ali ja nisam nikome. Bitna mi je higijena, meni se može desiti recimo kada izađem da se oznojim, ali uvijek u torbi imam hlače, majicu i nije mi se problem presvući, uvijek imam dezodorans i vlažne maramice su uvijek tu. Što se tiče seksa, bitna mi je higijena, uvijek radim pripreme i očekujem da ih i on uradi. Neću se jebati sa nekim kome je šupak pun bukvalno. Berse volim samo ako imaju dobro tijelo, kad su nabilđani, kako mi to ovdje kažemo napumpani. Ja sam maljav, ali mi se to gadi. Ja se depiliram i nikako da ih odstranim, nažalost. Inače volim glatke frajere, onda tu fino možeš posuti čokoladu po stomaćiću i onda ga napaliti

toliko da te moli da te jebe. Recimo, volim kad je frajer visok, da ima dobro tijelo, a usput je i dobar čovjek.”

Kao i sa parovima i ovdje vam odgovore prenosimo uglavnom u cjelosti, bez uzdržavanja. Baš onako ako kakvi su i naši sagovornici.

„Šta je meni perverzija? Pa, meni nema ništa perverzno. To mi jednostavno ne postoji, postoji seksualna praksa, neko voli nešto, neko ne voli. Mogu samo reći šta ja volim, a šta ne volim. A to da je neko perverz, ne znam šta to uopšte znači perverzija, ja mogu reći da sam mnoge stvari probao iz znatiželje da vidim da li mi nešto odgovara ili ne, a to je išlo od, ne znam, da sam ja dominantan, da sam ja submisivan, od toga da je bio široki dijapazon ljudi s kojim sam spavao.” naglašava dečko sa pseudonimom **D**.

O grupnom seksu nam kaže:

„Zanimljivije je. Nekako onaj. . . mislim bio sam na tim grupnim partijama gdje su svi goli, elem i ja, a interesantno je zato što ti kao hoćeš. . . ne znam kako bih to uopšte objasnio, kao brdo muškaraca imaš i kao svi te odmjeravaju. Jednostavno, to je samo tjelesno i tu nema emocija nikakvih. Nema subjekta, svi su objekti, svi mogu biti jebani, možeš jebati, možeš biti jeban, ne znaš šta će se tu desiti i jednostavno tu se samo potvrđuješ kroz tjelesno, tu nema ni intelekta, nema ni emocija, niti tu tvoje kvalitete kao osobe potvrđuju, nije bitno to apsolutno, ovaj, i ja mislim da se nekako u tom smislu na drugačiji način potvrđuješ, kao seksualni objekat ili subjekat. I to je meni isto bitno, kao da se potvrdiš. . . čisto tjelesnu dimenziju, zato je meni super, zato što sam ja volio isto kao da imam seks sa nepoznatim osobama ili kao da ga ne gledam uopšte ni kroz ovu intelektualnu, ni emocionalnu, ni društvenu, niti išta, nego dva tijela. I jednostavno samo te potvrđuje na osnovu tvoje seksualne prakse i određenja, kako ti to, je li, radiš neke stvari, i meni je bilo bitno da dobro radim neke stvari, je li. I da uspijem zadovoljiti osobu i da ona mene zadovolji. Već kada je u vezama, onda je to, pa, eto, tu se uključuju razne stvari, pa tu ne mora seks ni biti toliko bitan, itd. I kao ono, i ako je loš seks neće ti reći, a hoće ti, je li, to je ponuda–potražnja, i onaj nema tu šta bilo ko da se vrijeda.”

U istom maniru nam objašnjava i druge detalje:

„Ne volim bol. Ali baš u tom smislu S&M bol, to mi ne odgovara, jer to mi nekako, ono ne znam, ali blaga bol kao šamaranje ili spank, to može, to mi nekako može imati neku draž ili ja ti to uvijek posmatram kao neku igru.”

Hurrem Sultan takođe vrlo otvoreno opisuje svoja seksualna iskustva i navike:

„Za evo četiri godine koliko upražnjavam seks, bio sam četiri puta pasivan, dok sam češće bio aktivan, što mi je puno zanimljiviji i bolji seks i nekako više uživam u tome. Ne mogu nekako biti toliko sebičan i misliti samo na sebe, kao

taj drugi će ga samo primiti i kraj, tako da sam ok po pitanju tih seksualnih pozicija. Najluđe mjesto na kojem sam ima seks je bilo u ostavi na DIP-u na trećem spratu bolnice sa nekim doktorom kojeg sam vidio prvi put u životu kojem sam davao krv. Ono malo smo se pofatali, blow job obostrani, i kraj. Bilo je nekao zanimljivo. Trojku bih mogao probati sa nekim osobama za koje znam da bi mi bilo ok, ako ja kažem, znate, shvatio sam da ja ipak nisam za to i koji će stati u tom trenutku, koji neće ono sad krkanski navaliti na mene i reći mi, e, sad nema odustajanja i moramo do kraja. Ako bi neki par htio trojku sa mnom, i ako ih privlačim i ako misle da bi im bilo dobro sa mnom, pristao bih, zašto da ne. Ako su mi to neki bliski prijatelji sumnjam da bih to mogao uraditi, da ne narušim njihove odnose. Čak sam razmišljao o trojci sa jednim prijateljem, ali sve to još uvijek stoji u zraku. Generalno nisam protiv toga, ok mi je to. Fetiš mi je da vidim muškarca u boksericama, ili formal dress (odjela i slično), fetiš su mi odrasli muškarci u 40-im godinama, koji se dobro drže, koji su muževni sa bradama, izraženim čeljustima, u košuljama. Znači oni koji se gospodski nose, koji su markantni, to mi je ono nekako najveći fetiš. Probao sam golden shower jednom, probao sam i jednom sa vibratorom. Jednom sam probao double penetration, bilo je bolno, ali bilo je i ok i zanimljivo. S&M varijante nisam nikad probao, ali mislim da nivo bolesti mog uma, kad bih to probao, je takav da, kad bih to probao, bio bih baš brutalan. Ne bi bilo ništa što bi me moglo izvisiti s pameti. Imam taj neki klik da me možeš bičevati, udarati, mlaviti, ili ne znam šta, da ću unatoč tome preživjeti i da neću popizditi. Probao bih neki blagi S&M, mislim da nisam spreman na neki žestoki S&M kakve sam viđao. Postavio bih granicu kod nečega. Riming nikada nisam nikome radio, meni jesu, super mi je osjećaj, ali ima i boljih stvari. Desilo mi se par puta na party-u da mi priđu 3-4 lika i nude neki privatni seks na Jahorini, ili šta ja znam gdje već, kao njih trojica i ja sa njima. Nisam nikada pristao, sve su to neki strangeri za mene, već sam i rekao da bih pristao na neku trojku sa nekim koga poznajem, ali ipak da mi nije pretjerano dobar prijatelj zbog razloga koje sam već i rekao. Na četvorku nikada ne bih pristao. Jednom sam prisutvovao nekom žvaljenu u troje, fatanju na krevetu, ali orgije nisam nikad još probao, ono kao nas petorica i sad da se tu ne zna ko koga stiže. Porniće gledam kad imam vremena, a fetiš su mi Česi, to jest češki pornići. Kao dešava se da nalazi straight ljude na ulici i plaća im, i kao skontaš šta su sve ljudi spremni da rade za pare: uhvatiti stranca za kurac, i popušit mu i naguzit mu se, dosta mi je to zanimljivo. Tako da u 95% slučajeva gledam te porniće, a i dugi su, traju negdje oko 50 minuta, udubiš se ono znaš, kokice fazoni i slično, i na kraju se pitaš hoće li se uzeti, hahaha. . . Kad je u pitanju samozadovoljavanje, nekako najbolje mogu zadovoljiti sam sebe, jer imam specifičan način na koji se samozadovoljavam. Nije to ono klasično, zavali se, drkaj kurac rukom, obriši se, i onda hajd napolje nešto pojesti, nisam taj tip. Imam ta neka svoja četiri zida, uz pornić koji odaberem, neka svoja zamišljanja, maštanja, zaustavljanje filma, pa razmišljanja, gdje sebe dovedem na kraju do

erekcije i svršavanja. Tako da sumnjam da bi me neko mogao zadovoljiti na isti način, jer kada bih nekome pričao šta sve zamišljam u glavi, mislim da me niko ne bi ozbiljno shvatio i vjerovatno bi mi rekao what the fuck? Sa trans osobom bih probao seks, iz znatiželje, zanimljivo mi je jer mislim da su, kad je u pitanju seks puno na većem nivou, da se više udube u sve, i da unose više emocija. Siguran seks sam jedno vrijeme prakticirao pravo, a onda sam u jednom periodu popustio pravo. Nekako sam bio u fazi kad mi je na neki način bilo žao koristiti kondom, jer mi je bez kondoma nekako puno bolje, bolji osjećaj, ono znaš, svršavanje dok si unutra bez kondoma, nije sve u kondomu. I onda kad sam razmislio, čekaj, nije to baš sigurno, zamisli HIV ovo-ono, i onda sam se ponovo vratio na kondome. Ali recimo kada sam u vezi, iskoristit ću kodnom jednom, dva ili tri puta, a onda ću peti put reći 'ajde da probamo bez kondoma'. Naravno da sam se testirao par puta na HIV, i svaki put je nalaz bio negativan. Nisam kurva, nisam nikad ni bio. I nikada ne bih mogao recimo da naletim na nekoga i da se odmah pojbemo, izvalimo, i slično. Mislim, nije da se nije desilo nikad, da se recimo na partiju pokupim sa nekim i odem, ali opet, i u tom trenutku kod mene postoji moment u glavi gdje se pitam hoću li ili neću, i do koje mjere ću ići. Desilo se recimo da sam se pokupio sa jednim Norvežaninom, vidio sam ga prvi put u životu, i jebali smo se bez kondoma, ali poslije toga ga više nikad nisam vidio. A opet znalo se desiti i to da sam recimo upoznao jednog Španca, i odmah sam ga pitao imaš li kondom. Jednostavno sa nekim se osjećaš sigurno, sa nekim ne. Kad je u pitanju svršavanje, volim da svršim u dio između muda i anusa, to mi je ono baššš, recimo kad sam u erekciji mogao bih na taj dio kad vidim svršiti odmah za par sekundi, i nakon 5 minuta bih opet mogao, i tako, čini mi se, 10 puta zaredom. Volim da svršim u dupe liku, nekako mi je to ono, imali smo seks, i sve smo to doveli do vrhunca i još kad mu svršim u dupe, osjećam da me osjeti i na tom nekom nivou, tako da mi je dupe omiljeno mjesto za svršavanje. I nekako sam uvijek imao određenu dozu ograničenja prema likovima koji su neobrezani. Mislim, realno, nikad nisam bio protiv toga, šta, kurac kurac, možda malo kože viška ili ne, nebitno. Uvijek me je fascinirala ta anatomija kod ljudi, kurac kriv, prav, debeo, tanak, mali, veliki ili nikakav. Tako da mi je sada svejedno je li obrezan ili nije, apsolutno nema razlike za mene. Ne volim berse, volim ljude koji su ono normalno građeni, koji su malo mišićavi, koji nemaju dlaka, čisto tijelo da nije dlakavo, tako da to više preferiram. Privlače me neki normalni muscle gays. Dosta ljudi sam upoznao na nekim partijima, a dosta sam ih upoznao i na ciber-u pogotovo na Planet Romeu, i tamo sam recimo upoznao ljude koji su mi značili sve i svašta u životu, i recimo prva ljubav u mom životu, dečka u kojem sam se zaljubio upoznao sam ga tamo. Upoznajem ljude i na nekim najobičnijim kafama, recimo u nekom društvu koje nije isključivo gej, ali se ipak nađe neko ko jeste, upoznamo se, razmjenimo FB, čujemo se, nađemo se. Ili mi se desi ono kada mi prvi komšija dođe do broja, pa mi šalje poruke, pa se nađemo, popijemo kafu, da bi se poslije kafe žalili, fatali. . . tako da postoji dosta načina na koje

se upoznajem sa ljudima. Na susretu uživo se svi nekako manje pretvaraju, jer kad je u pitanju ciberovanje, ljudi su više skloni laganju. A na susretu uživo ipak postoji taj face to face kontakt, nekako se svi manje pretvaraju. I na susretu uživo nemaš vremena za laganja, dijalog uživo je prava stvar. Nikada nisam bio sa oženjenim muškarcem, ali da budem, iskreno bio bih, nekako ta tajnovitost je napaljiva. Ali vjerovatno bi to bila samo varijanta seksa, druženja, izlazaka, a nikada sa takvim likom ne bih mogao biti u vezi."

Kao i u drugim odgovorima, nisu svi isti. Dečko **J.** o seksualnim praksama kaže: „S vremenom sam došao do zaključka da sam po tom pitanju vjerovatno jedna od dosadnijih osoba."

Neki, poput **N.**, praktikuju celibat.

Dževad, 1978, umjetnik, kratko ali sadržajno kaže da „upražnjava sve seksualne prakse dok su safe i homoseksualne."

KAKVE MUŠKARCE ONI ŽELE

Bili autovani ili ne, jedno je jasno - privlače ih muškarci, vole muškarce, žele muškarce. Pitali smo ih šta je to što ih privuče na nekoj osobi, da li imaju određen „tip". **Fallen Angel** nam odgovara:

„Šta me na muškarcu privlači? Šta me ne privlači, haahha. . . šalim se. . . Uopće mi se ne sviđa svaki lik. Mora da bude po ovim mojim sadašnjim standardima, da liči bar na nešto, ono da je sladak, ali pored toga mora da bude čovjek, znači u smislu personalnosti. Mora da ima neke osobine, da je dobar, da je dobar u duši, da voli da razgovara i da mu nije samo seks u glavi. Jer, mislim, volim i ja seks, ali ne toliko da bih volio imati vezu zasnovanu samo na seksu. Želim vezu zasnovanu na razgovoru, na povjerenju, na ljubavi. Ono, ne možemo da sjedimo satima da ne pričamo, a da se pri tome razumijemo. Lice i tijelo prvo primjetim na muškarcu. Više volim muževnije frajere. Mislim da je razlog tome što sam odrastao bez oca, i bez ikakve muške ikone, što tražim neku vrstu sigurnosti. Bitno mi je da imam iza koga da stanem, recimo ako neko krene na mene. Mislim, nije da se ne bojim i potući, nije mi to problem. Jednostavno želim muško, i da je pri tome gej. Privlače me 40-godišnjaci, čak možda i oni sa 50 godina, ali mora dobro da izgleda."

Dabome, fizički izgled ne garantuje uspješnu vezu niti dobar seks. Ipak, to je ono što se uoči na prvi pogled, privuče ili odbije. **I.B.** kaže kako

„svi nekako pričaju da je fizički izgled bitan, mislim i meni je isto bitan. Gledam da mi se muškarac fizički svidi, to je ona privlačnost. Međutim, ako krene taj neki mentalni sklop koji je mom mentalnom sklopu najbliži, onda

me to privuče, često mogu da zanemarim taj fizički izgled, mada nekako taj izgled opet ostaje. Ovaj, svako nekako ima svoje stvari koje ga privlače. Mene privlači: tijelo, ljepota lica, visina, ali opet kažem, fizičko se može zanemariti u određenim granicama.”

Slično njemu i **Hurrem Sultan** govori o tome šta ga privlači na nekom muškarcu. „Bitan mi je izgled, ne mogu reći da mi je nebitan, neću sa nekim grobom hodati, da se tako izrazim hahaha. . . Bitno mi je kako se ponaša, da je opušten, da nije nafuran i da ne teži nečemu što na našim područjima nije moguće, ono da ne teži nečemu što neće moći ostvariti, a uporno tome teži. Privlače me muškarci koji žele isto što i ja, za koje znam da ćemo moći sjediti u kući i gledati film, ili ako nam je čef da idemo u Cinema City, sjesti u love seat i pogledati film. Svaki muškarac koji me je do sada privukao bio je stariji od mene, dakle negdje iznad trideset, i uopće me ne privlače likovi mojih godina i koji su blizu mojih godina. Uglavnom mi se sviđaju muškarci koji su ozbiljniji, koji imaju izraženu čeljust, bradu, muškarci koji znaju šta hoće u životu, koji imaju posao, koji rade, i koji su usmjereni ka nečemu.”

Uprkos odomaćenim stereotipima da gej muškarci cijene samo estetiku i ukupnu površnost samo sjajnog fizičkog izgleda, **Dževad, 1978, umjetnik** smatra kako nema razlike između poimanja privlačnosti u gej i heteroseksualnim odnosima.

„Mislim da se to mijenja s odrastanjem. U ranim dvadesetim zaljubljuvao sam se u fiziku: lijepo lice, ruke, guzu i sl. Kasnije ti je potrebno mnogo više: postaje puno privlačnije koliko neko ima kičme, kakav je čovjek.”

Biseksualni **I.** ističe da ga iste stvari privlače i kod muškaraca i kod žena:

„Teško je reći konkretno, uglavnom je to kombinacija više fizičkih karakteristika sa ličnošću osobe. Sa fizičkog aspekta, oči i osmijeh me najčešće privuku, kao i cjelokupni dojam koji osoba ostavlja dok govori i dok se kreće. Što se tiče ličnosti, najviše me privlače osobe koje su duhovite i ne pričaju previše. Obzirom da mi se jednako sviđaju i djevojke, sve isto me privlači i kod njih. Dosta me ljudi pita da im objasnim razliku - na koji me način privlače muškarci, a na koji djevojke. Što se tiče privlačnosti - razlike uopšte nema. S druge strane, analizirajući moja dosadašnja iskustva, primjetio sam da sa djevojkama češće razvijem dublji i jači emocionalni/romantični odnos, nego sa momcima.”

Zanimljivo da i **Yxion** ima slične poglede na temu kako ga privlače žene, a kako muškarci:

„Nisam nikada uspio razgraničiti šta me to privlači na jednom muškarcu, a šta na jednoj ženi, nikada nisam uspio shvatiti u sebi šta je to što me nekome privlači. Jednostavno me ili privuče ili me ne privuče. Šta više, moguće je da me u fazama jedna osoba nekada privlači, ali nekada i ne privlači u seksualnom smislu. Postoji seksualni čin i postoji ljubav. To dvoje nekada idu zajedno,

nekada ne. Što se tiče seksualnog čina, nemam preferenciji u tom kontesktu prema muškarcima i prema ženama, zato što se prema seksualnom činu odnosim kao prema tjelesnom činu, zadovoljavanje tjelesne potrebe. I u tom kontesktu gotovo ne pravim razliku između seksualnog odnosa sa partnerom i seksualnog odnosa kad nema partnera, znači kad nema nikoga, dovoljna mi je i moja najbolja prijateljica **Desanka Šakić**. To je ono najiskrenije, do tog nivoa je seksualni odnos. Međutim sviđanje, od nivoa zaljubljenosti do nivoa ljubavi, već postoje razlike. Lakše se zaljubljujem u muškarca nego u ženu, ali isto tako puno lakše zavolim ženu nego muškarca.”

SEKS JE UŽITAK, POZICIJA SAMO ETIKETA

Čitajući komentare anonimnih homofoba na raznim web portalima, često se pitaju ko je „tu muško, a ko žensko”. Zanimljivo je kako su seksom između dva muškarca opsjednuti oni koji kažu da to nije „normalno”. Ipak, svaki ih detalj zanima. Sudeći po onome što smo saznali od naših parova, podjele na aktivne, pasivne, univerzalne, ne igraju baš ključnu ulogu.

„Ima nešto u toj stereotipnoj podjeli na aktivnog i pasivnog ‘gej’ muškarca ili popularnije rečeno ‘pedera’ (narodski). Mi se čak ne sjećamo dovoljno šta je pisalo na tim virtuelnim stranicama, ko je top a ko bottom, s tim da se jednom od nas uvijek to top i bottom zapravo odnosilo na poziciju jesmo li ‘gore’ ili ‘dole’, a u seksu je dozvoljeno da se bude kako ‘gore’, tako i ‘dole’ i sa strane, i naopako, i svakako, mada je bilo kao jasno od početka da jedan od nas više voli da bude analno insertivan, a drugi analno receptivan. Međutim, vremenom i analno receptivni partner, s obzirom na to da ima kurac, poželi da isti stavi u guzu svog analno insertivnog partnera, ali se onda analno insertivni partner ljuti, ukoliko slijedi ovu stereotipnu podjelu na pasivne (analno receptivne) i aktivne (analno insertivne), pa analno receptivni partner pokušava da pridobije analno insertivnog da postane analno receptivni, pa kad se to i desi, onda to valjda nije to, jer ne slijedi tu prokletu stereotipiju. Zašto mora da budemo samo analno insertivni ili samo analno receptivni kad već imamo i kurac i šupak (penis i anus ako hoćete)? Najbolje bi bilo kad bi svi pederi bili univerzalni i kad se ne bi toliko vezali za te stereotipije aktivnosti i pasivnosti. Nekako, kad čovjek jebe osjeća se pobjedonosnije od onoga kada je jeban, ali je i biti jeban dobro skoro kao i jebati, zar ne? Ko nije probao, ne može ni znati!” kaže nam **A. i B.**

Da su etikete aktivnih i pasivnih suviše, slažu se i Sharon Needels i Alaska Thunderfuck:

Sharon N: Pa, mislim ne znam, to mi je preglupo, što ne pitam svoje straight prijatelje jesu li aktivni ili pasivni, je li ona gore ili dole, tako da ne želim da i mene pitaju, šta radim u krevetu to je moja stvar. **Alaska T:** Ne smaramo se podjelom da postoji muško i žensko, ili nešto tako. **Sharon N:** Ovo što Alaska T. govori, to vrlo često znaju pitati, to je baš preglupo, obje smo žene haahah. . .

Alaska T: Kod nas nema tih prepreka, postoje mnogo važnije stvari."

Još jedan par za kog ne važe takve podjele:

„**A:** Što se mene tiče, ne važi. **T:** Nismo ‘podijeljeni’ u tom smislu. Nekako je seks prožimanje. Seks je ispitivanje afiniteta koji mogu biti promjenjivi u datoj fazi, tako da sad nema neke specifične podjele. Mislim da je to dobro zato što možeš biti multifunkcionalan. **A:** Nedavno sam pročitao (još kad bih se sada sjetio ko je to pametno napisao) da je porediti homoseksualni i heteroseksualni par isto kao uzeti štapiće za jelo i pitati se koji je od to dvoje viljuška. Jednostavno se to ne može porediti. Veza između dva muškarca je veza između dva muškarca, kao što je veza i između muškarca i žene specifična, a isto tako i veza između dvije žene. Ne može se koristiti jedan kalup za sva tri odnosa. **T:** Pazi, biologija nam i ne de baš na ruku. I te neke podjele, sve i da hoćemo, vrlo teško mogu biti autentične."

Ni parovi predstavljeni sa **B.** i **G.** i **S.** i **A.** u svom odnosu ne vide potrebu da se pridržavaju kategorija aktivan i pasivan.

„Obojica sebe vidimo kao univerzalne u seksu, i dosta smo prilagodljivi. Smatramo da ne robujemo bilo kakvim podjelama u tom smislu." ističu **B.** i **G.**

LJUBAV ZA DVOJE, A SEKS U TROJE

I najljepše veze su prestajale zbog monotonije u krevetu. Tako barem kaže Cosmopolitan u serijalu tekstova sa savjetima kako da obogatite seksualni život. U suprotnom, razlaz je neminovan. Naši parovi se ne bi složili sa tim. Pitali smo ih plaše li se dosade u seksu, šta misle o uvođenju treće osobe u njihov krevet. Niko od njih ne spori da su osvježjenja seksualnog života nepohodna, samo je pristup drugačiji.

„Postoji mnogo načina da se odnos ‘osvježi’, koji ne uključuje uvođenje treće osobe u seks. Ponekad je lijepo maštati šta bi ta treća osoba uopšte donijela u odnos, i koliko bi dinamike jedno takvo iskustvo doprinijelo lišavanju dosade. Svakako, da jedno takvo iskustvo može oplemeniti odnos ukoliko su partneri saglasni da se upuste u jednu takvu avanturu." kaže par **B.** i **G.**

Sharon Needel i Alaska Thunderfuck imaju nešto drugačije viđenje. Prema njihovim riječima, kad neko već postane dosadan, teško da tu pomaže bilo kakvo osvježanje.

„**Alaska T:** jer ako možeš da sa nekim budeš 7 mjeseci intenzivnog druženja, viđanja i svega, i da ti ni u jednom trenutku ne bude dosadno, onda se ne bojiš za budućnost. **Sharon N:** Mi čak i kad smo sami, i kad smo bez čega, bez kompjutera i ostalih stvari, nije nam dosadno. I ne znam, meni kad bi bilo dosadno, ja bih se zabrinuo da mi je dosadno u životu, a ne da mi je dosadno s njim, i da me neko drugi mora zabavljati. Ja kao osoba se razvijam, isto kao što se i on kao osoba razvija, tako da će i on meni ponuditi neke nove stvari kao i ja njemu, tako da ne vidim zašto bi bilo dosadno. Jedino ako bi on kao osoba stao i ne bi ništa radio, postao biljka, onda bi vjerovatno dosadilo, a ovako mislim da teško. **Alaska T:** S obzirom na to kakvi smo karakteri, teško da će postati dosadno. **Sharon N:** Kad je u pitanju uvođenje treće osobe, vrlo teško. Ako sam s jednom osobom koja je dosadna, i ako sam onda s dvije osobe, želim da su obje osobe zanimljive. Onda ne bih naglašavao jednu osobu drugom osobom, ali mislim da neće postati dosadan, a kad bi se desilo, pokušao bih mu pomoći, a ako bi i dalje ostao takav kao biljka, onda, izvini molim te, heheh. Dakle, ne bih spašavao vezu s trećom osobom, ako je veza pri kraju, onda treba naći drugu osobu. **Alaska T:** Ja mislim da su te osobe koje imaju potrebu da uvedu treću osobu, slabi karakteri i poprilično labilni karakteri. Fizički kontakt je bitan, ali nije krucijalno bitan, ima dosta važnijih stvari.”

Par **S.** i **A.** su biseksualni. Iskustva sa trećom osobom nisu imali, niti se boje dosade u seksu:

„**S:** Imali smo mi raspravu na tu temu na početku naše veze, kada smo se emotivno počeli vezati, zamalo smo se rastali zbog toga. Ali uspješno smo to riješili odmah na početku, i evo danas smo odlučni u tome. **A:** Nas dvojica smo i jedan i drugi biseksualni, i u suštini nema razlike između bilo kakve vrste odnosa u heteroseksualnom i gej svijetu. Postoji samo jedna razlika, a ta je da smo ili oboje muškarci, ili je to kombinacija muškarca i žene. **S:** Postoji isto samo razlika u tome što nema nema tenzija i teških odgovora jednom mjesečno, a to je kada djevojka dobije menstruaciju, s tim da je kod nas izgleda stalno menstruacija hahaahah, a u heteroseksualnoj vezi je to samo jednom mjesečno. Što se mene tiče, tu je recimo evoluciono, mužjak i ženka su oduvijek bili, nekako nije prirodnije, ali nije lakše. Kada recimo prođe zgodna djevojka, okrenemo se obojica i isplazimo jezik, i onda nastavimo svojim tokom, ili on mene nabije nogom, heheh. . . Neki dan smo bili na kampovanju, i silazio sam niz neke stepenice do stola gdje smo sjedili, i skontao sam lika koji je pored mene prošao već jednom u prolazu, i vidim ja **A.** se okreće, i kažem ja njemu kad sam sjeo za sto, eh, sad fino 'ajde ti idi i naruči nam piće, pa da fino možeš i ti pogledati momka, heheh. . . stvarno nemamo problema s tim.”

Još jedan par, **A. i B.** koji se nije susretao sa dosadom u krevetu, ali nudi i zanimljiv scenario šta uraditi ako se ipak desi.

„**A:** Ne bojim se dosade u vezi i seksu, jer nam nije dosadno ni u vezi ni u seksu. Možda se malo partner ponekad može osjećati kao da ne može zadovoljiti drugog partnera, jer ga smatra seksualno nezasićen, ali je ta seksualna nezasićenost zapravo odraz potrebe da se voli i bude voljen, što u ljubavi i vezi postaje dominantnije od samog seksa. Nismo imali iskustvo sa uvođenjem treće osobe u seks, ali smo ponekad konstatovali da ne bi bilo loše dovesti jednu pasivušu, pa da ju obojica pokaramo, da jednom puši dok ju drugi jebe ili da ju jebemo obojica simultano u tu jednu jedinu rupu. Ne bi li to bilo cool? **B:** Teško da će doći do dosade, suviše smo različiti. Uvođenje treće osobe u seks – još uvijek ne.“

Neke stvari ipak treba probati, pa donositi zaključke. Barem su tako postupili **T. i A:**

„**T:** Nikad nisam imao realno pokriće da tako nešto osjetim, da me nešto natjera, da imam strah od dosade. Naravno, bojim se starosti, bojim se bolesti, nekih neprevidenih situacija. Ali nije to sada neki patološki strah, u smislu da sam opsjednut time. Povremeno mi prozuj i kroz glavu, a šta ako se dese neke okolnosti u našoj vezi koje su dosta nepovoljnije u odnosu na ove sada, tako da je to više strah od neprevidenih okolnosti, ne dosade. Ali ne blokirajući i ne okupirajući, već obični strah koji prozuj i kroz glavu onako periodično, godišnje jednom. **A:** Jedna stvar koju mi praktikujemo je da kada bilo koji od nas dvojice osjeti neku monotoniju, ponavljanje, mi odmah sjednemo i to iskomuniciramo da razbijemo tu monotoniju. Dobra stvar je da nijedan od nas dvojice za sve ove godine nije postao dosadan, niti je naš odnos postao dosadan. I ako u nekom momentu upadnemo u rutinu, to se desi isključivo zbog vanjskih faktora, to jeste poslovnih obaveza. I kada je jedan u takvoj situaciji, drugi odmah kaže: 'Daj malo povuci ručnu i opusti se'. I nakon razgovora dođeš do rješenja koje je daleko od potrebe za trećom osobom. Mi smo malo testirali uvođenje treće osobe, kad smo imali neke naše seks-turizam godišnje odmore. I nijedan od nas nije ljubitelj te varijante.“

GAY ROMEO - VIRTUELNI SVIJET STVARNOG UTICAJA

Upoznavanje preko interneta većini gej, biseksualnih i trans muškaraca u BiH je najčešći način za susret sa potencijalnim partnerima, istomišljenicima. Zsigurno je da bi sve ono što se dešava pri tim susretima bilo dovoljno materijala za jednu cijelu knjigu. Ipak, ovdje vam donosimo utiske parova koje smo intervjuisali o tome šta njima znači popularni Gay Romeo.

Sharon Needels: „Planet Romeo općenito kao sajt je super, pruža ljudima mogućnost da se sretnu, međutim mislim da je u Bosni to previše zatvoreno, i baš kad se poredi Planet Romeo kod nas i u drugim državama drastičnija je razlika. U Bosni je baš strašno. Mene bi bilo stid pokazati nekome naš Planet Romeo, zato što ljudi kod nas samo neke svoje nagone tamo ispražnjavaju, i onda se vraćaju nekom svom drugom životu, et tako mi izgleda. **Alaska Thunderfuck:** Ja isto mislim da je Planet Romeo kao stranica super, jer možeš da upoznaš nekoga. Super je ideja, ali se kod nas pogrešno koristi. Planet Romeo bi trebao biti nešto kao gaybook, to jeste da pokažeš kakve filmove voliš, kakvu muziku voliš i slične stvari.“ kažu Sharon Needel i Alaska Thunderfuck.

Korisnici “plave stranice”, kako se često u žargonu naziva GR, par T. i A. nisu pretjerano oduševljeni.

A: „Komplikovano je tržište na određeni način. Bili smo i mi primorani u određenim fazama života koristiti taj sajt i upoznavati ljude preko Romea. Rijetko se dešavalo da sa nekim uspostavam neku smislenu komunikaciju, i u većini slučajeva je to neka komplikovana priča. T. i ja se nismo upoznali na Romeu. **T:** Tamo dolaze ljudi koji ne znaju zašto tu dolaze, i ne znaju tumačiti jezik tog medija. Nije problem biti na pijaci, na tržištu, ali šta te košta stupiti u normalnu komunikaciju? Nemoj, molim te, brkati kruške i jabuke. Nemoj očekivati da na pijaci nužno dobiješ emociju, a isto tako nema potrebe odbijati emociju ukoliko ti je neko ponudi. Meni smetaju zadane uloge kojima ljudi tamo uglavnom robuju. I onda uvijek imaš prepuno predrasuda, stereotipa, puno neiskrenosti i nužno si osuđen na dehumanizirajuću komunikaciju koja nažalost teško može izroditi bilo šta dobro - pa čak i dobar seks. Pa, eto i tu imaš problem. **A:** Ja sam u par navrata, priznajem, imao momente u kojima sam osjetio aktivističku potrebu da idem na Romeo. Imao sam potrebu da suočim ljude s tim da je neko spreman staviti svoju sliku lica, da neko nužno ne želi seks, da pokažem da postoje ljudi koji imaju vezu, da je to moguće u Sarajevu i BiH. Nije jednostavno, ali je moguće. Sve što treba da uradiš je da dignesh glavu iz pepela. **T:** Pazi, ako želiš samo seks, reci to jednostavno i otvoreno i nije ništa sporno. Reci lokaciju koja neće biti šifrirana i ‘diskretna’. Malo ljudskosti pokaži. Ja nekako više vjerujem u kapacitet foruma. Koliko god oni zamrli u ovom trenutku, mislim da su forumi platforma koja je puno zdravija od Romea. Za početak, na forumu iznošenjem nekih svojih stavova i mišljenja upoznaješ osobe, i komunikacija je manje usiljena u tom nekom elementarnom seksualnom smislu. Znam da queer.ba danas nažalost nije toliko aktivan forum, ali znam da je ranije okupljao neki solidan nukleus ljudi koji se druže i danas. I mi poznajemo neke ljude sa tog foruma i to su stvarno kvalitetni ljudi. Imao sam priliku da ih kroz njihove tekstove ‘biram’, i to stvarno nikada nije imalo seksualni prizvuk. To je odmah dobra pretpostavka. Također znam da je gay.hr jako puno učinio da

grupira ljude i da ih okupi oko ideje vidljivosti, outiranja i svega toga. Tako da mislim da su forumi zaista dobri mediji, puno bolji od Romea.”

Ipak, neki su na Romeu našli svog Romea. Prema riječima para **S.** i **A.**, upoznali su se baš na ovom sajtu:

„**S:** Ja sam imao ludu sreću iskreno, što sam se ja tamo pojavio i ne znam kako da se izrazim, jebote. Nisam se razočarao, ali sam se psihički sjebao koliko je maloumna i koliko je ograničena situacija u BiH. A mimo toga, luda sreća koju spominjem je ta da dan kad sam htio ugasiti profil na Romeu, kad mi je sve dopizdilo, i kad sam rekao sebi hajmo nekog upoznati na ulici, ili preko raje, pojavio se A. Tako da je to moja luda sreća. **A:** Konkretno moje mišljenje o sajtu je da za ovaj grad nije, za ovu zemlju nije, za ovaj mentalitet nije, zato što su ljudi manje više ograničeni, ili su previše konkretni ili su previše zatvoreni. **S:** To je za našu zemlju jedini način da se neko upozna. U jednu ruku je dobro, mogu se upoznati ljudi s kojima možeš normalno komunicirati, a pojedini smaraju. Ljudi djeluju poprilično napaćeno, žive u ormaru, u kutiji. Svi su nekako čudni i nejasni. Recimo, meni je asocijacija na Romeo sreća, ali ne sreća u psihičkom smislu, nego ta luda sreća koju sam imao kad sam upoznao A.”

Kroz iskustva parova u prethodnom djelu smo vidjeli šta misle o web stranici Gay Romeo. Iskustva su podjeljenja, ali je neosporna činjenica da je to ipak najčešće mjesto susreta gej, biseksualnih i trans muškaraca kod nas. Zanimala su nas mišljenja i iskustva slobodnih muškaraca. Naši sagovornici se slažu da je koncept koji ima Gay Romeo sasvim dobar, ali da ga lošim čine samo korisnici. Stiče se utisak da su mahom autovani skloniji upoznavanjima partnera i bez ove i sličnih stranica.

„Ta je stranica, nažalost, preplavljena sa perverzijačinama, dedicama i napaćenim tetkicama, da tako kažem jer bukvalno ima napaćenih likova koji su ono straight acting, ali su tolike pičke, toliko nemaju muda ni potući se, ni poslati slike ili otići na cam. Meni to nije problem, recimo postaviti svoje slike, upaliti cam i reći otvoreno da sam to što jesam. Nedavno mi se desilo da mi je lik poslao sliku mog prijatelja, na što sam mu ja rekao, daj djevojko ne zajejavaj me, na šta mi je on rekao molim? Ja sam mu napisao da mi je to prijatelj. Jednostavno, ne volim takve ljude koji nemaju muda. Bilo je dakle i par negativnih iskustava, ali bilo je i pozitivnih iskustava gdje sam upoznao super likove, koji su ekstra i koji su me zadovoljili, i čak kad ja nisam htio da imam seks, bilo je oralno zadovoljavanje. Jeste da su takvi likovi rijetki, ali desi se da se nađe i takav.” kaže **Fallen Angel**.

Sličnog stava je i sad već bivši korisnik Romea, **I:**

„PlanetRomeo i ostali sajtovi za upoznavanje su nužno zlo kod nas. Ja sam ga koristio do prije dvije/dvije i pol godine, a nakon toga sam ugasio profil jer sam shvatio da mogu upoznati osobe i kroz svakodnevni život. Svakako, tome je pomoglo i to što danas bez problema kažem da sam biseksualan kad me neko pita.”

Yxion takođe ne koristi ovaj sajt, ali se prisjeća kako je to bilo dok ga je koristio: „Za mene Planet Romeo nije ništa. Ja sam jedno dvije godine pokušavao na internetu naći partnere, jer partnerice mogu naći i ovako. Nalazio sam ja partnere, ali nikad se nisu pokazali kao nešto za šta su se predstavljali. U principu, na internetu svi mogu biti ono što nisu, do momenta do kada se pokažu šta jesu ustvari. Ono što mi se jako nesviđa kod ljudi je ta sve veća sklonost tom ciber-ovanju, za mene su to pacijenti. Ja isto tako mogu masturbirati bez toga da mi neko govori svoje seksualne fantazije i šta bi mi sve radio, jer ja znam u određenom momentu šta me može zadovoljiti ili samozadovoljiti. I sad ako ćemo svi ići tim putem, hajmo svi na ciber i više ništa ne moramo raditi. Dakle fantazija definitivno ne može zamjeniti realnost. Tako da je za mene Planet romeo više zona fantazije, nego zona realnog iskustva. I u principu već par godina ne idem na Internet.“

Stav koji se često može čuti u razgovorima o šansama za susrete preko interneta je i:

„Budući da živim u Sarajevu, to se ponekad doima kao jedini način da se upozna neko nov. Problem je samo u tome što je i sarajevski Romeo podjednako zagušljiv kao i sam grad. . . Moja iskustva sa ljudima koje sam upoznao na taj način nisu loša, već jednostavno nedovoljno zanimljiva.“ priča J.

Hurrem Sultan ima vrlo dobra iskustva vezana za Gay Romeo i o tome šta mu ovaj sajt znači kaže:

„Sa Planet Romeom imam pravo dobra iskustva, valjda iz tog razloga što nisam nikada bio previše opušten. I koliko god to izgledalo sjajno i bajno, uvijek je postojala granica gdje sam rekao ok sad je dosta, dok se ja ne uvjerim da je ta osoba baš osoba za koju se predstavlja, da je neko normalan i da neću doći sa nekim u konflikt da me ubije i napravi neku sačekušu. Tako da su moja iskustva s Planet Romeom dobra, i recimo ako mi se nekada desi, a jako rijetko mi se desi, da me niko ne želi, da se nikome ne sviđam, i da nemam nikoga, upalim Romeo i ljudi me se sjećaju po slikama. I nekako na Romeu nisam nikada nikog odbio, ne da sam svakoga prihvatio da budem sa njim, već nekako recimo ja sam svakome dao priliku jer stavim recimo age limit do 26 godina, a meni se recimo javi čovjek od 33 godine i on bi da razgovara sa mnom, i onda me pita recimo da popijemo kafu, ja kažem može, dogovorimo se i nađemo se, a on recimo ima ponekad i 45-50 godina. Ok, ja kažem ti si godište moje mame, ali ako smo našli neku zajedničku temu, ja sam dao tom čovjeku priliku u potpunosti. Mislim šta trebam sada, reći jao fujj, pedofilu, starkeljo, ne trebaš mi ti. Mislim, imao sam par veza, afera sa ljudima koji su stariji od mene po 25 godina, i bili su pristupačniji, ljepši, bolji od nekoga ko ima 25 godina koji mogu da se nabiju u teretani i misle da mogu imati koga god hoće. Recimo, imam tri prijatelja koja sam upoznao na Planet Rome-u, čujemo se, kada imamo vremena odemo na

kafu i to nisu samo osobe iz Sarajeva, već ima ljudi iz Zenice, Tuzle, Banja Luke. Recimo i sa osobama sa kojima sam bio u vezi, a upoznao sam ih preko Romea, trudim se ostati u dobrim odnosima. Najlakše je zakrviti sa nekim, posvađati se, okrenuti glavu na ulici. To mi ne treba. Mislim, imali smo nekada nešto lijepo, bolje da se sjećamo toga nego da se koljemo, nema potrebe za tim.”

Još jedan primjer da, uprkos drugačijim iskustvima, gej muškarci u BiH mogu steći kvalitetne odnose upravo preko Gay Romea je i priča **I.B:**

„Ja nisam imao nekih ružnih iskustava s Planet Romeom. Međutim, on kao takav je veza koja u 90% slučajeva doprinosi gej društvu. Međutim, i u klubu danas sutra možemo upoznati nekoga ko nam odgovara ili ne, pa tako i na Planet Romeu. Prednost otvorenog kluba je što čovjek ima priliku da to odmah vidi, a na Planet Romeu to mora iskopati, pa tako i ja na Romeu to vrlo često iskopavam. Ima svega, ali onaj ko zna kopati zlato, sigurno će ga i naći. Općenito, gej kultura na našem području je puno drugačija u odnosu na Zapad i Zapadne zemlje, i ja kada pogledam profile osoba iz Zapadnih zemalja nekako uvijek povučem sponu da je planetromeo vrlo sličan FB, što kod nas nije slučaj. Kod nas svi nekako kriju svoje noge iza tih ‘plavih zidina’, kako ja to volim reći. I dosta često čovjek mora da izvlači: hoćemo li na piće, pa eto ne možemo, pa možemo, pa vidjet ćemo i nakon dugih komunikacija se tek možeš s nekim naći pa šta bude. Ja bar ne dogovaram ništa konkretno preko Planet Romea ukoliko osjetim potrebu za seksualnim činom, već gledam da to bude nakon određenog broja susreta koji jednostavno ne moraju da izazovu ništa.”

RAZGOVOR SA UKUSOM VANILLE

Za kraj vam donosimo i jedan intervju. Imenom i prezimenom nam predstavlja sebe. Barem u mjeri u kojoj je to moguće uz sva ograničenja teksta. Ona je Vanilla. Neki od vas će možda odmah znati o kome se radi, neki ne. U svakom slučaju, njena priča je ujedno i uvod u poglavlje ličnih ispovijesti.

SARAJEVSKI OTVORENI CENTAR: Kako sebe doživljavaš uzimajući u obzir svoju seksualnost i svoj alter ego (pod alter ego mislim na Vanilu, ukoliko je Vanila zaista tvoj alter ego)? Kod ovog pitanje me zanima kako ti sebe vidiš kroz svoj seksualni i rodni identitet.

VANILLA: Vanilla i jeste bila moj alter ego – koja zbog nekog inata, okruženja i diskriminacije mene kao Mirnesa – preuzima sve više i više glavnu ulogu u mom životu – nekako je MIRNES postao alter ego VANILLE. Jer VANILLA je slobodna, hrabra i neograničena – može sve, dok je Mirnes više povučen i stidan. Kad pričam ovako sve to liči na DRAG-QUEEN djevojke, ali ja za sebe kažem da sam transseksualna. Tu negdje na prelazu između dva spola, živim u tijelu muškarca, a osjećam se kao žena. Tako da sam ja transrodno biće, bisex orijentacije – kombinacija boli glava, hahahahahahaha.

SOC: Koliko ti je vlastita seksualnost važna? Koliko te ona određuje?

VANILLA: Seksualnost po mom mišljenju ne određuje čovjeka u društvu, već određuje unutarne stanje čovjeka – njegovo lično zadovoljstvo. Iako mi živimo u takvoj sredini gdje te ljudi etiketiraju po seksualnosti i samim time donose sud o tebi na osnovu tvojih afiniteta prema istom ili suprotnom spolu. Tvoja seksualnost ne utiče u tolikom mjeri na tvoj karakter – neobrazovanost i nerazumjevanje u mnogome više određuje čovjeka. Biti gay, bi, hetero, trans – ne mora da znači da si ti loš čovjek, da si zao, ali ne mora da znači i suprotno. Seksualnost je individualna stvar, stvar unutarne zadovoljstva svakog pojedinačno, i ako to zadovoljstvo postoji u čovjeku, automatski on će biti i prihvatljiviji za društvo – čovjek sa unutrašnjim zadovoljstvom trudiće se da učini svijet boljim – a oni koji ne nađu to unutrašnje zadovoljstvo, ne mora to zadovoljstvo biti samo kroz seksualnost, ali u većini slučajeva jeste, oni su destruktivni za okolinu. Da su ljudima zadovoljeni njihovi osobeni seksualni prohtjevi – svijet bi bio bolji – za to treba insistirati na slobodi seksualnih sloboda.

SOC: Kada si shvatio da ti se dopadaju osobe muškog spola i da prema njima osjećaš tjelesnu privlačnost? Tvoja najranija iskustva!

VANILLA: Moj slučaj je poseban, zbog mog izgleda, mene su nazivali pederom od malena - kad ja nisam znala ni šta je to, šta to znači. Davali mi ženska imena, zezali me da imam veze s muškarcima. . . i onda se samo prepustiš pričama, onda hoćeš da vidiš, da eksperimentišeš - šta je to čime te ljudi smatraju. Ne znam tačno taj momenat kad sam odlučila upustiti se u tu avanturu sa muškarcem, ali vrlo rano, mislim zbog pritiska okoline, nekako rano sazrijevanje povuklo je sa sobom i to rano seksualno eksperimentisanje. A kad nešto hoćeš lahko do toga i dođeš - ni u čemu nisi sam ni prvi. Nešto ti se dopadne, nešto ne, ono što ti se dopadne nastaviš i dalje da prakticiraš kad ti se pruži prilika, pa tako je bilo i sa mnom. Nemam neke uspomene emotivnog karaktera, jer to su bili trenuci preloma ličnosti unutar mene same. Tako da sam nekako više bila posvećena analizi svega i same sebe ponajviše, sa pitanjem šta to mene čini zadovoljnom osobom - šta to mene seksualno uzbuđuje, šta to mene privlači. I danas-dan još uvijek tragam za odgovorom.

SOC: Šta te to na muškarcu privlači? (Ukoliko si imao_la iskustva sa ženama: uporedi svoj osjećaj privlačnosti prema ženi i prema muškarcu.)

VANILLA: Mene privlači na muškarcu ono što se rijetko nalazi kod muškaraca - iskrenost, vjernost i privrženost jednom biću. To je nekako za mene i uzbuđujuće - kad znaš da se neko samo tebi posveti i ne misli na druge - neko koga ne vežeš lancima, ne zatvaraš u kavez, ali opet je tvoj i dušom i tijelom. Fizički izgled je samo pakovanje, ali sadržaj je mnogo bitniji - i govno se može lijepo upakovati.

SOC: Opiši nam svoje prvo emotivno i/ili seksualno iskustvo sa muškarcem.

VANILLA: Već sam rekla da baš nemam neko emotivno sjećanje na prvo iskustvo ni bilo kakvo drugo sjećanje, to je bila analiza, eksperiment - i to prvo iskustvo bila je puka mehanika nekih normalnih seksualnih radnji. Ljubav je došla kasnije i ljubav je teško definisati i opisati taj osjećaj - ovisnost o voljenoj osobi, o njenom prisustvu, o njenom pogledu. . . sve to pomješano sa nekim adrenalinom koji ti daje toliko snage da izdržiš nemoguće. U ljubavi pol igra najmanju ulogu, bar kod mene je tako, i taj spolni odnos je samo jedna karika koja zatvara savršeni krug ljubavi - koji nas čuva od okoline, krug u kome se osjećamo posebno, voljeno i zadovoljno. To sam doživjela i izgubila - baš zbog te nemogućnosti i konstantne borbe za razumjevanje spolnosti i privlačnosti od strane okoline.

SOC: Opiši nam početke svoga istupanja u javnost kao Vanila.

VANILLA: Vanilla je sad estradno ime, do kojeg sam došla nakon niza godina rada i života kao podvojene ličnosti. Vanilla je moja sloboda, i skidanje okova laži sa sebe. Prije je sve bilo prekriveno velom tajni. Krila sam da sam ja muškog spola, radila kao pjevačica svuda i živjela život žene, koja je zavisno od mjesta do mjesta

mjenjala ime. To je baš jedna filmska priča. I kada sam se zasitila tog dvostrukog života i prikrivanja svoje prirode - odlučila sam javno istupiti i razotkriti samu sebe. Što savjetujem svim ljudima, odmah nekako olakšaj svoj život, vidiš ko su ti pravi prijatelji, ljudi se odmah polarizuju na one koji te vole i koji ne vole - a nikome ne glumiš da bi mu se dopao. Biti ono što jesi i to ne skrivati je zaista najveća moja životna pobjeda. Ja sam VANILLA, pjevačica, t- girl, dobar drug, dobra humana osoba - ko me voli - voli me, ko ne voli njegov problem - bitno je da ja volim sebe baš ovakvu kakva jesam.

SOC: Kakva su ti pozitivna, a kakva negativna iskustva vezano za tvoj estradni život?

VANILLA: Pozitivno, u ovom mom estradnom poslu, je to druženje sa ljudima koji te podržavaju i ne stavljaju tvoju seksualnost na prvo mjesto kad gledaju u tebe, već gledaju tvoje ljudske kvalitete i talenat. Neosporno je da ja znam pjevati - to moje pjevanje se nekome može svidjeti ili ne, ali niko ne može reći da ne znam raditi ovaj posao. Negativno je to što ja više nemam privatnosti. Gdje god se pojavim postajem tema i centar pažnje, tako da i ljudi u mom društvu se osjećaju nelagodno. To je ono možda što mi i smeta, ali svaki posao ima žrtvu koja se mora podnijeti zarad viših ciljeva, a moj cilj je osvojiti Balkan mojim talentom. Neprijatnih scena je bilo: od pištolja, prijetnji, do ne isplaćivanja honorara za odrađenu tezu - ali to je taj naš balkanski mentalitet - ljudi vole da demonstriraju silu i neku nadmoć, svi bi da su gazde, a pas ih nema za šta ujesti. Pozitivnih stvari je bilo mnogo: simpatičnih udvaranja meni kao pjevačici, čudnih poklona, ponuda. . . Ma, mislim da se moj estradni put ne razlikuje mnogo od puta svake druge pjevačice sa ovih prostora.

SOC: Da li si trenutno u vezi? (Ako da: Kako izgleda vaša svakodnevica? Kako se tvoj partner_ka nosi sa eventualnom ljubomorom s obzirom na vrstu tvoga posla?)

VANILLA: Trenutno nisam u vezi baš iz tog razloga što se niko ne može nositi sa tim mojim eksponiranjem u javnosti. Jer bukvalno veza zahtijeva privatnost koju ja nemam. Imam je nedovoljno za opstanak veze. U vezi sam mnogo posesivna, volim da znam svaki korak voljene osobe, ne vjerujem nikome, hahahahaha, ali ne vjeruju ni meni - pa je to komplikacija. Ne volim avanture i to je jedan od problema na koji ja nailazim, danas bi svi samo za jednu noć. Niko ne želi veze na dugo, a ja to hoću. Otežavajuća okolnost je to što pretežno trans osobe na ovim prostorima se bave prostitucijom, jer diskriminacija ovakvih kao ja i nemogućnost nalaska nekog normalnog posla prisili na tako nešto. Onda me svi i gledaju kao prostitutku, ali ja ponavljam stalno +nisam jebačica već pjevačica+. Ok, u vezi jesam jebačica i to vatrena, hahahha, ali ja zarađujem isključivo pjevajući. A ni to mi niko ne vjeruje, onda sam stalno na meti nekih koji mi se udvaraju, pa ljubomora partnera je neminovna - ma, mnogo je tih razloga zbog kojih ja ne mogu imati vezu.

SOC: Kako opisuješ svoju vezu? (Pod ovim mislim da li je veza monogamna, poligamna, neobavezna, prijateljstvo sa benefitom...)

VANILLA: Ja sam isključivo za monogamnu - i to je u današnje vrijeme izgleda postalo luksuz. Sve manje je onih koji vjeruju u vjernost i da su dvoje za jednu skladnu vezui dovoljni.

SOC: Da li imaš neke fetiše (vezane za seksualne prakse)?

VANILLA: Što se tiče fetiša, volim seksi krpice, volim imati na sebi neke seksi krpice iz seksi shopa, u njima se osjećam privlačnije, bezobrazno slobodna. Volim lisice i još po neke igračkice koje mogu da obogate seksualni život, da uvedu neke inovacije, jer inovatori u seksu ostaju duže vezani, oni koji čine iz dana u dan isto postane monotono, zato i fetiše treba mijenjati - zašto nekada ne uživati i u stopalima - volim te soft fetiše i ne ustručavam ih se oprobati.

Mirnes Kubat Vanilla

LIČNE PRIČE

IZ DNEVNIKA JEDNOG ASISTENTA- ČEKAJUĆI ALTERNATIVU

Nisam ljubitelj parada. Bilo kakvih. Čisto iz razloga jer nisam ljubitelj gužvi. Bog me često kažnjava srkletom, ali moram priznati da me je najčešće kažnjavao vizijama. Vizija je iluzija ponekad. Ispostavilo se da je i autovanje ništa drugo nego propala vizija. Ništa drugo nego legalizirana mašta.

Bilježim. 26.04.2013. - 21.24h

Usne koje pričaju u ritmu. Ova ljubav je preskupa jer nije iluzija. Ritam fantastične glazbene skladbe sa dvije riječi. Čitaj mi s usana. Volim te.

Na broju 22 otegle se dani. Život me svaki dan vrati na bis, bar tri puta dnevno. Zvijezda sam svog života koji se ovih dana može rezati samo srkletom i sa mišlju da ovo ipak nije moj grad. Da sam opet svoje ambicije i želje postavio iznad svojih 1.84cm. U životu sam samo dva puta bio pesimist. Jučer i danas. Nisam u stanju dohvatiti 1.85cm. Toliko sam se radovao suncu koje će spržiti sve moje grijeha i propuste. Bis. Prekasno sam naučio da linija manjeg otpora nije manja. Da je ona duga, bolna i kad tad postane najduža linija. Životna škola. Bis. Najsretniji su oni ljudi koji su za životno zvanje odabrali alternativu, a ne ono o čemu su čitav život sanjali. E sada, neki su propali mijenjajući alternative. Ja ih ne mijenjam, ali kao da jesam. Propadam tražeći alternativu za posao o kojem sam čitav život sanjao. Bis. Propadam tražeći alternativu kako odgovoriti na samo jedno pitanje. Pitanje koje postavlja moj otac. Je li moguće da se ovim gradom širi miris tamjana? Tko koga tu istjeruje? Jebači - jebače? Parking papci - papke? Očevi - sinove? Ubi me znatiželja.

Bilježim. 27.04.2013. - Podne

Pukla je priča da je baš njegov sin viđen kako ljubi muškarca. I da je njegov sin peder. Šteta je samo što je sve to istina. Šteta je što nije pukla priča da je njegov sin frajer koji je u zadnjih deset dana spavao sa jedanaest žena i da je njegov sin frajer koji je svakoj ženi bio greška. Da su žene lude za njim, a niti jedna mu se nije vratili drugi put. Baš kao što se zadnjih dana pričalo o sinu komšije s broja 24. Bis. Njegov sin. Jedinac. Otac koji se pita gdje je napravio grešku ili griješku? Hrvati su ušli u EU, griješkom, a ja greškom od prošle godine griješim na crnogorskom primorju. Tamo su greške najljepše. I tamo je greška... da ne kažem što! Žao mi je, ali tvoj sin nije greška. On je gej. Čini se da su me puno koštale usne koje pričaju u ritmu.

Bilježim. 28.04.2013. – Podne

Pesimist sam ipak i četvrti dan. Danas se vodim mislju da u 24 godine života nisam uspio postići ništa značajno. Tako mi je barem govorio otac, na što sam ja dodao da sam se ipak značajno nekoliko puta u ove 24 godine zaljubio. Do ušiju. Elem, kao i sve u životu tako se i pesimizam treba slegnuti. Prenočiti. Činilo se da će u priči otac-sin pesimizam trajati onoliko dugo koliko treba šimširu da naraste metar. Tako to ide. Kada odgovorite sebi na pitanje svoga identiteta, tek onda počinje borba sa jednom riječju. Mržnja.

Otac-sin. Povišeni ton.

- Ti treba da se ženiš!!! -

Sin-otac. Smireni ton. Ironično.

- Tata ja sam oženjen!!! -

Nikada nisam tjerao inat jer uvijek bih dobio po ušima. Inat je u 2013. godini postao sastavni dio mog života. Inatio sam se prvo sebi, a danas i njemu. U ime ljubavi. Oca i sina i svete obitelji. Amen.

Otac-mater. Povišeni ton.

- Kriva si. Ti si ga odgajala. -

Mater- otac. Ženski ton.

- Ti nisi. Ti si na putu već 20 godina. -

Neka mi krajnost pada na pamet. Palim zastavu, ljubim križ. Provociram. Ima Boga. Nema Boga. Slom živaca. Ovo je zemlja gdje se nitko ne razumije. Dvije riječi i ne postoje, a svi ih razumiju. Nikada i nemoguće. Jer ovdje je sve moguće, pa čak i to da je njegov sin gej. Moj otac zadnjih dana voli drame, a ja se tješim da su drame tu da nas šamaraju. Da učimo i plačemo nad greškama. Šamar po šamar. Svatko dođe po svoj. Svatko nađe svoj. Šamar ili šamarčina – bitno je da boli. Tako sam i ja pokušavao doći sebi nakon nekoliko šamarčina po mojim principima. Na Balkanu se ponekad treba pomiriti sa činjenicom da treba zaboljeti kako bi naučio da je tvoj život iluzija. Kolektivna i tuđa. Barem dok nam mati Europa ne pokaže da može i mora drugačije. Odrastanje uz klimu iluzije i povremeno legaliziranje svoje mašte rezultat je kolektivnog kompleksa - bojazan od manjine. Slom živaca. Otac me šalje psihijatru koji se podsmjehuje.

Žena koju sam jutros sreo rekla mi je kako je pogubno biti emotivan jer Balkanci emocije drže dolje - u gaćama. Odgovorio sam da svatko tko je imao luksuz prirediti sebi coming out day mora se vodi mislju kako je jučer miljama daleko i da je budućnost sjajna. U teškim trenucima, da jučer nije miljama daleko budućnost bi bila dva metra pod zemljom. Tako je jučer tvrdio moj otac. Pokopao bi nas sve. Vizija koja se na svu sreću pretvorila u iluziju. Realno, i za autovanje vam treba štela ili mrtva sreća. Opet sam bez štele, a i sreća je preselila na ahiret. Danas sam prvi put vidio oca kako plače.

Volio bih kada bi ova priča mogla potaknuti na autovanje, ali ovakve se stvari ne tjeraju uz vodu. Takva sorta. Treba priznati prvo sebi, a kada priznate sebi priznali

ste svima koji vas vole. Takva sorta. Mislim da bi mom ocu bilo puno lakše da je umro u uvjerenju da sam stari momak i da ću se kad-tad oženiti, pa ako ništa i putem rubrike usamljena srca, nego da sada do smrti živi nesretan. Takva sorta. Ne volim prkositi tuđoj sreći. On je čovjek u godinama. Njegovo vrijeme je prošlo, a i zna se gdje pošten traži prava. U institucijama. Polako. Smireno. Spremno. Takva smo sorta. I naše vrijeme će doći.

Bilježim. 29.04.2013. Podne

Ovo je moj film. Ono što nikako sebi ne bih mogao reći je to da sam vrlo loš redatelj i još gori scenarist. Priznajem da je ovo period kada trpim i najteže psihičke malverzacije u svojoj glavi. Da se borim između dvije misli. Koliki sam kreten i koliko sam nisko pao. Bez imalo samosažaljenja. Malverzacija, na vlastiti račun. Zvuči kao loš narodnjak, a ako nije od onih loših, onda je od onih Cecinih. Ironija. Pamtit ću da me upravo otac naučio da od života nikada ne smijem napraviti loš narodnjak. Niti dopustiti da mi drugi pišu scenarij. Jučer me i sam napomenuo. Njemu je moj film, scenarij, loš kao i pola domaćih filmova, ali kaže da sam savršen glumac. Stvaran. Dobro je bilo dok je on bio glavni glumac. Uzeo sam mu Oscara pred nosom. Moj otac je jedini koji svome sinu pravi casting za potencijalnu ženu. Prostitutke, raspuštenice, djevojčice... Sve ih je ovako nabrojao. Ono kada otac sinu traži ženu po hitnom postupku.

Bilježim. 29.04.2013. Ponoć

Ipak imam jedan dobar coming out. Priznat ću vam da još uvijek mislim na muškaraca koji uporno tvrdi da mu je svejedno. Očajne kućanice svaku epizodu su započinjale novim razmišljanjem uz šalicu kave, jer dan počinje kavom. Dok je piju, neki misle o osobi koju vole, koju imaju. . . Neki, 'pak, o onima koje žele voljeti. . . O tajnama koje kriju i taj dan. Ali uvijek netko od nas ostane bez jutarnje kave. Ne počinju misliti, već odmah ispravljaju greške. To su neki. To sam jutro počeo razmišljati o noći prije. O ocu koji me bacio u pesimiste i o momku koji me vratio u optimiste. Nema u ljubavi iluzija. Ili se desi, ili ne. Tako vam je i u odnosu otac-sin. Emotivne činjenice vidimo tek onda kada budemo spremni, ali često kada sve već bude gotovo. Onda kada srce od trenutka shvaćanja napukne. Teško je naučiti da činjenice vidimo prije kraja. Znam! Svima nam je zanimljivije sanjati i živjeti u nadi. Uvijek nam ostaje misao da i ljudi koje volimo imaju tajne. . . Uostalom, činjenice su za one hladne glave, a kome je ohlađena kada voli? Kava, fildžan, cigareta. Karirani stolnjak. Bosna. Piva. Bez čaše. Cigareta. Drveni izlizani šank. Jedna. Pepeljara koju dijelim sa ostatkom kafane. Sreća u sitne sate.

Bilježim. 30.04.2013. Jutro.

Golotinja kao sloboda. Miris kave i škljoc kamere. Za trenutak koji se pamti. Škljoc. Pogled koji mi nešto priča. Škljoc. Gazim dvadesete i živim. Skačem s teme na temu. U tome je i poanta. Kužiš? Klima života.

- I kako čovjek da te ne voli? Hajd' mi reci? Boga ti!? Kako? -
 - Ne znam. Pitaj mog starog koji me ostavio. On će znati. -
- Sreća u rane sate. Muškarac koji tvrdi da mu je stalo. Ljubav.

Andreas (24)

POZDRAV IZ NJUJORKA

Upravo sam se vratio u stan sa gay parade u Njujorku. Kažu da je naveća na svijetu. I činila se takvom. Nisam ni siguran gdje početi, priča seže 25 godina unazad. Ali, recimo da postoje dvije prelomne tačke u autovanju samom sebi, jer to je zapravo bio najteži trenutak u cijeloj ovoj priči.

Onoga trenutka kada sam uspio sebi pred ogledalom reći „Ja sam peder“ a da me trnci ne prođu od glave do pete i da se ne okrenem deset puta oko sebe provjeravajući je li me neko mogao čuti, bio sam zvanično „out i proud“ što bi rekli ovdje na Zapadu. Prva prelomna tačka desila se kada sam imao otprilike 21 godinu. Bio sam na pivu sa prijateljicama. Nekad oko pola dva ujutru smo krenuli iz kafića. U tom trenutku naišla je grupa od desetak srednjoškolaca, polupijanih i patriotski nastrojenih mladih nada. Počeli su da dobacuju komentare jednoj od mojih prijateljica, na osnovu njene kratke kose i stila oblačenja koji bi se u Bosni i Hercegovini mogao okarakterisati kao „zabranjen“ za djevojke, jer previše podsjeća na muški način oblačenja. Ona, naravno, nije htjela ostati dužna, te je počela odgovarati na dobacivanja. Uskoro, našli su se vrlo blizu nas, i nakon samo par sekundi, prije nego sam i shvatio šta se dešava, bio sam na zemlji i primao udarce nogom po cijelom tijelu. Naime, naša omladina, patrijarhalno odgojena, ima izgrađen džentlmenski odnos prema damama, pa znaju da njih ne treba tući, jer čak i ako su lezbejke, oni su i dalje pičke ako udare žensko. Zato su tu svoju potrebu zadovoljili na meni. Iako je upalilo svaki put do sad, ovaj put samo čutati i ne odgovarati na provokacije povodom moje seksualne orijentacije nije bilo dovoljno. Do tog trenutka, uopšte nisam vidio potrebu da se autujem samom sebi. Sa jedne strane, tu je bio strah, ako se ja definišem kao peder, svi će me vidjeti kao takvog. A ako budem ćutao, niko neće postavljati pitanja i niko neće ni pretpostavljati da sam ja peder. Kako sam samo bio u zabludi i kako mi je ova situacija trebala da se probudi, jer činjenica jeste, iako nisam feminiziran kao Džek iz „Vil i Grejs“ i dalje mi iz očiju viri dugina zastava, recimo. Sa druge strane, tu je bio nedostatak pozitivnih primjera. Jedini ljudi koje sam znao da su autovani su bili ljudi sa kojima ja nisam želio da se poistovjećujem niti da me stavljaju u isti kontekst sa njima. Ne samo iz straha, već i iz razloga što pored činjenice da smo iste seksualne orijentacije, ne vjerujem da imamo išta drugo zajedničko. Nakon tog događaja, htio sam da se osvetim onima koji su mi to uradili, pretpostavljam da je to prilično ljudski osjetiti. Htio sam da

osjete istu vrstu poniženja koju su oni meni priredili, ili barem nešto da uradim, da bi nekako bili kažnjeni. Ali nisam uradio ništa, jer jednostavno nisam mogao. U tom trenutku nisam bio u stanju da se nosim sa policijom i cijelim sistemom. Tada još nije postojala organizacija u BiH koja se bavi pitanjima LGBT populacije, pa da bi stala iza mene. Moj tata radi u policiji i imao sam priliku da upoznam dosta prosječnih policajaca, i mogu da vam kažem da ne želite da imate posla sa njima, ako baš ne morate. I tako je čitav događaj protekao neprimjetno za sve, ali je bio prekretnica u mom životu nakon koje sam počeo razmišljati. Nekako čudno, ali taj događaj mi je dao snagu da se autujem samome sebi kasnije. Druga prekretnica bila je rečenica „Ja sam peder“. Naime, relativno kratko nakon tog događaja, jedno večer, kao po običaju, dopisivao sam se sa mojim dugogodišnjim onlajn prijateljem i nekako smo došli do toga da ja njemu kažem kako ja nikada u životu nisam rekao na glas da sam peder. On je bio prilično iznenađen i pokušao me nagovoriti da to kažem sam sebi. Iako sam bio sam u sobi, i vjerovatno na cijelom spratu, nisam bio u stanju. Smiješno, ali nisam mogao izgovoriti. Nakon što sam mu to rekao, nazvao me je na telefon i pitao me da kažem njemu, ako je problem to što sam sam, pa ne mogu da pričam sam sa sobom. Nakon pet minuta ubjeđivanja, procijedio sam nešto što je ličilo na „Ja sam gej“. U tom trenutku su trnci prošli mojim tijelom od pete do potiljka, zarumenio sam se u licu i osjećao se kao da ću propasti u zemlju od sramote. Moj prijatelj mi je savjetovao da pokušam jednom dnevno da stanem pred ogledalo i da glasno kažem „Ja sam peder“ kako bih prihvatio činjenicu, jer to je činjenica i nema se tu šta promijeniti, osim načina na koji ja posmatram sebe. I to mora da bude peder, a ne gej ili neka druga sladunjava riječ, jer jednom kad naučim da se nosim sa tom riječju koju ću slušati dok god živim ili se srećem sa ljudima sa svog govornog područja, biću pobjednik. I zaista, samo par godina poslije toga, ja sam peder pobjednik. Obožavam činjenicu što sam peder i ne bih mogao da zamislim kako bi moj život izgledao da nisam.

Sljedeći korak je bilo autovanje drugim ljudima. Ono što je bilo iznenađujuće jeste da je većina prijatelja već pretpostavljala, ako ne i znala. Najveću dramu sam napravio oko sestre i mame misleći da me nikad neće prihvatiti. I onda kad sam konačno skupio hrabrosti, bio spreman i na to da izgubim kontakt sa njima ako ne prođe dobro, mada smo već skoro skroz bili izgubili pravi odnos jer sam se ja potpuno zatvarao u sebe i bježao od njih kako bih izbjegao bilo kakav intimniji razgovor koji bi mogao povući pitanje mojih veza. Prvo sestra, a zatim i mama su se skoro smijale koliku sam frku napravio oko toga, jer su skoro pa znale, samo su čekale da im kažem da budu sigurne. Naravno, nisu svi podjednako prihvatili i nije sa svima bilo lako. Tu se posebno ističe moj bivši najbolji prijatelj, ali ta priča zahtjeva puno više prostora nego što ovdje imam na raspolaganju, tako da, nekom drugom prilikom. . . Uglavnom, jednom sam izašao iz ormara i ne vraćam se tamo više nikad, previše je skućeno, a ja sam klaustrofobičan.

Ovo nije priča o izlasku iz ormara, nije priča o otkrivanju seksualnosti i borbi sa "primitivnim društvom oko nas" ne. . . Ovo je drugačija priča.

Oduvijek znam za sebe da me privlače muškarci, i s tim se taj dio života završava. Kao što znam da volim čokoladu, bijelo meso, majonezu, pečene krompire i zelenu salatu. Volim horore, trilere i ponekad neku komediju. Volim Brenu, ali slušam i Placebo. Imam bijelu kožu, katolik sam iako ne idem na misu i ne prakticiram svoju vjeru izuzev paljena svijeća i osobnih molitvi, ne vjerujem u Crkvu, ali vjerujem u Boga. Moja nacionalnost, državljanstvo, religija sve je pomiješano i nedefinirano i to je uveliko otežalo, ali i olakšalo, neke okolnosti u mom životu. Pomoglo mi je da shvatim kako ne treba da se opterećujem. Da su nekad stvari jednostavno takve kakve jesu. Moram ovo napisati jer mi u nekim okolnostima stalno dolaze ovakva i slična pitanja, ankete, zahtjevi itd. . . . Zašto? Znete li da je gay lobi jedan od najjačih na Zemlji? Znete li da gay ljudi upravljaju medijima, modom, trendovima, politikom, pravima i slično? Kao da ne znate. . . Male udruge koje se bore za neka prava su samo podružnice te velike kompanije "Gay is OK". Uredu je biti gay. Nije uredu kad to postane propaganda, parada, nasilno nametanje stila života drugim ljudima koji nisu gay. Osjećam se neugodno kad se ljudima gay orijentacije toliko pozornosti pridaje preko medija, a ljudima na margini života, na rubu egzistencije, najugroženijim slojevima društva ni jedna minuta dnevno. Svaki dan imamo vijesti o „nama“ . . . I s tim se također mogu pomiriti. Osobno nikad neću reći da sam gay. Nikad. Zašto? Zato što se to podrazumijeva, zato što normalan čovjek to vidi i zna ili barem pretpostavlja. Nikad neću reći da sam katolik, Hrvat, vjernik, nikad se neću opredjeliti politički, nacionalno, a da mogu, izbrisao bih i boju kože. Opet to vječno zašto? Zato što to ograničava čovjeka. Sami sebi postavljamo omču oko vrata.

Svaka propaganda rađa svoju suprotnost. Svako opredjeljivanje znači da jednu stranu gubiš, da jednu obalu ostavljaš da bi prešao na drugu, da praviš za sebe svijet unutar svijeta u kojem živiš. . . Nedavno se moj prijatelj „deklarirao“ kao gay. Ta riječ „deklariranje“ mi je poražavajuća. Jesmo li mi neka roba? Sirovina? Meso? Da nas netko markira i deklarira i sortira? Onda su slijedili komentari kako ga brojni podržavaju. Tko su oni da podrže ikoga? U čemu ga podržavaju? U njegovom seksu sa muškarcima? U njegovom načinu života? Pa nije invalid da mu treba podrška prijatelja, roditelja i društva. . . On samo spava sa muškarcima i to je sve. Mnogo ljudi me nekad pitalo za moju seksualnu opredjeljenost, ali nažalost u negativnom smislu, s tim se čovjek izbora. Mnogo ljudi posprdno gleda na mene. Mnogo ljudi ne „podržava“ moje ponašanje. . . Ali isto tako - mnogo ljudi ne voli debele, crne, žute, vegetarijance, tetovirane, rokere, turbofolkere, muslimane, katolike, pravoslavce, Indijce i sve ostale. . . I to je sasvim uredu. Nije uredu mržnja, nasilje, ubojstvo radi takvih stvari. Radi vlastitih predrasuda ubiti nekoga, povrijediti nekoga svakako

nije uredu, ali kad se mir postigao ratom protiv bilo čega, pa čak i ratom protiv homofobije - nikad. Dopustite ljudima da ne vole "naš način života". Dozvolite im da imaju pravo reći kako im to nije normalno i kako to nije uredu. Dopustite drugima da nas ne prihvate, ne podrže i ne žele u svojoj blizini. Isto kao što sami želimo tu neku slobodu, dajmo je drugima konačno. Jer meni je sasvim ugodno u vlastitoj koži, u vlastitom životu, s ljudima koji me okružuju, sa sredinom koja me ne voli i voli. Meni je normalno da nekome idem na živce, da me netko ne voli, ne opravdava, ali to je njegov ili njen izbor, a moj je da takve ljude nemam u svojoj blizini i s poštovanjem ih ostavljam u njihovim uvjerenjima. Dopuštam im da me ne vole. Jer šta imam od tuđe podrške? Od nečije ljubavi? Od nečijeg pristanka i nečijeg OK? Ništa. I taj trenutak sam shvatio da ne moram izaći nikad iz ormara, jer ormar zapravo ne postoji ako ga sam sebi čovjek ne napravi, pa da mora izaći iz njega. Ormari, zidovi, prepreke se moraju prvo napraviti da bi se prešle. Nisam imao vremena da sebi napravim neki ormar da bih kasnije morao izlaziti iz njega. Ne. Znate tko je napravio najviše revolucija? Oni koji su živjeli svoj život na svoj način - ne tražeći pristanak, odobrenje, potvrdu za vlastite postupke. Svijet nije mijenjao svoja prava u knjgama zbog ljudi koji su čekali u redovima, udrugama, pisali pisma i beskraje peticije - ne. Pravo čovjeka se mijenja kad čovjek živi po svojim pravilima. Da nije bilo slavnih, uticajnih ljudi, revolucionara u očima svijeta, danas prava homoseksualaca nikad ne bi bila ovako blizu ostvarenja na cijeloj Zemlji, a živimo od kad traje sama Zemlja i njen ljudski rod. Da nije bilo ljudi koji su živjeli onako kako su htjeli bez pitanja žive li kako bi trebali. . . I zato - dopustite i drugima koji nisu poput nas - da nas ne vole. . . Volite vi njih. Volimo mi njih, i prihvatimo za promjenu mi njih, ne tražeći ništa zauzvrat, ionako smo dobili gotovo sve što smo htjeli.

Imanuella Imanno

PHOENIX

Da me neko pitao da napišem neku svoju priču, pomislio bih da ja baš i nemam mnogo toga da napišem o sebi što bi bilo interesantno nekome ko bude to čitao. Ja sam, takoreći, običan frajer, kao i svi drugi, obrazujem se, radim, izlazim, imam prijatelje_ice, imaju i oni_e mene, živim jednim mirnim životom, ama ništa toliko posebno čime bih se isticao. Ništa osim jednog. E, zbog tog jednog ja bih mogao ne da napišem ovaj tekst nego recimo dva-tri obimna toma. Da, toliko je složeno. Razmišljao sam šta napisati, a da bude od koristi i drugim ljudima, jer mislim da bi bilo dobro da ovo moje pisanje ima i neku primjenu. Možda je najbolje da napravim jednu kratku retrospektivu onoga što mi se dogodilo za mojih 20 i kusur godina života, a nadam se da će neko da se poistovjeti sa onim što će pročitati, da će izvući pouku, savjet, ili da će se osjetiti shvaćenim. Još dok sam bio dijete, malo prije nego

sam krenuo u školu, nisam se razlikovao od dječaka tog uzrasta. Imao sam loptu, improvizovanu drvenu pušku, pračku, poderana koljena od sakrivanja i pucanja u imaginarne neprijatelje, pravo muško dijete, mali kabadahija. Imao sam i drugove, tu iz ulice, i s njima sam išao u trešnje, igrao se fudbala, a tu i tamo bi se našla i neka djevojčica, ali s njom bih se na kraju uvijek potukao i sve bi kulminiralo sa šakom njene kose u mojoj ruci. Nisam se igrao sa lutkama, barbikama, nisam bio mamino dijete i kod mene tada nisu postojali elementi na osnovu kojih različita djeca tog uzrasta često bivaju podložna provokacijama, maltretiranju, izazivanju itd. Nisam osjećao privlačnost prema istom spolu. Pojma nisam imao šta znači gay. Bilo je rano. Kada sam pošao u osnovnu školu, pa sve do završetka iste, nije se mnogo toga promjenilo, s tim da se kod mene malo poslije počela razvijati svijest da postoje gay ljudi i ko su ustvari gay ljudi. U većini slučajeva saznanja o pojmu gay su dolazila od strane okoline u kojoj sam se tada nalazio, i ti opisi su bili dosta negativni, ponižavajući, a samo društvo je bilo neprijateljski nastrojeno prema tom terminu, a i na onoga kome bi se okačila ta etiketa. Bio sam svjedok psihičkog i fizičkog maltretiranja istih. Znete ono, uvijek ima jedan dječak koji je malo isfeminiziran, šutljiv, povučen i na njemu se negdje uvijek kola lome kada treba nekoga maltretirati. E, pa ja sam se toga baš nagledao. Nažalost. Sjećam se da, kada bi se dešavalo nešto takvo, bilo mi je žao takve djece, ne zato što sam ja bio isti kao oni, jer tada još uvijek nisam bio svjestan toga, već zato što nisam mogao da trpim ničiji bol. Dosta zreo i jak osjećaj za jedno dijete. Poslije, kada sam malo očvrsnuo počeo sam da ih branim, vučem na stranu da ih ne maltretiraju, bio sam jedna vrsta medija izmedju agresivne grupe dječaka s jedne strane, i nekog tamo ni krivog ni dužnog dječaka s druge strane. Naravno, dobio bih i ja neki kometar zato što sam na njihovoj strani, ali sam na to uzvraćao batinama. Tukao sam se i šakama i nogama i glavom, da umanjim nečiji bol. To je neki početak moje borbe za ljudska prava, doduše dosta djetinjast i nezreo. Ovo je samo primjer, postojala su i druga djeca koja su imala razumijevanje i koja nisu davala značaj tome da li je neko isfeminiziran, da li ima samo žensko društvo, ma, sve ono što je pravilo razliku izmedju dječaka i djevojčica, ali iz ove perspektive kod nas su čak i mala djeca veliki homofobi i stvarno su spremna na veliku mržnju za šta može da se okrivi pogrešan odgoj od strane roditelja/odgajatelja koji ne ukazuju na razumijevanje i poštovanje, već naprotiv razbuktavaju mržnju. Čini mi se da su nasilju posebno bili izloženi dječaci, dok recimo djevojčice u mnogo manjem omjeru, pa zbog toga moja sjećanja su više bila skoncentrisana na njih, izvinite žene. U medjuvremenu sam se zaljubio i odljubio 3-4 puta, u djevojčice. Školska ljubav. Malo šetnje, malo za ruku, neki poljubac i to je to. Bilo je iskreno i nevino. Eno, još mi na zidu ispred kuće piše ja+ona u srcu, ispisano masnom bojom. Kada se završila osnovna škola i počela srednja, počele su da se dešavaju i promjene u meni. Velike promjene. Ja sam negdje na početku škole počeo da treniram atletiku i bio sam okružen muškarcima koji su bili, objektivno rečeno, zgodni, ali ni tada nisam imao nikakav „klik“. Ništa. Mogao je ne znam ko da bude pored mene, ja sam gledao te ljude kao poznanike, neke kao prijatelje, moje društvo sa treninga. Isto tako je

bilo i u školi. Imao sam neke svoje obaveze, posvetio se školi, radio nešto usput, moja seksualna orijentacija mi nije bila ni na kraj pameti. Ponekada bih razmišljao o drugim ljudima za koje se govorilo da su gay, ali ne u seksualnom smislu, već više iz neke radoznalosti, kako to kod njih funkcioniše, neka skroz benigna pitanja. Kako je vrijeme prolazilo i kako sam ja odrastao, neke stvari su mi postajale jasnije, a moja zanimanja konkretnija i usmjerenija. Ta faza je kod mene na sreću tekla mirno. Nije bilo većih oscilacija, promjena u ponašanju i stvarno nikada nisam doživljavao nasilje od strane okoline, logično, jer niko nije znao ono što sam ja znao. Sa biloškim sazrijevanjem moja seksualna orijentacija je već dolazila do izražaja, i osjećao sam dosta jasnu privlačnost prema nekome ko bi mi se dopao, ali sve se završavalo na tim nekim pogledima, mojim mislima i to mi je tada bilo sasvim dovoljno. Taman. Poslije završene srednje škole krenuo je fakultet, recimo mnogo slobodniji period gdje ste zreliji, spremniji, odlučniji, itd. Upravo u tom periodu i ja sam sebe ostvario kao ličnost, tačno sam znao šta želim i radio na tome. U početku je bilo malo teže zato što su postojale određene okolnosti, prepreke, nemogućnosti, ponajviše zbog sredine u kojoj sam živio, a i dan danas živim. Međutim, nisam bio sam. S vremenom su dolazila nova poznanstva, prijateljstva, kontakti. S vremenom sam upoznao i žene i muškarce koji nisu imali heteroseksualnu orijentaciju i nije im bio problem da mi to kažu. To je jako lijepo i korisno kada imate povjerenje prema nekome i možete da mu priznate nešto što je vaša najintimnija tajna. Pretpostavljam da mnoge ljude upravo to muči. Nemogućnost da podijele sa nekim svoje probleme, tajne, pitanja, sve ono što je vezano za seksualnu orijentaciju, a nemaju s kim da razgovaraju o tome. Zato bih ja stavio akcenat na izgradnji prijateljstava koja obiluju podrškom i iskrenošću, pogotovo ako ste dio neke manjinske skupine. Može mnogo da vam pomogne. Sve ostalo što bih mogao reći o sebi spada u jedan domen privatnosti, ali mogu da kažem da sam se par puta zaljubljavao, imao fer i korektan odnos sa osobama koje sam birao za partnere. Bio sam dosta sretan. Nisam razmišljao o tome kao da je to nešto neprirodno. Ja, ustvari, nisam bio opterećen svojom orijentacijom i možda zato je to kod mene sve nekako išlo glatko i mirno. Naravno, kao i kod svakoga, bilo je padova i trzavica, ali sve to lakše prolazite kada shvatite da idealan, savršen, odnos između dvije jedinke koji gledamo na fimu ne postoji. Postojimo mi takvi kakvi jesmo. Danas mogu da kažem za sebe da sam postao osoba kojoj različitost ne predstavlja prepreku i opterećenje, kao što nikome ne treba da predstavlja, već upravo uživam u toj različitosti i živim život onako kako sam ga i zamislio. Život pun ljudskosti, razumijevanja za različite ljude, volje da se borim da i drugi ljudi nauče da prihvataju različito. Bio bih slobodan da kažem da je to ispravan put. Probajte, lijepo je.

Ja sam G.M. i želim s vama da podijelim svoju priču o mom iskustvu u gay svijetu. Nikada prije nisam zamišljao da ću imati nešto s momkom i da će to biti, pa tako da kažem, duže vrijeme. Od kad znam za sebe podržavao sam LGBT populaciju i nikada nisam imao ništa protiv ljudi, jer smatram da svako ima pravo da bira sebi što mu odgovara. Sigurno vas sve zanima kako je počela i ova priča, pa ću da vam sve kažem. Bio je četvrtak (01.09.2011) i krenuo sam u školu, završavao sam četvrti srednje. Svake godine neka nova lica viđao bih, a ovo me novo lice baš zainteresovalo. Njegov osmijeh me najviše privukao i imao sam taj neki osjećaj da se razlikuje od ostalih. Prišao sam mu i pozdravio se s njim.

Zove se S.M. i bio je jako interesantan sa svojom pričom, što me i najviše privuklo kod njega. Bili smo nešto kratko taj dan u školi, pa sam s njim krenuo kući, jer on je živio u gradu tada i ja sam krenup s njim da ne bismo išli sami. Ne, nije bilo priče na bilo kakvu temu o LGBT-u, nego sasvim obična priča o nama i životu općenito. Toliko je inteligentan i razuman i veoma interesantan dok priča. Taj dan smo se razišli i razmjenili smo već broj mobilnog telefona, skype i Facebook. Pričali smo tako jedno dvije sedmice i izlazili smo tokom te dvije sedmice samo nas dvojica. U međuvremenu sam primjetio da se nešto čudno događa s njegove strane i da me nekako čudno gleda. Imao sam taj neki osjećaj da ima nešto u njemu specifično, ali da to duboko u sebi čuva. Kroz školu bi svaki odmor bili skupa i smijali bismo se i pričali, ali taj me osjećaj kopkao duže vrijeme. Nakon izvjesnog vremena, pred završetak prvog semestra u školi, odlučio sam da popričam s njim o svemu i da mu iznesem ono što mislim. Bili smo zaista dobri prijatelji i mislim da treba da budem iskren s njim. Sredina decembra je bila, dobro se sjećam, i to pred Novu Godinu. Šetali smo se tu noć, i kada je trebao da krene kući, pitao sam ga da li on ima nešto da mi kaže, a ne smije. Pogledao me s osmijehom na licu i pitao me šta li to treba on meni da kaže ako nije dovoljno pokazao. Gledao sam u njega bljedo i nisam znao šta da mu kažem. Prošetali smo se do jednog nebodera u blizini i tu me je pitao: „Da li smijem da te poljubim?“, a ja sam gledao u njega i jednostavno mi je bilo teško izgovoriti bilo šta u tom trenutku. Nemam ništa protiv takvih ljudi, ali tada sam bio baš bez riječi i rekao sam mu da može nakon izvjesnog vremena. Prvi poljubac tu koji se desio među nama je bio nešto što je u meni pokrenulo dosta nekih čudnih osjećaja, a da stvar bude zanimljivija, kada me poljubio počele su i prve pahulje snijega da padaju. Bilo je nevjerovatno. Tu noć ja nisam mogao da spavam i mislio sam o njemu i svemu što se desilo. Mobilni mi je zazvonio u 02:47. Bila je to poruka od njega gdje je pisalo: „Hvala ti za ovu noć jer si ti napokon neko ko me razumije u pravom smislu i da znaš da računam od prvog dana od kada smo se upoznali da smo skupa jer bio si tu za mene u svakome trenu“. Stvari su se promjenile između nas dvojice. Postali smo još bliži i bili smo u vezi. Proslavili smo skupa Novu Godinu

s ljudima koji su znali za nas i koji su nas prihvatili baš onakve kakvi jesmo. Ja se nisam ni nadao da će mi biti tako dobro s momkom u vezi i da će mi se desiti baš to nešto za što nikad nisam ni sanjao. Pričali smo o nama stalno.

Bližio se moj rođendan u martu mjesecu i rekao mi je da ima ne tako veliko iznenađenje za mene, ali da je to nešto što će obilježiti našu vezu. Čekao sam na taj dan i kada je došao imao sam što i vidjeti. Sjedili smo i prvo me poljubio, a onda je izvadio dvije kutijice i pitao me da li želim da budem s njim zauvijek i da ostvarimo skupa naše planove, na što sam ja odgovorio da želim. U kutijici je bio prsten koji je je bio vjerenički, i ja prosto nisam mogao da vjerujem. Suze su krenule niz lice, kako meni tako i njemu, jer je jednostavno bilo savršeno sve to što se dešavalo u tom trenutku. Bio sam i više nego sretan taj dan. Naši roditelji ne znaju za nas, osim što znaju samo da smo jako dobri prijatelji. Njegovi su me pozvali na more s njima, i mislim da za obojicu je to bio trenutak koji nam je nabacio još veći osmijeh na lice. Na moru smo proveli vrijeme sami samo nas dvojica na plaži gdje nikoga nije bilo. Sjećam se kao da je jučer bilo. Tu noć smo šetali nakon kupanja i sjeli smo na jednu od klupa. Držali smo se za ruku i gledali u zvijezde. Pričali smo o nama i budućem životu. Imamo isto razmišljanje i iste interese. Tu noć su zvijezde padale i zaželio sam jednu želju, a to je da budem s njim dok nas, kako kažu, smrt ne rastavi. Na moru smo proveli mjesec i pol dana s finim sjećanjima na tu plažu na kojoj smo samo nas dvojica bili, i ta klupa i večernja šetnja i vraćanje kući ujutro. Ja sam poslije krenuo na fakultet, a on još uvijek ide u srednju. Manje smo se viđali ali smo se često čuli preko skypa i sl. Izašli smo jedan vikend i pričali smo o nama i šta da se desi da moji ili njegovi saznaju za nas, na što bi mi on rekao da ako njegovi saznaju da ga sačekam dok se ne odvoji od svojih roditelja nakon punoljetstva. Tačno dva dana nakon te priče desi se nešto. Blokírao me na skypu. Pitao sam se čemu sve to, i na izlazu iz stana vidio sam njegove roditelje ispred svog ulaza. Rekli su mi da se ne smijem približiti njemu jer sam ja kriv što je on takav kakav jest i što je išta imao sa mnom. Tačnije da sam ga ja natjerao na sve to što se desilo među nama. On je stojao tu i nije smio ništa da kaže i vidio sam mu oči pune suza. Shvatio sam šta je bilo i zbog čega mi to sve govore, na što sam ja odgovorio da će biti onako kako oni žele. Naša veza je trajala godinu i četiri mjeseca. Noćima sam ležao i plakao. Nisam ga vidio pet mjeseci, a ni čuo. Boljelo je mnogo, a onda sam odlučio da ću da krenem dalje, ali nije jednostavno. Sjedio sam kod njegove srednje škole s prijateljicom i pojavio se on! Pogledao me i stresao se, dok su se meni noge odsjekle. Znao sam da nisam smio da odem do njega da popričamo jer je imao par ljudi oko sebe koji su poznavali njegove roditelje. Boli činjenica da toliko duga veza je pala u vodu tek tako, a emocije postoje i s moje i s njegove strane još uvijek. Možda nisu kao prije, ali postoje. Poznajem ga dovoljno kao što i on mene poznaje i znamo obojica da ne možemo ništa da učinimo povodom toga, osim da ja možda čekam njega još malo da završi srednju i da budemo skupa možda nekada ponovo.

Čemu ova priča? Jednostavno jedno iskustvo dva momka od kojih možete da izvučete pouku neku i to svako na svoj način. Svi smo različitog razmišljanja ali

znam samo da moja pouka ove priče je da nije jednostavno se tako lako upustiti u nešto, a da jednom u životu ne prođe bez nekih ozbiljnih posljedica. Volim ga još uvijek i voljet ću ga ma koliko god to potrebno bilo jer još uvijek živi u meni. S.M je bio neko i nešto u mom životu, a znam da sam i ja u njegovom.
Velika hvala.

~ G.M. ~

VOLIŠ SEBE, A MRZIŠ SVOJE TIJELO

Kako ono ide? Svi smo mi od Boga. Bog je jedan veličanstven, ne griješi nikada. Tako to vjernici vjeruju? Svi smo stvoreni, ljudska smo bića koja imaju svijest, pravo na izbor, pravo na život. Tako imamo i pravo na seksualnu orijentaciju, pravo na rodni identitet, pravo da budemo ono što jesmo. A kako budisti kažu i religije Istoka? Ne ubij ništa što je dahom dano. Ja sam trans osoba (FTM) i ponosim se time. Nisam izabrao da budem trans, ja sam samo ono što ja jesam. Dugo je trebalo da spoznam da sam trans. Kao dijete, uvijek sam se osjećao drugačije. Uvijek. Ako ćemo po estetici stvari, uvijek bih odabrao stvari koje su namjenjene dječacima, od igraćaka do odjeće. Ne bih igrao gume, niti restorana, nego bih se sa kratkom kosicom bacao za loptom na malom голу. Nije da postavljam kategorije, već sam se ponašao kao mali dječak.

Uvijek sam bio drugačiji, zatvoren sam sa sobom, jer sam toliko posmatrao te neke stvari. Ali kako dijete može znati? Naravno djetinjstvo je bilo teško. Djeca su zlobna, stavljaju te u kategoriju. „Jesi li ti muško ili žensko?“, „muškaračo“, „čudaku jedan“. To vam budi veliki bjes u vama, koji ostane. Pubertet je još gori, tada postajete svjesni nekih stvari, no niste dovoljno informisani o nekim terminima. Jer nema nitko da vam kaže niti objasni. Još jedna stavka što bi se trebala staviti u današnje obrazovanje. U pubertetu sam postao svjestan da ne volim svoje tijelo, strano je, sakrivam ga. Tražiš mnoge načine kako da prikriješ sise. Jer su odvratne, odvratna je pomisao da su na tebi. Dugo sam bježao od toga, što je jako teško. I dođete u momentu kada pričate sa osobom i pričaš u žeskom rodu, zastaneš, zalediš se. I kroz glavu ti prođu činjenice, ja znam kako ja izgledam, kako pokušavam da izgledam, pogrešno je što pričam u ženskom rodu. Najbolji dio, priznanje samom sebi. Tad je postalo lakše. Barem malo. Puno mi se situacija izdešavalo tokom godina. Diskriminacije puno, problem sa ljudima kada misle da si dečko, pogledaju papire - druga priča. Budalama moraš objašnjavati da si trans. Tokom školovanja iste situacije. Odličan si učenik, radiš i uživaš jer radiš ono što voliš, uzoran sa diplomama, ali opet nađe se koja budala koja te gleda kao da si napaćeni bolesnik. To sa sobom nosi jako puno

bijesa, koji je unutra skriven, izjeda te. Jako sam bijesan, ali naučio sam kanalisati taj bijes ili sam na putu. Bijes, zato što je spor proces da budem ono što ja jesam. Bijes, jer svaki dan vidite na sebi djelove tijela koji ne pripadaju tu, a maloprije ste se probudili iz sna gdje je sve bilo savršeno. Onda se javljaju kompleksi. Iako nisam još počeo sa hormonskom terapijom, jako forsiram svoje tijelo. Bajner do bajnera, jako puno vježbam jer svi žele te vretenaste mišiće, ja to želim. Kompleksi izgleda, da li sam ravan, nisam? Hoće li me ljudi doživjeti kao biološkog muškarca? Zato je teško imati partnera. Da nađem partnera. Svatko želi da ima nekoga bliskog, tko će vas voljeti onakve kakvi ste vi. Ali teško, ja sam jako teška osoba, i kad počnem tranziciju bit će velikih promjena, većih nego sada. Dosta živciranja, bijesa, teških vremena. Veliki je to rizik. Moraš onda stvarno voljeti nekoga da bi pretrpio ta sva sranja. Moje sve veze i vezice su bile ubitačne. Ili ne razumiju, ili ja samo doživim da nije to to, ili sam preserem nešto što bi moglo biti lijepo.

Prestao sam se truditi, davno. Kad se najmanje nadaš ta se osoba može pojaviti. Ali zato najbitnije je i podrška. Vidim ljude koji kažu da me vole, da razumiju, da žele da pomognu, da nisam sam u svemu ovome. Poznanici i prijatelji. To je nešto najljepše što možete imati. To vas još više gura da se boriš, da se borim da budem ono što jesam. Prijateljica mi je nedavno rekla da je upoznala osobu koja je trans, nije na hormonima. Ali da izgleda kao biološki muškarac. Rekao joj je da kad si sav svoj u glavi, pomiriš se i baš prihvatiš, tijelo će ti se samo početi mijenjati. To mi je rekla kad sam baš bio u stadiju mira, žena. Počelo je to zračiti iz mene. I mnogi mi govore isto, da li sam na hormonima? Pa, šta je onda? Znate šta? Jedan najbolji savjet koji izgleda kao prehormone therapy, a i jedva čekam da počnem sa svojom tranzicijom. Da upotpunim svoj život, jer sam u stadiju da radim, studiram ono što volim i imam prelijepe ljude oko sebe, to je samo šlag kraju. Na to tvoje "Ti si bolestan, trebaš se liječiti" ja ću ti reći da nisam bolestan, ja sam ljudsko biće.

Muškarac. Samo je dug i trnovit put do moje sreće.

K.A.

ŽIVOT U BOJAMA KALENDARA

„Kvalitet oprosta koji sagorijeva sve izuzev ljepote je kvalitet ljubavi“

Inajat Hant

Nisam siguran zašto sam u ove pozne časove kada zora probija kroz guste oblake ovog holandskog neba odlučio da pišem svoju ispovijest. Je li to zbog činjenice da u mojoj glavi postoje mnoga pitanja na koja nisam sposoban odgovoriti ili je to možda puka želja gonjena rijetkim nesebičnim altruizmom da spasim možda jedan sasvim

stran život. U svakom slučaju, ja pišem. Riječima pokušavam ograničiti sve one emocije koje poput divljih mačaka skaču po granama mojih trenutnih sjećanja. Rođen sam u Zenici kao sin mladog i beznaidežnog sekularističnog bračnog para u jeku agresije na Bosnu i ono malo Hercegovine. Ta činjenica mi u ovom trenutku daje dvadeset godina postojanja, koje u ovom trenutku više na mom čelu kao podebljan promotivni natpis o prvom jubileju nekog prehrambenog proizvoda. Roditelji su mi bili jedan od onih parova kod kojih je ljubav igrala veliku ulogu. Toliko veliku da je nekada iz etera istiskivala razumno ponašanje i racionalne postupke. Do svoje sedme godine mislio sam da je učestalo noćenje kod nane sa uplakanom mamom sasvim normalna stvar koju sve porodice imaju. No uprkos svim tim, nazovimo ih „sranjima“, odrastao sam kao voljen jedinac od oba moja roditelja – sve do rođenja mog inatli mlađeg brata. Sa rođenjem mog brata i ekspanzijom konzumerizma u našoj postkomunističkoj domovini, moj otac razvija „aj hev tuu džabs“ stil života, a moja majka izuzetno tešku depresiju i post-traumatski sindrom. Dodamo li tome i njeno dvosemestralno pribjegavanje vodama ekstremno zatucanog sektaškog domena Islama popularno zvanog „vehabizmom“, shvatićete da u tom periodu nije baš sve bilo sjajno u mom životu. Nisam bio društven. Moji jedini prijatelji su bili oni odbačeni učenici iz neprimjetnih klupa i mnoštvo knjiga. Moja nana je i dan danas uvjerena da je moja (urođena) dioptriya uzrokom upravo moje prekomjerne konzumacije knjiga. Uz sasvim malo, imao sam izuzetno sretno djetinjstvo sve do mog preseljenja u srednjobosansku usahnutu kasabu, koja je u meni ubila i ono malo preostalog samopouzdanja. Bijah dvanaest godina mlad Bošnjak među katolicima – osuđen na politički korektan govor i prikriveno gađenje svih mojih školskih poznanika do svoje sedamnaeste godine. No opet ta uzbudljiva želja za životom tjerala je svaki atom moje snage da se bori za život i ne odustaje od svojih snova. Sa trinaest godina sam otkrio da smo mi ljudi seksualna bića. Dobrih pola godine sam slušao svoje drugove kako pričaju o sjemenu kojim su lomili jeftine turske pločice u toaletima njihovih naivnih roditelja.

Nisam pripadao njima i to me je bolilo. Pokušavao sam postići ono što su oni mahom postizali, i živio sam za trenutak kada ću i ja biti sposoban da na školskom odmoru kažem koliko je žarko bijela moja mladalačka sperma. No, to se nije dogodilo tako brzo. Barem ne do trenutka kada sam prilikom jedne od mnogobrojnih ranosabahskih sesija u trenutku zaludenog mlaćenja svog penisa pogled skrenuo na mali kozmetički kalendar koji je na sebi imao sliku poprilično zgodnog i obznaženog talijanskog modela. Brzina mog tadašnjeg orgazma se kosi sa svim načelima popularne fizike, vjerujem. Nesvjestan svoje seksualnosti, ali svjestan količine pogrešnog u mojim strastima prema tom kalendaru, učinio sam taj kalendar svojim najvrijednijim dječijim blagom, kultom i smrću čuванom tajnom. Moj homoseksualnost se razvijao romanski romantičnom brzinom i spontanošću. Bio sam svjestan da me privlače muškarci. Sa dolaskom prvih ADSL paketa u moju malu vukojebinu, svoj sam Pentium dva nagrađivao obilatim količinom virusa sa gay pornografskih sajtova, nekoliko puta na dan. Sa četrnaest godina sam trenirao

košarku. Iako su me udarci kožne lopte u moju nespretnu glavu ponekad gonili na pomisao mog odustajanja od sportske karijere, zgodna tijela mojih drugova u svlačionici su mi davala instantnu motivaciju.

Tako u jeku jednog od ljetnih treninga, uočih mog oca kako mi maše svojom oficirskom rukom zovući me kući. Nešto nije bilo uredu. Na putu prema kući sam, od pomisli da mi je nana umrla, uskoro shvatio da me je stari „provalio“, jer je sva njegova nespretnost da sa mnom razgovara o seksualnosti bila prekidana njegovim davljenjem sa sopstvenom pljuvačkom. Dođosmo kući gdje sam zatekao uplakanu majku za kuhinjskim stolom i otvorenu gej pornografiju na našem Pentiumu dva. Da zlo bude još gore, od sve moje pornografske kolekcije, moj je otac baš morao kliknuti na „ass to mouth cum exchange“ video. Nakon višesatne diskusije na temu „čiji sam perverzni gen pokupio“, uspio sam ih uvjeriti u eksperimentalnu narav mog ponašanja (sa blizu 600 gej klipova bez ijednog straight klipa u mojoj mapi). Smiriše se bure, i more nastavi tiho lelujati ka pjenušavim obzorima naših svakodnevnica. Ravno godinu dana kasnije ponavlja se isti slučaj iz kojeg sam se izvukao sa nevjerovatnim „ma samo sam pokušavao provjeriti privlači li me to još uvijek“. Otac se te noći pošteno napio i nikada više naš odnos nije bio zdrav kao što bi to inače trebalo biti između mladog mužijaka i njegovog vlastitog kreatora. Sa petnaest godina se moji roditelji rastavljaju, a biznis mog oca propada preko noći. Veliki krediti su učinili naš život slučajnom patnjom koja je trajala pune dvije godine bez prestanka. Brinući se o svom bratu i bolesnoj majci, niko nije primjećivao moju zamaskiranu seksualnost. Možda je ni ja nisam primjećivao, kako je to dolikovalo seksualnosti jednog pubertetlije.

Postao sam religiozan, i mrzio sam svaki dio svog tijela, personalnosti i poriva. Privučen mistikom tajnih islamskih redova, postao sam veliki stručnjak za mističnu literaturu i neobjašnjive rituale u nekim, sada nebitnim hramovima. Bio sam debel, zanemaren u svakom smislu i budistički naklonjen kontemplacijama koje nisu, sa današnje tačke gledišta, imale ikakvu kvalitetu. Pored svega toga, pišući poeziju i slikajući, nesvjesno sam davao oduška mojoj potisnutoj seksualnosti. Prvi put sam pokušao samoubistvo sa petnaest godina. Uspio bih u tome da uže nije puklo i da moje onesyješćeno tijelo na hladnom betonu novogradnje nije uspjelo da se otrgne dahu smrti. To je dodalo još jednu dimenziju mom preziru svoje ličnosti. Drugi put se desilo godinu dana kasnije. Uspio bih da majka nije došla kući ranije sa posla. Sa sedamnaest godina odbacujem vjeru. Postajem bon vivant kojemu više ništa nije predstavljalo veliku brigu. Poezijom sam se zafrkavao sa emocijama lokalnih djevojaka čisto kako bih nahranio vlastitu sujetu. Sa sedamnaest godina se iznenadno selim u Holandiju sa svojom majkom. Usamljen, stran, i bez jasnih ciljeva u životu, naglo otrgnut od naučenog života i prisiljen na početak jednog novog, postadoh depresivan i neuravnotežen. Moja seksualnost je postajala sve slobodnija do trenutka kada sam započeo tajnu emotivnu vezu sa svojim univerzitetskim kolegom. On je bio introvertni kreten koji me je poprilično omalovažavao. Veza sa njim je bila pogubna za „starog mene“ ali je bila plodonosna za kreiranje mog novog početka.

Jedne sam noći stao ispred ogledala i po prvi put promatrao svoje nago tijelo. Te noći sam odlučio da ću od sutrašnjeg dana poraditi na sebi i svom životu. Sutra dan sam prekinuo obrazovanje koje me nije ispunjavalo, i u roku od četiri mjeseca izgubio četrdeset kilograma. Prekinuo sam kontakt sa prvim ljubavikom i postao sasvim prosječan dečko u masi.

Upisao sam novi program koji je odgovarao mojim sklonostima i odlučio provesti sjajno ljeto.

Tog ljeta sam upoznao Džefrija. Sasvim spontano me je pozvao na kafu u svoju studentsku sobu, negdje oko dva sata ujutro. Budući da mi je pažnja svakog dvongonog bića sa penisom bila do tada strana i priželjkivana, obrijah se brzo i stvorih se pred njegovim vratima u roku od 30 minuta. No to bijaše uistinu samo kafa – i to pravo nespretno skuhan. Imao je momka i nije ga htio prevariti. Pričali smo do jutra. Pričali smo o svemu. Imali smo isti ukus za muziku, knjige, modu, politiku. On je volio Rusiju i komunizam, i to je bilo jako simpatično. Svojim toplim pristupom i pogledom punim razumjevanja naučio me je kako da prihvatim sebe, kao najvažniji segment nečijeg „coming out-a“. Tako sam ja ujutro napustio Džefrijevu sobu kao sasvim homoseksualno biće. Nakon toga smo razgovarali još mjesecima, no nismo se više viđali. Ja nisam htio graditi svoju sreću na tuđoj nesreći, tako da sam se distancirao od njega i njegovog života. Sve do trenutka kada mi stiže poruka ravno godinu dana od našeg prvog susreta, u kojoj se on poziva da me posjeti u stanu mojih roditelja koji su tada bili na odmoru. Prihvatio sam njegov poziv i uskoro ga ugledao na vratima svog stana. Znao sam da je došao po seksualno zadovoljstvo. No tok naše konverzacije ga je skoro rasplakao i tako je on sa očima punim suza otišao na biciklu u pravcu novorođene zore. Znao sam da je to posljednji put da smo ikada pričali. Bili smo isuviše isti, još više različiti. Jebena je to bila kombinacija. U međuvremenu sam upoznao dosta mladića sa kojima sam uživao u fizičkim odnosima. Bio sam sretan i ispunjen.

Jednog decembarskog dana majka je došla u našu kućnu teretanu dok sam vježbao na traci. Pitala me je šta me muči. Odgovorio sam joj šutnjom. Njeno slijedeće pitanje je bilo jesam li homoseksualac. U tom trenutku je neka duboka snaga ljubavne razočaranosti i i usahnute iznemoglosti iz mene odgovorila potvrdno. Majka je plakala dvije sedmice bez prestanka. Drugu sedmicu se izvinila za svoje ponašanje i prihvatila me kao sasvim normalnog sina. Moj religiozni očuh je to znao prije nje, reče mi jednom. Nije htio da mi kaže išta kako se ne bih osjećao tužnim. Danima sam bio iznenađen njihovom reakcijom. Moji roditelji – religiozni bošnjački muslimani prihvatili su moju seksualnost, ne zbog njihove ljubavi prema homoseksualcima, već zbog njihove ljubavi prema meni. Preko moje majke su ostali članovi moje porodice također saznali o mojoj seksualnosti. Njihova je reakcija bila ista. Čak je i moj otac reagirao pozitivno, i kako on to voli reći, „kao svjetski čovjek“. Danas se pomalo sramim svog nepovjerenja u njihove bezgranične emocije prema meni. Moje porodično okruženje nije imalo nikakvo znanje o homoseksualcima i našoj kulturi. Njihovo obrazovanje nije poznavalo ovu temu, upravo ta činjenica je rađala

strah u njima od svega što je imalo veze sa homoseksualcima. Literatura kojoj su oni pristupali u nastojanju da otkriju nešto više o homoseksualnosti, na bosanskom jeziku je u većini slučajeva bila ili religijski obojena ili medicinski zaostala. Stoga smatram da je obrazovanje, prijevod i distribucija ispravne literature na temu homoseksualnosti, i uopćeno seksualnosti, vrlo bitna i od ključne važnosti za napredak BH društva.

Vama koji ovo čitate u klozetu, chrome incognitu, koji ćete brisati historiju pregleda zbog činjenice da ste još uvijek prikriveni poručujem slijedeće:

- ŽIVOT JE LIJEP UKOLIKO GA VI UČINITE LIJEPIM. Bez obzira u kakvim situacijama i okolnostima se nalazili, vi ste ti koji nose kvalitet svog života u svojim rukama. Na vama je konačna odluka.
- COMING OUT NIJE UVIJEK BAŠ TAKO BAJAN. Prije tog čina budite svjesni svih mogućnosti. Razvijte scenario mogućnosti i obezbjedite si makar privremenu egzistenciju u slučaju najgoreg. Naoružajte se podrškom ljudi poput vas.
- COMING OUT NIJE KRAJ VAŠEG ŽIVOTA, ON JE POČETAK VAŠEG ŽIVOTA. Jeste! Osjetićete neopisivo olakšanje. No, spremite se za život koji je u biti isto težak bez obzira na vašu seksualnu orijentaciju. I još mnogo toga pametnog.

Kako ova ispovjest ne bi ostala osakaćena bez kraja, završio bih ovaj tekst sa par dodatnih informacija. I dalje živim u Holandiji, gdje studiram i radim. Nemam partnera (ali ga lagano tražim). Mišljenja sam da je gay zajednica u biti raznolika kao i sve druge seksualne zajednice – ima tu svakavih ljudi. Nastojim pomoći svakoj osobi kojoj je pomoć potrebna. Polako sam se vratio vjeri koja je uistinu obogaćenje mog života, ukoliko je konzumiram u normalnim dozama. Imam planove za budućnost i ne bojim se iznevjeriti ih. I na kraju, živ sam. Življi nego ikad prije. Uistinu vas sve volim. :kiss: :kiss

A.J.

ZAPIS IZ DNEVNIKA

Podijelit ću nešto što sam napisao kada mi je bilo 22 godine. Tada još uvijek nisam imao iskustvo veze, a snažno sam želio da mi se desi nešto „filmski uzbudljivo“, kako sam to onda nazivao. Paradoksalno, bježao sam u svoj izmaštani svijet i time uskraćivao sebi prilike da zaista doživim ljubav. Bilo mi je teško da se bavim svojom homoseksualnošću u realnim životnim okolnostima (iako sam već tada bio poprilično “out”) ali sam zato sate provodio grozničavo pišući pretenciozne autoanalize, liječeći brojne frustracije. Sa ove vremenske distance od više od deset godina, mogu poprilično sigurno reći da je glavni razlog svih mojih agonija bio zapravo

stid, suštinsko neprihvatanje svoje orijentacije, uz, naravno, pažljivo hranjenu, i od svega toga pomahnitalu, sujetu. Strah od poraza, ili gubitka privilegirane pozicije “nezainteresiranog”, bio je prisutan, ali i uvijek nadjačan stidom. Mislim da me je moje okruženje mnogo ranije prihvatilo nego što sam sam sebe. Izvana sam poprilično ubjedljivo glumio osobu koja je načisto sa svojom seksualnom orijentacijom, ali je istina da sam se tek u kasnim dvadesetim, nakon nekoliko kraćih i jedne duže veze, oslobodio proganjajućeg osjećaja nelagode i krivice.

Dnevnički zapis koji slijedi je odlična ilustracija zakašnelog adolescentskog ludila, nevidljive borbe koju sam vodio, tuge i usamljenosti, a najviše nezrelosti. Ima nečeg poražavajuće komičnog u svim tim agonijama rane mladosti, a najviše zbog toga što sam bio toliko uvjeren da imam punu svijest o sebi. Činjenica da sam bio zaljubljen u momka kojeg sam jedva poznavao dovoljno govori o stadijumu odrastanja na kojem sam bio. Zaljubio sam se u sliku koju sam projektovao na njega jer je bio odgovarajuće platno za tako nešto.

Moji prijatelji i prijateljice su već uveliko istraživali sebe kroz opipljiva iskustva, a ja sam ispisivao stranice i stranice poražavajućih jalovih ispovijesti. Ipak, ima nečeg dirljivog i čistog u tim zanosima i pokušajima da razumiješ i objasniš sebi strast i čežnju, zapravo ljubav u kojoj ništa ne znaš:

„Večeras, očekivano, nisam otišao da mu kažem ono što želim. Sve je potpuno besmisleno. Ne može me doživjeti onako kako bih želio, i to me pokoleba. Kako objasniti nekome tu bolesno iznijansiranu, apstraktnu ljubav, a ne ispasti lud. Kako nekome reći: Znaš, ja želim da je ovo oko nas London, ili Prag, i da je 19. stoljeće i da nosimo crne plašteve i cilindre i da se noću vozimo kočijama što škripe, skriveni od očiju profanog svijeta. Kako nekome reći: Znaš, ja želim da te volim bezumno, bez cilja, bez previše dodira (koji se, naravno, žele); ja bih da mi pišeš duga pisma u kojima me optužuješ za bol koji te dovodi od nesvjestice do užitka... Kako, zapravo, nekome priznati da si lud, i promašen, i nezreo, i nesretan, i zaljubljen, i osuđen. Nije trebalo toliko čitati Manna, Prousta, Crnjanskog, Hessea. Nije se trebalo time razboljeti.”

Uvijek mi noć donosi ovakva raspoloženja i ovakve misli. Noću se transformišem u neko preplašeno, groteskno čudovište bolesne mašte, bez volje. Danju sam ironično svjestan svoje banalne realnosti. Danju se čak i osmijehujem. Danju se smijem, sebi.

Ali noć je besvjesna. Isplivaju, kao krvave meduze, moje želje. I snovi: ljubav. Ispliva nesretnost. I nikako da zavolim te stvarne, ponekad čak i simpatične momke koji nude svoje ruke. Pa ipak, trudim se da nježno odgurnem, da ne povrijedim (jer znam kako boli). Trudim se da, ipak, budem čovjek.”

Andreas Sam

Ja ne znam kako bih počeo, a ljudi kažu najbolje od početka, pa ću probati. Rođen sam kao vrlo mlad 20.09.1979. u jednom malom selu u Bosanskoj Posavini, gdje i dan danas živim. Starci su mi bili jako mladi kad su me dobili, otac 39, a mama 41 godinu. Kod nas to zovu, tj. mene - isprdak. Kažu da su takva djeca uglavnom inteligentnija od druge, što se u mom slučaju kao dokazalo da je istina. Prije nego sam krenuo u školu, znao sam čitati i pisati i gutao sam enciklopediju. Naravno da sam s tim znanjem na testiranju bio ubjedljivo najuspješniji. To mi naravno nije ništa bog zna pomoglo u životu, osim da se pravim pametan. Tu glupu naviku da se pravim pametan imam i danas. U osnovnoj školi čisti odlikaš. Iako mi nikad nitko nije pomogao oko zadaće niti bilo čega drugog. Imam brata koji je 12 i sestru koja je 13 godina starija od mene. Mama mi je čitav život radila po njivama, što svojim, što tuđim. I ja sam naravno. Stari mi je živio i radio u Njemačkoj od 1969. godine. Tako da je meni, dok sam bio mali, bio potpun stranac kad je dvaput godišnje dolazio kući. Mislim da me je odnos sa njim, ili nedostatak istog, većinski i formirao u životu, na najrazličitije načine.

Kao vrlo mlad sam shvatio da sam drukčiji od ostale djece. Družio sam se sa curicama, a sa dječacima sam se igrao mame i tate. Naravno, ja sam uvijek bio mama. Uglavnom, u 80-tim kad nam ništa nije falilo, ali ništa bog zna nismo ni imali, ja sam shvatio da je u redu biti homoseksualac. Odnosno, da takvi ljudi stvarno postoje. Dobro se sjećam da je kod mog komšije u poljskom WC-u bio tragičan nedostatak toalet papira. Umjesto toga su bile izrezane novine. Od kojih su neke bile škakljivog sadržaja iliti porno časopisi. I ja sam pri jednoj takvoj „avanturi“ pročitao naslov ON I ON SE VOLE! I to mi se urezalo u sjećanje do današnjeg dana. Možda me je to i uputilo, tko će ga znati. Kad sam počeo odrastati, jer to se desilo kad sam imao 6-7 g, shvatio sam da mene uzbuđuje pomisao na dječake, a ne na curice, kao što je „trebalo“ biti. Naravno, to sam držao isključivo za sebe. Kad sam imao nepunih 13 godina počeo je rat. Tada se u moje selo doselio momak u kojeg sam se zaljubio kad sam ga na slici vidio. Ta opsesija je trajala, pa u stvari nikad posve nije ni prestala.

Počeli smo se družiti kad je meni bilo 16, a njemu 22 godine. Voljeli smo se jako, on mene kao prijatelja, a ja njega i kao muškarca. Zbunjivalo me njegovo ponašanje, jer smo u nekoliko navrata imali jako bliske kontakte. Ja sam se tada bojao vlastite sjene i nisam se usuđivao prijeći neku granicu. Iako je to bilo sve što sam želio. Dvije godine smo se intenzivno družili, čisto prijateljski, pa se odselio u grad i nedugo poslije toga je otišao u Njemačku. Iz Njemačke je samo meni slao pisma, koja ja naravno i danas imam, 2 slike, koje naravno imam. Ne znam zašto, u jednom od tih pisama je nacrtao trokut, on, jedna prijateljica (s kojom je on kao želio biti) i ja, i podebljao je liniju između njih dvoje i napisao „ipak nešto više“. Kao da je želio

dokazati nešto sa tim. U prvom je pismu napisao da mu je samo žao što mu njegov komšija (ja) nije dao da ga opali za rastanak. Mislim stvarno! To je bio prvi muškarac koji mi je uvalio jezik u usta, naravno iz zajebancije, jer se inače svi muškarci zezaju na taj način. Ne sjećam se koliko dugo je bio u Njemačkoj, davno je to bilo, uglavnom, bio je prisutan na svadbi jednog mog susjeda, njegovog ratnog druga. Dva dana prije te svadbe mi je priznao nešto što nitko osim sudionika nije znao, a što je meni slomilo srce. Da je većinu vremena što je proveo u mom susjedstvu imao „odnose” sa jednom drugom prijateljicom. To me je toliko strašno razočaralo, jer naravno, još sam bio u pubertetu i svakave gluposti su me znale razočarati. Al eto, volio sam ga, jbg. Na svadbi smo plakali jer mi je onda ispričao još kojekakve stvari iz njegove mladosti koje nitko nije znao. I tko ga onda ne bi volio! Mislim, muškarčina, pa plače. Godine su iza toga prošle, on se odselio u Hrvatsku u međuvremenu, dok mu nisam jednom prilikom rekao da sam ja godinama mrzio tu svoju prijateljicu jer sam bio zaljubljen u njega. SMSom naravno. Tako se potrefilo da je nekoliko dana iza toga bila opet svadba od jednog susjeda, na koju je on došao. Iste sekunde, čim me ugledao, počelo je (nemam bolju riječ) prcanje zbog toga što sam mu rekao. Nije me shvatio ozbiljno i njemu je to bio predmet zajebancije. Ja sam tek prije neke 3 godine skužio da me nije ozbiljno shvatio. Taj smo cijeli dan proveli jedan pored drugog, već je do navečer bio vidno pripit. Tako je u jednom trenutku rekao da mu se sviđa jedna crnka (gara, kako on to kaže) koja je plesala ispred nas i uhvatio moju ruku i pokušao staviti na svoje prepone da vidim kako mu se dignuo. U tom trenutku sam shvatio da je vrag odnio šalu. Ostatak večeri me je pokušavao poljubiti i uspjelo mu je (naravno!) tek na plesnom podiju, pred gomilom svijeta i kamerom. Kontao sam da iskoristim priliku što je već pijan, pa da ga pokušam odvući, ali me spriječila savjest jer tada mu je žena bila u visokom stadiju trudnoće. Poslije toga se nismo nešto često viđali, sve do prije 4 godine, kad je počeo češće dolaziti u shopping tamo gdje ja radim. Tako me je jednom prilikom vidio da tipkam po mobitelu i da se smijem na mob, pa me pitao koja je sretnica u pitanju.

Tada sam mu mrtav hladan i smrtno ozbiljan rekao da nije ona nego ON! E, tad je shvatio da ono što mu godinama pričam nije zajebancija, nego činjenica. Naravno, ni tada nije prestala zajebancija na taj račun, pa me je jednom prilikom upitao a gdje je pusa uz kavu koju sam mu skuhao. Eto, dosta o njemu. Treba se vratiti na to kako su moji starci saznali da sam gay. Da, u međuvremenu sam završio Opću gimnaziju, studirao 2 godine matematiku i fiziku na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, ali se nisam vidio u ulozi profesora matematike, pa sam odustao. Želja mi je bila završiti engleski, ali sam imao problema sa ocem koji je inače bio rigorozan i nisam mogao dobiti što sam želio, pa sam izabrao ono što mi je išlo u srednjoj. Godine 2000-te sam se vratio iz Osijeka, te iste godine u jesen je mojoj sestri dijagnosticirana leukemija. Na tipizaciju tkiva smo svi išli, odgovarala je koštana srž od mene i brata. Pošto je brat stariji i bio je oženjen i imao 2 djece, odluka je pala da je manji rizik da ja budem donator. Naravno da nisam razmišljao! Morao sam potpisati dokument u kojem se odričem prava na tužbu, izlaske u bilo kakve medije u slučaju da se nešto

zakomplicira. Na svu sreću, presađivanje je uspješno izvršeno polovinom prvog mjeseca 2001. godine. Sestra mi je još uvijek živa. Te godine sam bio nesposoban za bilo kakav rad, jer je to iscrpljujuća procedura. Izvadili su mi 1,2l srži, i to je trebalo nadoknaditi. Igrom slučaja sam naredne godine dobio ponudu da radim u jednom kafiću, kao konobar, jer sam se time bavio još od 16-te godine, onako preko ljeta, pa čak i vikendom kad sam bio maturant. Pošto nisam imao boljeg izbora, a želio sam biti financijski neovisan o ocu, prihvatio sam ponudu. U tom sam kafiću proveo skoro 4. uglavnom super, godine.

Te iste godine sam sebi prvi put priuštio toliko željeni mobitel. Sav sam bio ponosan što sam ga sebi zaradio, za razliku od većine mojih vršnjaka kojima su roditelji kupili. I tako je počela moja gay životna avantura. Pošto sam inače sklon tim tehnologijama, odmah sam sebi pročeprkao SMS chat, koji je bio prikazivan na teletext stranicama HTV-a. Tako sam upoznao novi svijet, pa i jednog dečka iz Koprivnice. Sa njim je počelo moje najretardiranije razdoblje u životu. Ja se zaljubio! ! ! ! ! ! ! ! ! ! U momka koji živi 350 km daleko od mene, u drugoj državi, i kojeg nikad nisam vidio. Al smo se čuli svaki dan, razmjenjivali poruke i naravno telefonski razgovarali. I tada su moji prijatelji skontali da se sa mnom nešto dešava. Ja naravno nisam imao hrabrosti priznati, pa sam bio obavijen velom tajne. Dok jednom moja prijateljica (ona ista s kojom se ljubav mog života godinama ševila) nije odlučila da me napije i izvuče istinu od mene. Naravno, da me nije direktno pitala, ja nikad ne bih sam rekao. Obuzeo me val olakšanja, i dobio sam krila. Taj moj „dečko“, koji se inače zove (ili zvao, jer nisam siguran da je živ) Dejan, je htio da mi pošalje pismo. Ja sam želio da ga dobijem, i imao sam dva izbora. Da ga šalje na moju kućnu adresu ili na adresu te prijateljice. I hrabro sam odlučio da ga pošalje na moju kućnu adresu. Sjećam se tog četvrtka, kao da je jučer bilo. Ja dolazim kući s posla, otac izlazi iz ljetne kuhinje i mene zove unutra. Znao sam odmah o čemu je riječ. Pismo je stiglo, a moj otac ga je otvorio i pročitao. Pita me od koga je pismo, a ja totalno skuliran kažem od prijatelja. Naravno, odmah je počela dernjava, to ti nije prijatelj, jel ja to njih želim osramotiti i ostala sranja. Stara je odmah počela spominjati doktore, a sve što sam ja želio je pismo u ruke da ga pročitam. Kad sam ga napokon dobio, odem kod brata u kuću, sjednem na balkon i počnem čitati. Bilo je jako sadržajno, puna 4 lista A4 formata. Kad sam pročitao, vratio sam se kući. Stara je ušla u kuću za mnom i onda sam skužio da ona nije najbolje shvatila o čemu je riječ. Tada sam morao svojoj 64-godišnjoj majci objasniti da mene privlače muškarci, a ne žene. Ona je samo na to rekla da je ona već dugo kontala da sa mnom nešto „nije u redu“, zato me i pitala svaki put kad sam iz Osijeka dolazio na vikend jesam li bolestan, što je mene izluđivalo jer je bilo vidno da sam savršeno zdrav. Ne znajući da ona cilja upravo na to. Majka je majka, bez obzira na sve, uvijek to zapamti! ! ! ! ! ! Odmah poslije toga sam otrčao svojoj najboljoj prijateljici i priznao joj, što mi je naravno bilo mučno, i prvo sam pravio polusatni uvod (dok je ona za to vrijeme u sebi molila Boga samo da nije „TO“) dok joj nisam napokon rekao. Pukla je u smijeh i rekla da su oni oduvijek sumnjali, ali su se nadali da to nije „TO“. I

tako sam malo po malo priznao skoro cijelom društvu. Moj Dejan nije bio oduševljen jer sam prebrzo grabio prevelikim koracima. Sjećam se da je jednom rekao da bi ja najradije uzeo veliki transparent JA SAM GAY i sa njim hodao gradom. Bio je u pravu. Jer sam napokon bio slobodan.

Uglavnom, to što sam priznao većini svojih prijatelja tj. prijateljica je dovelo do našeg zajedničkog putovanja u Zagreb. Njih 4 (rokerice i motoristice) su išle na koncert ZZ Top-a, a ja u Koprivnicu svom Dejanu. Nas dvojica smo u međuvremenu kovali velike planove, on se trebao preseliti u Zg, pa kad se snađe, ja dolazim za njim. Eh svevišnja naivnosti! ! ! ! Ne kažu džaba MLADOST - LUDOST! Došli smo u Zg, mene su otpremili na vlak, a one na koncert. I tako sam ja nakon nekih 1h vremena došao svom Dejanu. Već smo si napisali tko šta nosi, da bi se mogli prepoznati. Kad sam sišao sa vlaka, ugledali smo se, pohrlili jedan drugom u zagrljaj. Bio je krupan otprilike kao i ja tada, nije mi se nešto naročito svidio pojavno, al' koga briga, kad se volimo, to je nebitno. Prošetali smo se do nekog kafića i sjeli. E, onda me napala panika. Momak kog volim i koji mene voli sjedi preko puta mene smrknut k'o olujno vrijeme i jedva progovara riječi. Ja sam počeo blebetati gluposti jer nisam znao šta drugo, a nisam želio šutnju. To je potrajalo nekih sat vremena, on je jedva progovorio, ni 10 rečenica. A ja sam morao ići na vlak. Kad smo došli do perona, dao mi je nekakav lančić, ja sam rekao da bih želio da me poljubi. Uvukao me u kupe i grubo uvalio jezičinu, što se meni nije svidjelo, jer jedan običan dodir usnama pun ljubavi bi bio sasvim dovoljan. Cijelim putem do Zagreba sam se JA NJEMU izvinjavao, a on je rekao da nešto nije bio dobar. Otada je krenulo nizbrdo. On je hladio, ja sam cmizdrio, prijetio da ću se ubiti, a on je cijelo vrijeme govorio da se ništa nije promijenilo. Možda jesam veslo sis'o, al' nisam čamac progut'o. Ne znam jesu li prošla 2 mjeseca od toga, ja sam sa njim prekinuo. Naravno, ostali smo u kontaktu. Šest mjeseci nakon tog fatalnog pisma, 22.2.2004. je moj otac umro. Dva dana prije toga je odvežen za Zagreb, za koje vrijeme mu je broj leukocita porastao za 70 puta. Umro je od akutne leukemije. Slične kao što je moja sestra imala. Tri dana prije njegove smrti me zvao brat da me pita mogu li se zamjeniti za smjenu da oca odvedem doktoru. Ja sam popizdio, rekao zašto uvijek ja moram, i doslovno ovim riječima „BOLI ME KURAC, DA OČE KREPAT“ završio razgovor. Zamisli koja grižnja savjesti, koja krivnja je mene poslije toga proganjala. Još dugo poslije toga. Iako godinama nismo imali nikakav odnos, tih zadnjih 6 mjeseci njegovog života, nakon što se ohladio zbog pisma, bio bio divan, i iskupio se za sve silne godine proganjanja, nepravdi, galama, upropaštenih rođendana, Božića, i čega sve ne. Tjedan dana nakon sahrane nisam radio, i onda sam se vratio poslu, jer nisam više mogao izdržati kod kuće, iako mi je gazda dao koliko god treba vremena. Međutim, smjena na poslu prođe i opet valja kući na isto, gdje se priča o samo jednoj stvari - njegovoj smrti.

Nekoliko mjeseci prije toga mi je stigao, tko zna koji put, poziv za vojsku. Odgadao sam to godinama, i našao sam se pred zidom jer više nisam imao izlaza, nije bilo isprike, morao sam to obaviti. A toga sam se stravično bojao. Znajući tko i kakav

sam, sve što sam u životu želio je da se nađem sa hrpom muškaraca pod tušem, gdje bi se meni dignuo, oni bi skužili i ubili me na mrtvo ime. Grozio sam se vojske. Al' eto, dan prije polaska, 2 mjeseca nakon očeve smrti, sam se pomirio sa činjenicom da jednom moram odslužiti taj vojni rok. Na kraju je to ispala najbolja stvar koja mi se mogla desiti u životu. Nisam morao stalno razmišljati o tom nesretnom događaju, al' mi se nikad nije dignuo pod tušem, i ta tri mjeseca su mi bila jedan od boljih provoda u životu. Da, čitava 3 mjeseca, he he. I dalje sam se znao čuti sa svojim Dejanom. Onda mi je jednom poslao poruku da mu je njegov tadašnji dečko priznao da ga je prevario sa momkom za kojeg se ispostavilo da je HIV+. Naravno da sam mu bio podrška, pa i onda kad je saznao da je i on. Tada sam bio toliko glup da sam smatrao da mu je to kazna zbog načina na koji se ponio prema meni. Nikad mu to naravno nisam rekao. I naravno da nisam tako mislio, samo sam još uvijek bio ljut i povrijeđen. Čuli smo se prije nekoliko godina na fejsu, sad više nema njegovog profila, u biti ni ne znam je li živ!

To famozno pismo mi je iz temelja promijenilo život. Podsvjesno sam znao da će ga stari otvoriti i pročitati i da će shvatiti šta, odnosno tko sam ja. Teško je bilo živjeti u svom svijetu, ne puštati nikoga unutra. A sve što želiš je vrištati s vrha planine JA SAM GAAAAAAAAAY! I svaki puta kad sam priznao nekome, bilo je teško. Ali nikada neću zažaliti. Pa, sve da i nije uvijek ispalo savršeno. Jer sada znam tko su mi pravi prijatelji. Ma, jedva čekam taj dan kad ću na svom facebook profilu staviti da me zanimaju muškarci. Ma, ne zato da bih privukao nekoga, nego čisto da nabijem na nos onima koji okolo pričaju, propitkuju, a nemaju hrabrosti da mene osobno pitaju, onako k'o ljudi, u lice. Jer ja se ne stidim sebe, samo ne želim probleme na poslu. Mada i za takve probleme postoji rješenje. Ne mogu reći da sam skroz zadovoljan što nisam totalno out, ali desit će se i to jednog dana. POKUŠAJTE! Za mene je coming out najbolja droga na svijetu i uvijek me ostavi da želim još i još i još. . . Ponavljam, život nikad ne može biti toliko loš da ne može biti gori. ALI ŽIVOT NIKAD NE MOŽE BITI TOLIKO DOBAR DA NE MOŽE BITI BOLJI!!! Samo bih još ovo dodao. Ako vam netko kome ste se „otkrili“ okrene leđa, pustite ga, ionako mu nije mjesto u vašem životu. Ja ću samo reći HVALA TI BOŽE NA PRAVIM I ISKRENIM PRIJATELJIMA!

COMING OUT JE NEKAD BOL

Još jedan dan provodim sam. Bol mi kida dušu, tijelo moje polako umire. Sve je nestalo, sve je prestalo, samo sjećanja su ostala. I zato ih čuvam duboko u srcu, ne želim nikada zaboraviti kako sam prije bio sretan, ali sve se srušilo u samo 5 sekundi. Kad se samo sjetim, suze mi na oči kreću. Nikad nisam bio sam, uvijek okružen osobama koje volim i koje mene vole. Ali kad sam rekao, kad sam priznao da sam gay, vidio sam mržnju u njihovim očima, očima koje su me godinama gledale umiljato i s ljubavlju. Nisu me ni saslušali samo su okrenuli leđa i otišli. Sve je isparilo kao da

nikad nije ni postojalo. Pomislim u sebi, bolje da nisam nikad ni rekao jer što mi sad vrijedi sloboda kad nemam prijatelja. Sve, sve bih dao da mogu vratiti vrijeme, da je sve kao prije. Ali vrijeme ide, a ja još stojim u mjestu. Pitam se kako dalje, mogu li dalje, da li sam spreman sve sam proći. Znam, znam da nemam snage, nemam volje za novi početak. Trun nade još je ostao; crpim posljednje atome snage; pokušavam izaći iz blata, al nikako da uspijem. Još samo mi je jedno preostalo, jedno rješenje koje bi me o slobodilo sve patnje i boli – SMRT. Više ne vidim svrhu svoga života; više ne brinem da li ću se sutra probuditi, svejedno mi je. I gledam u bočicu punu pilula, uzimam u ruke, ali je uvijek ostavim. Strah je prisutan u svakom trenu, premišljam se da li da ih popijem ili ne. Suze mi kreću niz lice kao u malog djeteta, pitam se zašto baš ja. Koliko se samo suza niz moje lice spustilo da je bar bilo vrijedno. Gledam sebe u ogledalu i što vidim, jednog jadnog čovjeka koji ni za što kriv, a tako puno plaća. Da nastavim ovako ne mogu, da si oduzmem život ne mogu – bojim se, što se krije iza oblaka ne znam, ali ovo život nije. Bolje da ga prekinem nego ovako živim. Sam čovjek je nitko i ništa, bez drugih ne možemo, pa tako ni ja.

Bol

POLUODŠKRINUTA VRATA ORMARA

Rođen sam početkom devedesetih, te je moje rano i srednje djetinjstvo obilježeno (poslije)ratnom bosanskohercegovačkom zbiljom. Kulisa moga odrastanja, obilježena nacionalističkom retorikom u privatnom i javnom diskursu, kao i repatrijarhalizacijom i retradicionalizacijom svih društvenih vrijednosti, i nije bila baš pogodna za queerliko dijete kakvo sam bio. Jednostavno se nisam osjećao komforno u zadanoj mi rodnoj kutiji. Nikad mi nisu bile jasne tradicionalne metode odgoja i stalno sam (se) zapitkivao zašto su neke stvari samo za djevojčice, a druge samo za dječake. Umjesto autića, mene su privlačile Barbie lutke. Umjesto nogometa, obožavao sam igrati gume. Umjesto alata, šarafcinger, klješta, šarafa ili klikera, mene su privlačile šminka, štikle i haljine. Nikada me nisu zanimali Batmani, Supermani i Spidermani, radije sam bio Mala Sirena, zločesta vještica ili Cruella de Vil. Moja feminiziranost svima je bila simpatična, pa i roditeljima. Dobro, možda je bilo malih svađa u kojima se lamentiralo - tko je pogriješio u odgoju? - i sl. A ja sam kao dijete i dalje, možda tada još nesvjesno, konstantno provocirao patrijarhat. Nikada nisam mogao podnijeti autoritet, poglavito ne muški, možda zato nikada nisam niti volio razgovarati s ocem. Došlo je vrijeme vrtića i ponovno isti problemi – on se ne želi igrati s dječacima nego s djevojčicama, i samo se želi igrati lutkama! Teta u vrtiću mi je to branila, pa sam iz protesta namjerno piškio u gaćice i namjerno nisam tražio da idem u WC. Zatim je teta savjetovala mojim roditeljima da me odvedu na razgovor kod dječjeg psihologa. Razgovor je tekao

uobičajeno uz glupava pitanja zašto se igram lutkama, pa volim li nogomet, jesam li se igrao autićima, znam li od kojih se dijelova sastoje auti... a zatim mi je dao neku puzzle slagalicu autića gdje sam slagao i „učio“ gdje je krov, gdje su vrata, gdje su točkovi... Na kraju me pitao hoću li se od sada igrati autićima, a ne barbikama, te mi je poklonio autić. Samo sam kimnuo glavom i čim sam došao kući bacio sam autić i uzeo sestrinu barbiku protestno, pokazavši da ne prihvaćam kao normalno ono što se takvim prikazuje.

Gledano iz današnje perspektive, nije mi jasno kako taj psiholog kao „obrazovan“ čovjek nikada nije čuo za razliku između spola i roda?! Isto tako nije mi jasno odakle mi, kao malom djetetu, tolika hrabrost da prkosim i da nikada ne osjetim potrebu za prilagođavanjem, da nikada ne usvojim ustaljene obrasce ponašanja samo da budem bolje prihvaćen, da nikada ne uzimam zdravo za gotovo da se nešto samo po sebi podrazumijeva? Moja prkosna narav nastavila se i u osnovnoj školi gdje sam se već od prvih dana susreo s istim izazovima. U svijest mi se duboko urezao prizor s prvog sata fiskulture kada je učiteljica rekla: Dječaci će igrati nogomet, a djevojčice graničara! I ja se nisam mogao svrstati, ponovno, i nikada... Sjećam se i sata likovnog kada je učiteljica dala slobodnu temu, a ja sam, uz namjeru da budem kreativan i originalan, obojao flomasterima svoje nokte, svaki nokat različitom bojom. Učiteljica se naljutila i rekla: Zna se tko boji nokte! Posebno je „veselo“ bilo na satu vjeronauka, naime, imao sam sve petice, samo vjeronauk tri. Kako? Nije bilo do znanja, nego do vjeroučiteljice. U svakoj sam prilici nastojao pitanjima napraviti određene gender troubles. Nije mi nikako bilo jasno kako je moguće da je Bog stvorio samo muško i žensko i šta to zapravo znači, kako to da je žena nastala od muškarčevog rebra, je li onda žena manje čovjek od muškarca, kako to da se mogu vjenčati samo osobe suprotnog spola, što je sa ženama koje vole žene i muškarcima koji vole muškarce, što je s muškarcima koji se oblače kao žene i ženama koje se oblače kao muškarci?! Moja je „radoznalost“ ostala neutažena i za posljedicu je imala samo jedno – prišivanje etikete neposlušnosti i pismenu opomenu u dnevnik. Kruna netolerancije prema mojoj feminiziranosti bio je trenutak kada me skupina mojih vršnjaka pretukla na ulici. Nikome nisam rekao.

Uvijek sam o svemu šutio. Svi ti momenti netolerancije taložili su se duboko u meni, malo po malo počeo sam se ograđivati u svom malom mikrokozmosu koji je bio preslika bajki i priča koje sam doslovno gutao i tako otkrio jedan sasvim drugi, alternativni svijet, svijet književnosti, pozorišta, muzike. Ali nisam samo gutao priče, nego sam osjećao ogromnu potrebu za hranom, žderao sam i čitao, pisao i žderao... i tako sam se i udebljao. Zatim je došlo gimnazijsko doba. Smršao sam, ponovno živnuo, počeo se baviti različitim aktivnostima, ali se nikada nisam prilagođavao. Svoj identitet najbolje sam artikulirao kroz umjetnost i polako zauzimao određene stavove. U to sam vrijeme „otkrio“ i svoju seksualnost. Istina da su me u seksualnom smislu uvijek više privlačili muškarci nego žene. Samo što to sebi, ne znam iz kojih razloga, nisam nikada htio priznati. Nakon jedne neuspješne i komične heteroseksualne veze, shvatio sam da to nije samo faza. U međuvremenu

sam diplomirao na Filozofskom fakultetu. Studij filozofije omogućio mi je upoznavanje sa svim teorijama koje su mi omogućile da nanovo iščitam sam sebe i tako bez ikakvih dvojbi prigrlim sebe i svoj identitet. Nikada nisam imao dečka, a zaljubljuvao sam se i još se zaljubljujem u muškarce. I nikada nisam nikome prišao niti otkrio svoje osjećaje. To je možda zato što još nisam out.

Svoju seksualnu orijentaciju priznao sam najbližim prijateljicama i prijateljima, i nekim ljudima iz struke s kojima svakodnevno surađujem. Svojoj obitelji i poznanicima nikada se nisam outao. Ne znam kako bi na to reagirali moji roditelji, iako mi se čine iole liberalnijima, možda je kočnica njihova „zamolba“ da svakoga toleriraju, ali da ne bi voljeli da im je dijete to. Iako mislim da i oni, ali i drugi koje poznajem a kojima se nisam outao, vjerojatno kuže. Izgleda da je to ono što se naziva prešutni ugovor s patrijarhatom. Izgleda da sam iz ormara iskoračio samo u dnevni boravak. Pitam se: gdje li je ona buntovnost i izravnost koju sam imao kao dijete, sada kada poznajem sve feminističke i queer teorije, sada kada sam izučio i što je performativnost i dekonstrukcija. Na neki način živim na granicama, u ormaru i izvan njega. Sve je situaciono i zahvalan sam na ovakvoj poziciji, jer sam sebe mogu preispitivati u različitim situacijama, zar i to nije queer?

Eto, dovršavam svoju priču, manjkavu, ali najosobniju koju sam dosad napisao. Polako ću zatvoriti poluotvorena vrata ormara i vratiti se drugim vrstama priča i tekstova, pobjeći u teoriju, govoriti u terminima, uredno se posložiti u fusnote. Pišem pod pseudonimom i zasigurno ovo nije izlazak iz ormara, ali ako nisam ja, moja priča je out i žudi onog Drugog koji će se prepoznati u njoj, koji će je prihvatiti kao svoju priču.

White Swan

BETONSKO DETE

Pitao sam se kako započeti pisati o nečemu što je definisalo mene kao osobu u vrlo kasnom periodu mog života – ne baš definisalo per se, jer to što sam gay me ne definiše kao osobu, to je samo dio moje ličnosti, ali me je definisalo u smislu da spoznam sebe. Da ne bude zabune, da sam to što jesam spoznao sam vrlo rano. Kao petogodišnji dječak sam znao, ne da nije nešto sa mnom uredu, ali da jednostavno nisam kao ostali. Naravno, tada nisam ni znao šta je homoseksualnost, biti gay, sta su hormoni ili strast, ali sam odmah prihvatio sebe bez suvišnih pitanja i razmišljanja da li je to „normalno“.

Kako su godine prolazile, sve sam više shvatao da ja zaista nisam kao ostali dječaci. Vrlo rano sam spoznao seksualnost i tu vrstu privlačnosti (mislim sa nekih 8-9 godina). Čak sam tada i prvi put masturbirao. Ta masturbacija je bila pa. . . poprilično čudna. Znao sam ja da sam muškog roda, ali u maštarijama prilikom masturbacije sam sebe zamišljao u ženskom obliku koja je sa muškarcem. Ovo zaista

ne mogu objasniti, ali te maštarije su me držale poprilično dugo, da bih u jednom trenutku, sredinom tinejdžerskog doba, to aposlutno prestalo, i počeo sam sebe zamišljati kao dječaka/muškaraca sa drugim muškarcima.

Kao što sam rekao, seksualnost i privlačnost sam spoznao vrlo rano i nekako mi je sve to bilo prirodno. Nisam osjećao uopće grižnju savjesti u smislu da je to pogrešno i da je to grijeh (sreća moja, pa su svi u porodici ateisti, što je u mnogome možda i olakšalo to moje prihvatanje sebe). Čak nisam ni razmišljao šta li će pomisliti mama, tata, sestra, baba i djed. Nekako je to bio neki moj mini svijet u kojem sam uživao. To uživanje u svom mikrosvijetu je trajalo poprilično dugo. Ja sam stvorio taj svijet "mene i sebe" gdje apsolutno nije bilo mjesta za nekog drugog. Ja nisam uopće razmišljao o tome da pokušam nešto, da se upoznam sa nekim drugim, da eksperimentiram, da probam nove stvari posebno u periodu puberteta.

Ne, zaista to je bio moj svijet i ja apsolutno nisam imao potrebe da bilo šta učinim po pitanju toga u realnom svijetu i svijetu koji me okružuje. Možda što nisam imao priliku ili što smo se baš kada sam ja i mogao nešto poduzeti preselili iz većeg grada u manji. Taj manji grad je jedna divna provincija u kojoj svako svakog zna i gdje apsolutno nije bilo šanse da se ja ili bilo ko sličan meni izrazi na takav način da dodje u priliku da proba, da vidi, da osjeti ili da upozna. Tako da je moj mikrosvijet savršeno i dalje funkcionisao pružajući meni sasvim dovoljnu količinu zadovoljstva. Možda je to bila neka moja sebična strana, dio mog života koji je bio samo moj i koji nisam morao djeliti sa svima. Kao što rekoh, preseljenje u provinciju je apsolutno srušilo moj seksualno-emotivni razvoj van tog mikrosvijeta, a iskreno, nisam se ja ni bunio ni patio što se ne mogu osloboditi, i da je ovaj svijet premali za mene.

Maštarije su rasle i razvijale se iz godine u godinu. Zanimljivo je to što sa svojim roditeljima nikada nisam pričao o seksu, nešto se ne sjećam da sam se o istom educirao na TV-u ili novinama, ali opet, mašta je radila bez obzira što nisam imao nekog pretjeranog dodira sa nekim vanjskim uticajima. Kako su se maštarije razvijale tako se razvijao i moj osjećaj šta volim, šta želim i čemu težim u tome svemu. Prva najveća je bila o nastavniku fizičkog u osnovnoj školi. I dan danas se mogu sjetiti tih maštarija. Ono što je čudno kada se sjetim je da ja nikada nisam imao simpatiju u smislu nekoga ko mi se svidio. Svaka privlačnost koju sam iskusio je bila na čisto seksualnoj osnovi, ali to se može pripisati mom pubertetu. Kraj puberteta je bio i kraj mog bitisanja u tom velikom gradu, gdje da sam ostao, siguran sam da bi moj život u mnogome, kao gej osobe, bio drugačiji.

U globalu, ja sam znao od malena da sam to što sam i nikada nisam imao problema od strane drugih ljudi da sam bio šikaniran, pretučen, psovan itd. Ja sam bio prosječan momak, ne previše feminiziran, a ni previše mačo. Bio sam neki prosjek koji drugima nije odavao moju različitost.

Preseljenje u manji grad je dovelo do razvoja tehnologije i interneta, tako da moje maštarije više nisu bile samo u mojoj glavi, one su se prebacile na internet. Prije sam golo muško tijelo viđao ili u novinama ili u svojoj glavi. Ovdje mi je bilo na izvolte koliko god, ko god, kakvih god, ali isto tako sam mnogo više bio izloženiji

upadanjima u sobu. Srećom, monitor je uvijek bio strateški namješten tako da nikada nisu znali šta gledam sve do jednom kada je mama vidjela da gledam sliku golog muškarca. Nije reagovala jer mislim da uopšte nije ni vidjela, mada, znajući moju mamu, znala je ona i vidjela, samo što je odlučila da ne govori ništa.

Kada sam već kod svoje mame. To je žena koja je uvijek meni i mojoj sestri davala slobodu, i smatram da je u mnogome zaslužna (iako vrlo nesvjesna te činjenice) što sam ja sebe prihvatio vrlo rano, iako će kasnije mojim coming outom stvari biti vrlo zanimljive po pitanju našeg odnosa.

Završetkom gimnazije i odlaskom na fakultet, i još narednih nekoliko godina moj, mikrosvijet je i dalje bio tu, ali sam ja kompenzirao svoj nedostatak oslobođanja imanjem mnoštvo prijatelja. Tako sam shvatio kako inače ljudski odnosi funkcionišu, a i veze, jer sam u sve bio uključen. Savjete imao za sve osim za sebe. Na taj način sam polako razvijao i osjećaj šta ja želim, kako želim, koga želim, na koji način, dugoročno itd. (Mislim u praksi će se sve to pokazati vrlo teškim i kontradiktornim).

Sve je to trajalo do jednog trenutka tj. dva. Upoznavanjem nekoga ko je bio gay, i trenutak kada sam shvatio da moja sestra nalazi nekoga, te postoji mogućnost da se ja čitav život neću oslanjati na nju, niti biti uz nju, kao ni ona uz mene.

Taj gay prijatelj je probudio u meni razmišljanje šta i kako, znatiželju da želim da se vinem napokon iz svog mikrosvijeta u stvarni svijet. To me je poprilično dugo držalo. Tu nastaje problem, ja nisam mogao da djelujem, jer ja nikoga nisam znao u smislu nekoga sličnog sebi (prijatelj u tom trenutku prestaje biti prijatelj), ali se pojavljuje neko preko koga ću ja polako ući u taj svijet, ali ne prije no sebe sasvim slučajno out-ujem. Nenamjerno i neplanski, i to osobi koju tada prvi put upoznajem.

Ja sam već godinu dana prije toga razmišljao kako i na koji način da, sebi bliskim ljudima, prvenstveno sestri i mami, kažem sve. Postojao je hiljadu i jedan plan ali nijedan od njih nije sproveden u realnost, i moguće da upravo od tolikog razmišljanja moj mozak nije više mogao da čuva u sebi toliko informacija.

Moj prvi coming out je bio sasvim neplanski. Moja najbolja prijateljica i ja smo otišli da se nađemo sa poznanikom i njegovom najboljom prijateljicom, koju ja tada prvi put upoznajem. Sjedili smo, sjećam se, u jednom od sarajevskih kafića, i ja sam ušao u neku neobaveznu priču sa njom. U svoj toj priči ona je mene pitala „Pa znaju li ti roditelji?“ aludirajući na to da sam gay. Ja sam u istom trenutku i bez razmišljanja rekao „Ma, ne, ne znaju.“ Tada sam shvatio šta sam rekao, te sam se jednostavno ukopao u mjestu spoznavši da sam upravo rekao ono što sam čekao godinu dana da kažem, i to osobi koju apsolutno ne poznajem. Mislim, nije to bio klasični coming out, ali sam indirektno potvrdio prvi put nekome da sam gay. Taj isti dan sam odlučio da je vrijeme da i moja sestra sazna. Nakon što sam se svojoj sestri out-ovao, prvo pitanje koje je postavila „Jesi li siguran?“, i meni najsmješnije „A da ti odeš do psihijatra, da te on malo pregleda“. Njena reakcija na prvu nije bila toliko dramatična. Vrlo je bila mirna i staložena, bez neke dramatične scene. Drugi dan se već pojavio problem, jer je moja sestra meni zamjerila „Zašto si ti našao sada to da uradiš kada su ti roditelji stari. . . da li želiš da ih ubiješ time“, što me je strašno

povrijedilo, a i nešto što je od tog trenutka moju sestru i mene još više povezalo, jer u budućim razgovorima sa njom i otkrivanja mojih osjećaja i mog stava u svemu, vrlo brzo je shvatila sve i u potpunosti stala iza mene.

Sav taj coming out meni bliskim ljudima je protekao vrlo dobro, šta više odlično, onako baš hollywoodski kako sam i očekivao. Što bi rekao moj poznanik „Ti nisi sretan u smislu tvog coming outa. . . ti si sretan sto si okružen takvim ljudima“ i to stalno sebi ponavljam. Sjećam se koliko mi je taj 29. rođendan te godine bio nešto najljepše na svijetu, okružen ljudima koji napokon sve znaju i napokon mogu sa njima o sebi pričati. Taj osjećaj slobode i tog napokon zatvorenog kruga je nešto što osjetite jednom u životu. Neopisiv osjećaj sreće da sam napokon slobodan i spreman da izađem iz tog svog mikrosvijeta i uđem u taj realni, da napokon prestanem maštati o „tom nekom“ i da ga napokon nađem.

Odmah nakon rođendana sam odlučio da se odvažim i napokon priznam svojoj mami. To baš i neće ići tako lako, jer moja mama i ja imamo jedan vrlo specifičan odnos gdje nam ne treba puno da od jedne teme razvijemo hiljadu i jednu, i usput se oko neke nevažne i posvađamo. Sjećam se da je bila subota i da smo ona i ja bili sami u sobi. Mama se vratila sa nekog seminara i neobavezno smo počeli pričati. U jednom trenutku ja sam nju pitao „Mama, a koliko si ti liberalna?“ na šta je ona mene pitala (sasvim logično) „A zašto pitaš?“. Tu počinje moja priča o „nekome“ ko je gay, pitanja šta ona misli i kako bi se ona osjećala da je njegova majka. Mi smo se tada posvađali oko neke desete teme gdje je ona mene pitala „Pa jesi li ti gej ili nisi“ na što sam ja rekao „Šta te briga“ a dobio povratni odgovor „Pa, vidiš sine, to nije liberalno“. Ne sjećam se svega iz tog našeg razgovora i mog zvaničnog coming outa njoj. Iako ja njoj direktno nisam rekao, ona je znala tada da ja pričam o sebi. Tog dana je rekla dvije stvari „Smatram ako postoji ono malo posto. . . 1% da ga privlače žene da pokuša na tu stranu“ i „Mislim da nikada neće biti sretan“. Ova prva je logična, a ova druga me je toliko provrijedila da, iako je ona kasnije objasnila na šta je mislila, zauvijek promjenila moj odnos prema njoj u smislu mog povjerenja i moje bliskosti sa njom. Njeno objašnjenje je glasilo da ja neću biti sretan iz prostog razloga što živim u sredini u kojoj živim, da me neko može ubiti i da ja ne mogu ostvariti svoja prava. Tada sam joj rekao „Pa, mama, ja ću biti sretan jer ću naći nekog tko me voli i koga ja volim, a sve te stvari su vrlo lako prilagodljive ako želimo to“.

Nakon toga nismo puno pričali o toj temi, do jednog dana kada je moja mama, ne pokazujući znake da ju je sve dotaklo, došla do mene i rekla kako je na Plivinom sajtu čitala članak o tome kako gej muškarci nastaju kada je majka glava porodice, pa eto ona se pita šta je ona mogla drugačije uraditi da se meni to ne desi. Meni je to za ženu koja je medicinski radnik bilo vrlo čudno, što je pored toliko zvaničnih sajtova izabrala jedan na kojem se stavljaju članci bez ikakve podloge. U toku dana je i saznala da sam u vezi, i pokazala koliko je brižna majka jer me je vidjela da plaćem (prva veza, pa i samim tim prvi problemi) i onda onako Rambovski „On tebe za*ebava. . . okani se njega“. Ali to je bio prvi i posljednji put da smo mi na tu temu pričali. Samo mi je jedan dan rekla „Ja ne želim da pitam i ispitujem ako

imaš šta da mi kažeš - reci". Ja i dalje ništa nisam rekao niti o jednoj vezi u kojima sam bio, niti o svom razvoju kao gay muškarca. Apsolutno ništa, jer koliko god sam povrijeđen prvim izgovorenim rečenicama, znam da će se ona brinuti za mene i da će sa mašinkom htjeti doći ovdje i izrešetati svakog muškarca koji će me i koji me je ikada povrijedio, a na kraju krajeva to je moj život i neke stvari ona ne mora da zna.

Što se tate tiče. . . ne znam, on mi je još neostvarena želja u smislu da mu priznam, jer nekako smatram da on ne bi najbolje reagovao. Od toga sam za sada odustao jer sam dobio upozorenje od mame da „Ako kažeš ocu da si gej, to će biti njegova smrtna presuda" i poslušao sam. Ja i dalje ne znam kako bi reagovao, mada ja njemu godinama govorim da se ženit neću, niti djecu imati, i da ću biti sam, a pri tome cure nikada nisam imao za svojih 30 godina (mislim, nije mi tata glup baš toliko), čisto da ga pripremim za nekada i nešto. Tračak nade mi i dalje daje informacija da je mojoj sestri, prije nekoliko mjeseci, gledajući kako je Parada Ponosa u Beogradu otkazana, rekao „Pa neka puste djecu da imaju svoj dan i da pokažu. . . ne smetaju nikome".

Što me dovodi do moje prve veze i prvog poljupca i prvog seksa i svega ostalog što se desilo ubrzo nakon mog zvaničnog coming out-a.

Iz ove perspektive ne gledam na sva ta iskustva kao nešto vrlo pozitivno. Možda zato što i nisu bila jer su me uvela u taj odnos povjerenja, ljubavi a i stresa zašto, kako, zbog čega. Inače, moj prvi poljubac se desio ubrzo nakon što sam po prvi put upoznao svog tadašnjeg momka kojeg, gle čuda, upoznaoh preko Gay Romea (sajt koji će bh. gejevima doći glave, meni se čini, ali nažalost trenutno jedino mjesto gdje, ako ništa, možete upoznati nekog, popričati i možda nekada dejtati). Ne mogu reći da je bio čudan ili loš, iskreno i ne sjećam se, ali je meni bio ispunjenje snova da se desilo napokon nešto o čemu sam maštao. Sjećam se da je poljubac bio kratak jer smo se ljubili u međuspratu njegove zgrade u polumraku. I to smo praktikovali u budućnosti. Ne znam zašto, ali nam je to bilo uzbudljivo. Sjećam se da je bio mlađi od mene 6 godina, i kada smo se prvi dan trebali upoznati, ja sam ponio nož u torbi i rekao sestri da ako se ne vratim zove policiju. Odmah smo ušli u „vezu" i sve je nekako burno bilo. Tada se desilo i prvo seksualno iskustvo. Vrlo kratko. . . Vrelo Bosne i livada. Meni je sve to tada bilo nekako uzbudljivo jer mi je sve bilo novo. Ne žalim zaista, ali možda su se neke stvari mogle odigrati malo drugačije u tom trenutku, da sam ja drugačije razmišljao, ali dobro, ako ništa dobro je istu priču ispričati kao anegdotu. Ne dešava se svakom da nevinost gubi na livadi onako baš organski ... obično to bude u nekim kolima (standardno bosanski). Nakon te veze su nastajale i druge koje su kratko trajale, jer najveći problem koji imam je traženje tog idealnog muškarca. Mislim nisu to preveliki zahtjevi, ali jednostavno mislim da sam zbog traženja tih ideala bespotrebno ulazio iz veze u vezu, očajnički tražeći da dobijem od partnera to nešto što se nikada nije desilo. Mislim, u silnom tom traženju došao sam do zaključka da što si više out, to su ti manje šanse da nađeš nekoga koga tražiš. Kada vam neko postavi pitanja „Jesi li fem?" ili „Kako se oblačiš" ili „Nadam se da ne privlačiš pažnju", shvatiš u stvari kako ta maska predstavljanja sebe kao djela mase je toliko rasprostranjena kod gej muškaraca da prosto zbog

toga određene ljude odbijaš. Mislim, ako ti nisi spreman da sebe prihvatiš kako ćeš onda mene? Ako je nekeome bitnije kako ćeš ti proći gradom sa njim, nego kakva si ti osoba, onda se gubi čitava poenta imanja bilo čega ozbiljnijeg.

Možda je moj zaključak o svemu pogrešan, jer nisam dugo u svemu ovome, ali opet takvo stanje zasta ne odaje nadu da je traženje nekoga za nešto dugoročno uopšte moguće. Niko ne mora biti out, niti mora to razglasiti na sva zvona, ali isto tako ne trebamo odnose svoditi na paranoju i strah. Ako ćemo tim putem ići onda nećemo nikada moći stvoriti nešto stabilno i dugoročno, a mislim da kada se sve svede na jedno. . . svi mi ipak tražimo nekog da bude tu kraj nas, da nam bude lijepo, da imamo tog nekog pored sebe ko je samo naš i da smo mi njihovi. Koliko god me sve to ponekada pokoleba, i od mene napravi ogorčenog starca, imam tu nadu da će ipak naići taj neko ko ne mora biti idealan, ali neka bude dovoljno hrabar da sa mnom ne prkosi nego gradi nešto u ovoj državi, i u ovim uslovima, potpuno slobodno i uklopljeno u sav ovaj mahalsko homofobični mentalitet.

Mogu reći da je moj coming out, i čitavo to iskustvo, bilo poprilično blago i vrlo pozitivno što ne znači da će nekada u nekom trenutku biti negativan i loš po mene. Ja sebe volim i obožavam ovakav kakav sam, i to zaista mislim. Iz ove kože ne bih nikada niti bih išta promjenio. Možda jedino žalim što nisam sa nekim stvarima ranije počeo, u smislu svog otkrivanja, eksperimentisanja i ostalih stvari, ali dobro kažu nikada nije kasno, pa sa 29 postanete ponovo tinejdžer i preživljavate ono što niste sa 16, 17 ili koliko god.

Poenta svega je da nisam zažalio niti u jednom trenutku zbog toga što sam to što jesam i što sam odlučio da se out-ujem, da sam svjestan da ću imati problema održati neki odnos sa partnerom u ovakvom stanju u kakvom se nalazimo, ali isto tako smatram da se sve može kad se hoće i da se sve to može uklopiti u okvire kakvi su ovdje. Možda je utopijski, ali mislim da je bolje i tako, nego da čitav život provedem u strahu i paranoji da li svaki put kada izađem u grad na čelu mi piše DERPE. Ne znam, čitajući sve ovo, imam osjećaj kao da sam bipolarnog poremećaja, čas sretan, čas tužan, pa ponekad ogorčen, ali vjerovatno je to "normalno", i put koji svako mora proći u jednom trenutku, jer biti gay u ovom vremenu i na ovom prostoru je jednom riječju prosto bipolarno.

Betonsko Dete, 30

Upoznali smo se preko Gay Romea. U biti, ja sam njega pronašao, njegov interesantan profil, dopisivali smo se par dana i ja sam odlučio da odem u taj grad. Iako nisam znao kako izgleda, bio sam siguran da je on taj! Ugledao sam ga čim sam izašao iz autobusa. To je bila ljubav na prvi pogled. Bukvalno tako, znači, noge su mi se odsjekle, koljena su mi se tresla, sav sam se pogubio. On me je dočekao večerom koja je bila preukusna. Rekao mi je da se nikad nije ljubio sa nekim tko ima pirsing na usni i tad je pao prvi poljubac... I tako sam ostao nekoliko dana, i vratio se sretan i zaljubljen u Sarajevo. I drugi put kad sam otišao tamo, ostao sam nekih mjesec dana i odlučio da budem s njim, sve vrijeme da provedemo zajedno u toj kući. Sljedećih par mjeseci, tih prelijepih, predivnih dana, nismo se razdvajali, nismo izlazili, samo smo bili u kući, kuhali, pričali, smijali se i seksuljali se.

Jednog julskog jutra S. je otišao na fakultet, a ja sam ostao u stanu i nakon možda sat vremena došao je gospodin kojeg sam upoznao preko S. To su u biti bili S.-ovi prijatelji, tačnije kućni prijatelji S.-ove mame. Kad sam otvorio vrata, on je pitao gdje je S. Rekao sam da je otišao na fakultet i da ne znam kad će se vratiti. Još me je pitao koliko ću ja ostati tu i da li ću biti u kući. Odgovorio sam da hoću. To meni jeste bilo čudno, ali naravno nisam razmišljao o tome i nisam mogao naslutiti da je, ustvari, isti gospodin došao da provjeri da li ćemo mi biti u kući. S. se vratio sa fakulteta. Ja sam naravno, jedva čekao kad će se on vratiti. Onda smo se opet malo seksuljali i tako to... a onda, dok smo uživali ležeći u krevetu, S. je čuo zvuk kola, znao je da nije vlasnik kuće jer je on na poslu, i odmah je iskočio iz kreveta, pogledao kroz prozor i samo rekao: Uuu, jebote, ovo su moji! I kako je on to rekao, mene je odmah presjeklo, jer sam znao šta me čeka, šta nas čeka i šta će se tu sada sve desiti, s obzirom da njegovi nisu znali za nas, niti za njega, pošto S. nije out. Ja sam otišao u wc. I tako ja čujem kako njegovi ulaze, i čujem njegovog brata kako govori: Čelo, dolazi 'vamo! Ja sam samo na to odgovorio: Čelo će izaći, dok se obuče. Znao je kako da me zove jer sam kod S. u mobitelu bio memorisan kao Čelo. I tako je i bilo. Ja sam izašao, oni su već svi bili u dnevnom boravku, već sam na S. vidio da je to za njega šok, mislim za sve nas. I za njegove je bio šok, i za nas dvojicu. Ja sam gledao da koliko-toliko ostanem miran i pribran. Taj gospodin je bio tu, i on je bio to jutro špijun da provjeri da li smo mi tu, jer ako nas naravno ne uhvate zajedno u toj kući, ne bi mogli ništa dokazati. Dva sata je trajao razgovor, ta dva sata su bila takva da mislim da su meni vjerovatno otišle dvije godine života za ta dva sata.

Njegov brat je čak ponio sa sobom palicu jer, dok je putovao prema tom gradu, imao je namjeru da nas obojicu prebije, ali na svu sreću je taj gospodin uspio smiriti njegovog brata i rekao da se sve može riješiti razgovorom. S. je odlučio da sve negira, od samog početka do kraja, naravno ja sam poštovao njegovu odluku iako mi je bilo pravo teško da negiram naš odnos s obzirom da sam, eto, bio zaljubljen preko

ušiju. Međutim, bio sam tad spreman da uradim sve što je S. htio i čvrsto odlučio.

Njegov brat je uzeo oba naša mobitela i krenuo da čita naše poruke, s tim da sam mu ja rekao da moj mobitel meni vrati, da sve što ga bude zanimalo reći ću mu i da nema pravo da drži moj mobitel. Vratio mi ga je, ali je onda nastavio da čita poruke sa S. mobitela, i dolazne i odlazne. Čitao je tu naglas pred svima, pa čak i pred S.-ovom majkom. Pomislih, koji siledžija od čovjeka.

Odgovor na pitanje; prvo su sa mnom razgovarali jer je taj gospodin smireno rekao: E, mi imamo par pitanja da ti postavimo! Slobodno recite! kažem ja. Možeš li nam reći ko si ti i odakle dolaziš? s obzirom da su se S.-ovi raspitivali kada su saznali da S. živi već duže vrijeme sa nekim likom, te dobili informacije da je riječ o liku iz Sarajeva, da se zove E., da peder i da je narkoman.

Tad sam odlučio da se out-ujem i kažem istinu: Jeste, ja sam E. iz K, studiram i živim u Sarajevu, nisam narakoman niti pedofil, s obzirom da znam da takve osobe znaju pridodati još i takvih atributa uz gay opredjeljenje. Rekao sam da s njihovim sinom nisam imao ništa više od poruka jer je S.-ov brat pitao S. je li i on peder. S. je negirao, no svaki put ovaj mu je govorio kako ga ne može lagati jer poruke sve govore. S. je bio uporan u negiranju i, znači, odlučili smo da kažemo da je to samo ostalo na porukama, a da sam ja tu došao, eto, da se malo družimo i da zajedno učimo s obzirom da studiramo isti fakultet. S.-ov brat se sve više nervirao i ukazivao na nasilje, jer je kužio da ga lažemo; srećom, onaj gospodin je smirivao svaki put situaciju. S.-ova majka je rekla: Pa, S. sine, ja da dobivam ovakve poruke od prijateljice gdje piše nedostaješ mi, trebam te, želim te u krevetu... i tako to, bilo je tu intimnih poruka i njegov brat, kreten, je čitao sve te poruke naglas i nije mogao da poštedi majku, ali, eto, ona je rekla: Ja da dobivam takve poruke od prijateljice, ja nju ne bih smatrala prijateljicom, ona bi morala biti žena s kojom ja nešto, s kojom ja imam neke odnose. S. je u toj svojoj panici konstantno sve negirao i ponavljao jednu te istu rečenicu: Ne, ne, ne, nije istina, kažem vam to je samo na porukama. Njegov buraz je nakon toga govorio: Budi siguran da ću se potruditi da u rodnom gradu odakle je S. svi saznaju da je peder! Tokom razgovora njegov brat je odlučno rekao majci da će ga ispisati sa fakulteta i pokupiti mu papire, da je on završio sa školovanjem i životom u tom gradu. Na to sam morao odreagovati, rekao sam da nema potrebe da to rade, da ću ja izaći iz S. života i da ga neću više kontaktirati, ali da stvarno nema potrebe da to rade. Mislim, u ta dva sata razgovora bilo je još mnogo toga, no ja sam poslao prijateljici poruku da dođe po mene i po moje stvari. Otišao sam da se pakujem ostavljajući S. sa njegovim, i u drugoj sobi već polako počinjem da se gubim, tresem...

Stigla je prijateljica autom, i tu isto ima jedna, ovako mogu reći, situacija pravo interesantna. S obzirom da je ta prijateljica imala kratku kosu i imala je neku jaknu gdje se nisu vidjele njene sise i kad je stigla ispred te kuće, te zalupila vratima, S.-ov brat je to čuo, i naravno, pogledao kroz prozor. Od te djevojke mislio je da je lik, odnosno da je još jedan gay lik, tj. pederčina, kako nas je on nazivao, i samo je krenuo napolje. Za njim su krenuli S. i S.-ova mama. Nisam znao šta se dešava, dok

nisam čuo glasove i pogledao kroz prozor druge sobe. On je izašao vani da napadne tu drugu osobu, odnosno dotičnu našu prijateljicu, kontajući da je muško, jer je rekao: Evo, još jedan peder došao!

Međutim, kada se unio u njena prsa, vidio je njene grudi i onda se samo, ono, povukao i rekao: A, da, ti si ista kao i oni!, u smislu da je ona lezbejka. Ja sam iznio svoje stvari, ušao u auto, S. je u toj cijeloj frci uspio napisati i dati toj prijateljici jedan papirić, jednu poruku za mene. Kad sam ušao u njena kola, otvorio sam papirić i vidio poruku napisanu na brzinu suhom olovkom, da se ništa ne brinem, i da će se on meni javiti čim bude mogao. Tad sam eksplodirao. Val emocija kroz plač, drhtanje ruku, tijela, jecanje, nisam mogao pričati. Odvezli smo se do jednog kafića gdje su bili_e svi_e naši_e prijateljiice, tu je čak i bio A. koji je tad pomislio, budući da sam toliko bio loše, da mi je netko umro u porodici, te da su mi javili. Popio sam par tekila na eks, da malo dođem sebi, kako bih mogao progovoriti i reći šta se zapravo sve desilo, jer ta naša prijateljica također nije imala pojma šta nas je sve snašlo. Imao sam njihovu podršku i hvala im mnogo za to! Odlučio sam da ostanem još tu u tom gradu sve dok je S. tu. Ta dva-tri dana njegov brat je cijelo vrijeme imao S.-ov mobitel jer su naše prijateljice naizmjenično zvale umjesto mene, i na taj način dobivao informacije kako je S., kakva je situacija, da li je uopće još tu ili su ga vratili u njegov rodni grad. Nakon par dana, oni su se vratili u S.-ov rodni grad. Kad sam to saznao, odlučio sam da se vratim u Sarajevo, jer nemam više šta da radim tu, a i onako me sve podsjećalo na njega. Isti taj dan kad sam stigao u Sarajevo ispričao sam svojim prijateljicama šta se desilo, te nakon četiri godine pauze od pušenja cigareta sam zapalio i počeo da pušim.

Dosta mi je značilo što sam imao podršku od prijateljica, što nisam bio sam, ali se ni u Sarajevu nisam mogao zadžati, bio sam tamo možda par dana, te sam odlučio da odem u isti grad gdje se S. nalazi.

Pitao sam prijateljicu koja je, eto, iz istog grada u kojem se S. nalazi da dođem na par dana kod nje dok se ne snađem, dok ne nađem posao i neki stančić. Naravno, ona je rekla da mogu doći i ostati koliko god je potrebno, što sam i uradio. Spakovao sam svoje stvari, sve iza sebe ostavio, sjeo na bus i otišao za svojom ljubavi. Nakon sedam dana boraveći kod nje, i gdje smo se krišom sastajali i seksuljali, uspio sam da nađem posao u jednoj kafani gdje sam radio 3 dana u sedmici, dnevnicu je bila dovoljna da zajedno u dogovoru sa S. iznajmimo sprat jedne kuće, i tu sam živio cijelo ljeto, s obzirom da je S. tu ostao sve do upisa u sljedeću godinu na fakultetu, znači negdje do kraja septembra.

Tako da smo opet bili zajedno, pogotovo nakon svega što se izdešavalo, ja sam bio njemu potreban kao podrška, a on meni je bio potreban zbog ljubavi, jer sam bio zaljubljen i ne bih mogao toliko dugo bez njega da živim u Sarajevu.

Ta dva-tri mjeseca su bila opet predivna i mnogo adrenalična, jer smo se krišom sastajali po parkovima, napuštenim zgradama, i naravno u toj našoj kućici. Jeste da smo se morali viđati krišom, da smo se morali paziti, jeste da S. nije mogao niti jedno veče da prespava kod mene jer je već bio pod, hm, ne znam, kako da to

kažem, kontrolom. No sreća što je ta kuća bila u blizini njegovog stana, pa je mogao svaki put biciklom dolaziti na sat-dva, nekad i više, kad bi svaki put išao po hljeb ili na pijacu da majci kupi namirnice. Donosio je meni domaće povrće i voće da nam priprelim ruččić ili ranu večericu, gdje bismo mogli uživati, razgovarati i opet se seksuljati - toga je bilo najviše.

Da, čak smo išli par puta na more, isto krišom, ha ha, to je meni bilo sve toliko slatko, jer sam letio poput ptice, te mi ništa nije bilo teško, mrsko... Bio sam zaljubljen i prepun ljubavi da sam mogao rušiti sve što bi se našlo pred nama.

Eto, što je bilo interesantno, za ta tri mjeseca dok smo bili u tom gradu, ja nisam sreo njegove, iako smo živjeli jako blizu, no i da jesam - bio sam spreman šta da im kažem.

Kada se S. vratio u grad u kojem je studirao, ja sam odjavio taj sprat kućice koja mi je u srcu ostala, i vratio se u Sarajevo. Onda sam dalje nastavio da dolazim u taj grad u kojem smo se upoznali, no tad su stvari bile mnogo drugačije, neću reći komplikovanije, jer sam bio spreman na sve. Znali smo obojica šta nas čeka s obzirom na... Pogotovo ja, jer moj izgled, ovakav kakav jeste, jako je upečatljiv i mene jedna osoba kad vidi, upozna, teško da me se neće sjetiti ili raspoznati među ljudima ako se sretnemo po drugi put.

Bio sam svjestan situacije, jer evo, nas dvojica smo već 4 godine i 5 mjeseci zajedno, a to se znači desilo 5-6 mjeseci nakon početka naše veze. Ostale dvije godine dok sam odlazio u S.-ov grad su bile jako uzbudljive, jer smo se morali viđati krišom; tačnije, nismo mogli zajedno hodati po gradu, uvijek je jedan išao prije ili kasnije ukoliko smo išli napolje sa društvom da cugamo, pa do momenata gdje sam znao ostajati po 15-20 dana u stanu a da ne izađem, jedino tu negdje u blizini zgrade. Razlog svemu ovome jeste da su ti S.-ovi kućni prijatelji, tj. prijatelji njegove mame i brata, živjeli u tom gradu. Taj gospodin koji nas je šijunirao ima 5 kćerki, i svaka od njih živi na različitoj lokaciji u tom gradu, tako da su špijuni vrebali sa svih strana, jedva čekajući da nešto saznaju kako bi dojavili njegovim, i to bratu jer je on ipak glava porodice. Užas!

Bilo je trenutaka kad sam se osjećao žalosnim.

Žao mi je samo što više nikad neću imati priliku da upoznam S.-ovu majku, odnosno da ona mene upozna na jedan lijep način; naravno, žena je čula sve najružnije o meni i ima sad takvu sliku, to me mnogo rastuži kad mislim o tome. I naravno, oni su i dalje ubijeđeni da nas dvojica nismo zajedno, jer S. nije još outovan, jeste da radi na toj situaciji - mislim, pokušava i trudi se - no taj izbor je njegov, i ja tu ne mogu da se miješam, osim da mu budem podrška šta god da odluči i uradi.

Ja sam se, opet, kod svoje majke i sestara out-ovao sa 28 godina, i tad sam bio sa S., dobio sam podršku, jer su mi rekle da im je najbitnija moja sreća i zadržavljje, da mi one ne mogu suditi o tome, no također su me zamolile da se previše na eksponiram u Sarajevu ili bilo gdje, jer znaju kakva je situacija. Majka ima samo mene, mnogo me voli da bi mogla podnijeti da mi se šta loše desi, da me neko pretuče, ili ubije zbog moje seksualne orijentacije. Vidite, ja sam radio na senzibilizaciji svoje majke i sestara, nisam od onih koji samo kažu: Eee, slušajte, ja sam gay ili lezbejka i eto ja

imam dečka ili djevojku, i to je to! Vi ako mene nećete prihvatiti ne morate, pa onda roditelji kažu: Eeee, super, mi smo sretni zbog tebe. I sve funkcioniše najnormalnije.

Znao sam koliko su moji neinformisani, i znao sam da ima treba vremena, stoga sam se davno odlučio da poradim na edukaciji i senzibilizaciji svojih, da im obezbijedim dovoljno prostora, i taj proces je trajao 5-6 godina, i kao što uvijek kažem: per aspera ad astra ili kroz trnje do zvijezda! I eto, sa 28 godina sam ostvario svoj san, odnosno dohvatio svoju zvijezdu.

Jedan detalj mog života koji je ostao ucrtan u mom srcu od sreće, jeste kad je S. došao po prvi put u moj rodni grad, odnosno kod mene na selo, pa smo trebali pokositi travu, S. je uzeo električnu kosilicu i kosio tako satima, dok sam mu ja pomagao i posmatrao, mislići se: Ne mogu da vjerujem, da sam tu na selu sa svojim partnerom kojeg volim, tu kod majke, budući da je to meni prije bila želja, ali želja kao zvijezda na nebu koju sam mogao samo posmatrati, te da će možda ostati kao takva, neduhvatna.

Ali sve je naravno moguće, zato i navodim ovaj trenutak kako bih otvorio oči mnogima i bio uzor da je sve moguće ukoliko se snažno želi. I ja sam pretrpio mnoge loše situacije, slušao jako pogrdne riječi, riječi koje nanose bol i strah, ali sam shvatio da ću kad-tad morati razgovarati sa svojim, i odlučio da to uradim mnogo ranije, kroz edukaciju i ljubav, i sad živim bez laži i ljubavi sa njih četvero, sa majkom, sestrama i sa njim.

Poenta ove istinite priče za mene je da ljubav ipak pobjeđuje, a za vas...?

E.Z.

USKRŠNJI COMING OUT

Bez namjere da priče izdajavamo po značaju ili po tome kako su potpisane, ovu smo ipak ostavili kao šlag na kraju. Jedina javna ličnost naše zemlje koja ne krije da je gej. Zanimljivo da je ovaj kuvar svoj coming out imao baš uz ručak. Njegovo ime je Vjekoslav Kramer.

Smišljati priče nije lako. Pisati ih još je i teže, ali prepričati neki događaj, stvarno ne bi trebalo biti teško. Naravno, ukoliko se taj događaj nije dogodio prije puno godina i ukoliko u njemu nije sudjelovalo previše likova. U svim mojim pričama postoji višak likova, a ova se i desila prije skoro pola života...

Rođen sam u Travniku, središnja Bosna, odrastao u Osijeku, Slavonija. Kraće rečeno - rođen i odrastao u balkanskim provincijama. To nije dobro za pedere, puno je lakše kad se peder rodi u Amsterdamu ili Londonu. Rođen od oca i majke koji su oboje podrijetlom iz Bosne, a ni to nije dobro za pedere, puno je lakše kad se peder rodi od oca Švicarca i majke Norvežanke, no ne biramo mi ni gdje ćemo se pojaviti na ovom svijetu, ni tko će nas roditi, niti odgojiti, modelirati i na kraju od nas pokušati napraviti ono što okolina od nas svih pokušava napraviti.

Ali to što mi jesmo, kad jednom pokušavamo ispričati svoju priču, je definitivno stvar za koju smo samo mi odgovorni i iskreno prezirem ljude koji sebe u nekim zrelim godinama pokušavaju opravdati mjestom iz kojeg dolaze, teškim djetinjstvom, strogim roditeljima. Činjenica jest da nas sve to stvori ovakvima kakvi jesmo, ali na kraju mi sami odlučimo tko smo i kakvi ćemo biti.

E, tako sam i ja odlučio da što ranije moram otići iz Osijeka poharanog ratom i svime što rat nosi, i ostaviti djetinjstvo iza sebe zamotano u što ljepši šareni papir, tako da i kad danas vadim neke uspomene iz te kutije sve su sretne, pomalo nostalgичne i uvijek se na kraju nasmijem. Možda je to obrambeni mehanizam ljudi koji su svjesni da moraju preuzeti odgovornost i da je tako jednostavnije i lakše, a ja spadam u tu skupinu. Nakon završetka srednje škole otišao sam raditi na more u Istru, dražesni gradić Vrsar koji mi je i danas u tako dragoj uspomeni. Neki simpatični poslić preko student-servisa prije vojske. Do tada sam mislio da sam aseksualan. Ne znam zašto sam to mislio, ali sam bio u to uvjeren. Nakon posla svaki sam dan išao na kupanje, druženje s ekipom, sunčanje i zabave na plaži. Sjećam se datuma, sjećam se grada, sjećam se čak i ručnika za plažu koji sam imao, ali kako sam završio s tim Talijanom u krevetu stvarno se ne sjećam. Znam da sam samo danima nakon toga bio zbunjen, djelomično ne vjerujući što se uopće desilo, ali sam znao da se desilo. Ja stvarno nisam bio spreman za to iskustvo, nisam ga očekivao, čak nisam bio ni siguran što s tom spoznajom sada da radim. Je l' to normalno? Jesam li ja sada peder? Što dalje? Kako dalje? Iz ove perspektive stvarno su to bile slatke muke i nasmijem se kad god se toga sjetim. Sve bi bilo lakše da sam, kako rekoh, rođen u Amsterdamu od oca Švicarca i majke Norvežanke, i da sam odgajan u nekoj šarolikoj komuni i da sam upoznao barem jednu gay osobu prije svega toga, ali nisam, pa ću vam odmah preskočiti na dio kad majci Srpkinja i ocu Bosancu pokušavate objasniti da se ne planirate ženiti i imati djecu, barem dok vaš način života ne postane legalan, i ljudi kao oni koji su kao vi, ne dozvole ista prava. Prošlo je tu dosta godina, iskreno govoreći, rekao bih pet ili šest, i u tih nekoliko godina i neki određeni broj ljubavnih iskustava, ali opet ništa dovoljno bitno da bih to prezentirao roditeljima kao relevantno ili uopće njima prezentirao istinu na bilo koji način. Sestra je već znala, kao i cimer i većina ljudi s kojima sam se družio u Zagrebu gdje sam tada već i živio. Dolazilo je u tom razdoblju do raznih promjena u viđenju svijeta, slaganju prioriteta, načinu procjene – ljudi će reći klasično odrastanje koje se dešavalo relativno daleko od roditeljskog doma, daleko od sigurnosti koju on nosi u nekoj svakodnevnoj strci oko zarađivanja novaca za život i svega što uz to ide.

U svakom slučaju, shvatio sam da sam gay, homoseksualac, odnosno, u našem narodu od srca rečeno, peder. Onda sam opet postao svjestan da ja to jesam i da se to neće promijeniti, ali da sam i dalje sve ono što sam i do tada bio pošten, iskren, odan, napredan, radin, i da ljudi oko mene zaslužuju istinu, a ne laž. I da oni sami moraju vidjeti što će s tom istinom, a ne ja, i da je besmisleno smatrati nekoga prijateljem i biti mu prijatelj ako on nema kapaciteta za prihvatiti moju seksualnost, a i na kraju prije ili kasnije će to saznati, i jednostavno ako je nekome stalo do

mene, osjetit će to sve i bit će neprirodno... iz stotinu i jednog razloga odlučio sam izaći van iz ormara, i izašao sam, i ne bih se više u njega mogao vratiti sve i da želim, jer sam taj tren jako narastao i svi ormari ovog svijeta postali su mi premaleni. Jedino sam situaciju s mamom i tatom i dalje režirao, pa je dio moje uloge bilo progovaranje iz nekog velikog plakara na sred scene, koji je imao ugrađene točkiće, pa ga možeš još i gurati naprijed-nazad i okretati prema potrebi, i samom sebi sam u toj ulozi postajao potpuno nepoznat. Onda je Ivana na neki Uskrs odlučila uz košaricu pisanica razbiti i moj zadnji ormarić, pa je roditeljima objasnila da je taj čovjek što je sa mnom došao moj dečko, a ne cimer, kako je njima bilo rečeno, i da je situacija takva kakva jeste i nikako drugačija. To nije scena koju bi oni htjeli imati za uskršnjim ručkom ili koju bih im ja mogao odglumiti, u stvari ne može biti jednostavnije - sin vam je peder, to smo raspravili i hajmo sada vidjeti tko ima najčvršća jaja u ruci. Htjedoh reći tko ima muda za ovu predstavu. Ups, htjedoh ipak reći da nema više mladog luka. Bila je to jedna kaotična posjeta roditeljskom domu. Ivana je isparila u Munchen nakon dva dana, ja s dečkom u Zagreb, a mama i tata su to na neki svoj način pokušali racionalizirati, nasjeckati, otvoriti, zalijepiti, odlijepiti, raspraviti... ne znam što su jadni moji mama i tata sve pokušali, ali na kraju je ispalo ovako. Kad smo se prvi put sreli mama, tata i ja, tata me pitao jesam li siguran u to da sam gay i da to nije neko prolazno stanje. Ja sam rekao da jesam. On me pitao jesam li sretan i ja sam rekao da jesam, a on je rekao da samo jednom živimo i da je jedino bitno da smo sretni u tom kratkom životu i da mu je drago da sam sretan i da život trebam živjeti, a ne skrivati se, i da je sve u redu. A ja mislio on provincijalac, i sad mi oči zasuze kad se sjetim kako je bio dobar i kako je birao riječi. Mama je sasvim druga priča. Zabrijala je da je ona kriva i pokušavala igrati na neku kartu izazivanja grižnje savjesti, ali ju, nasreću, to nije dugo držalo.

Čim je sestra objavila da je trudna, i kada je njezina želja za unučetom postala zadovoljena, smirila se, i danas kada pričamo o tome, pravda se time da nije to očekivala, da to treba reći roditeljima nekad u vrijeme večere, a ne u pola ručka, barem pričekati kavu i kolače, a ne uz pisanice i umak od hrena, i da ja pretjerujem kad kažem da mi je pravila problema skoro tri godine svojim čudnim ponašanjem, da se ona uopće nije čudno ponašala, nego sam ja potpuno neprisebna osoba i da samo dragi Bog zna kad sam postao takav, jer me se ona još uvijek sjeća kao milog anđelčića plave kosice. Od tih događaja prošlo je desetak godina, prošlo je tu i više od desetak ljubavi, prošlo je tu i više ljudi koji me nisu mogli tolerirati, ali opet uz te koji su prošli, došlo ih je puno koji su ostali ili barem ostavili dugotrajan trag u mom životu. U nekom trenutku bio sam i prva osoba koja je u Bosni i Hercegovini javno izgovorila da je gay, u nekim trenucima sam bio bliže sreći, u nekim dalje, ali nikada nisam požalio zbog izlaska iz ormara. I eto, tako ja dođoh do kraja svoje priče, netko će reći da možda nisam ništa pametno podijelio s vama, a neki da možda i jesam. U svakom slučaju, nadam se da će svatko izvući iz pročitanoj nešto njemu korisno. Za dvadesetak godina, kad narastem i osjetim se odraslim, vjerojatno ću dobiti želju za davanjem savjeta, trenutno ju stvarno nemam. Ali ako bih sada

morao podijeliti s nekim neku svoju životnu filozofiju, rekao bih da nam je u životu uvijek onako kako si napravimo da nam bude, da je svatko krojač svoje sudbine i da moramo preuzeti odgovornost za sve što radimo. I naravno postavio bih vam ono isto pitanje koje je moj tata postavio meni: "Jeste li sretni?". Ako je odgovor pozitivan, onda i sami znate da ste na pravom putu, a ako ne znate jeste li sretni, onda učinite sve da budete. Vjerujte mi nije to tako teško.

POGOVOR: NEKOLIKO CRTICA O SEKSUALNOSTI, IDENTITETU I COMING OUT NARATIVU

U društvu u kojem je sama ideja o mogućnosti prihvatljivog održavanja queer festivala utopija, a Pride daleki imaginarij, vrijednost rada brojnih nevladinih organizacija čiji se aktivistički angažman ukodutrećevalnogfeminizmauskoumrežava s queer strujanjima, neupitna je u kontekstu sustavno retradicioniziranog, repatrijarhaliziranog i arhaiziranog društva, gdje se ponekad čini da najveći problem nije samo „pitanje razvikanog patrijarhalnog mentaliteta“ i gdje puno veći problem predstavlja „naša nerazvijena demokracija i slabo funkcioniranje države.“² Aktivnim radom u ostvarivanju i artikuliranju prava, potreba i zahtjeva LGBTTIQ populacije, sudjelovanjem u stvaranju i promicanju njezine kulture, Sarajevski otvoreni centar (SOC) je u kratkom, ali izrazito produktivnom periodu, svrstao bh. aktivističku scenu uz sam bok regionalnih aktivističkih strujanja. Pritom je SOC-ova izdavačka djelatnost jedna od najbitnijih komponenti u permanentnom proizvođenju znanja, čime se na najbolji mogući način raspliće zapetljani balkanski čvor diskursa o/za/protiv Drugima/Druge/Drugih³ osiguravajući im nesmetanu artikulaciju vlastitog glasa kao i prostor iz kojeg će zadobiti priliku izravno artikulirati sve ono prešućeno iz njihove svakodnevne egzistencije, što se unutar dominirajuće heteroseksističke diskursne mreže utišava i ušutkuje.

Ovom se tezom nazire idejna nit koja povezuje dvije novije SOC-ove publikacije **Više od etikete. O ženama koje vole žene.** te ovu koju upravo držite u ruci, a koja sadrži intervjue, osobne, umjetničke i coming out priče, kao i druge izražajne forme gay, biseksualnih i trans* muškaraca. Razbijajući granice formativnog diskursa coming out osobnih priča u vidu performativnog kruženja oko imaginarija tijela, žudnje, čežnje, užitka, želje kroz vizualne i književnoumjetničke forme izražavanja, Više od etikete ponudio je živopisan uvid u dvostruko diskriminirani ženski (homo/bi)seksualni identitet koji se u falocentričnom ključu, kroz povijest, konstantno

2 MILETIĆ ORUČEVIĆ, Tanja: Šta hoće kritičari feminizma? (<http://tacno.net/najcitnije/tanja-miletic-orucovic-sta-hoce-kriticari-feminizma/>) (16.11.2013.)

3 Usp. OMERAGIĆ, Merima (2013): Zločin – drugost obilježena crnim trouglom u Zeničke sveske 17/13, str. 134.

neutralizirao, a potom i negirao. Druga publikacija, koju upravo držite u ruci, nastoji afirmirati vidljivost muškaraca koji svojom seksualnom i rodnom razlikom odudaraju od epski konstruiranog balkanskog modela muškarca.

Što je s muškom homoseksualnošću i kako se ona percipirala kroz povijest kulture i civilizacije, pitanje je na koje odgovor nudi knjiga Williama Naphyja **Born to be gay**, koja se na našim prostorima može pronaći u prijevodu Arijane Aganović u sarajevsko-beogradsko-zagrebačkom zajedničkom izdanju iz 2012. godine (SOC, Queeria i Domino). Riječ je o radikalnom pregledu homoseksualnosti, od antike do danas, koje započinje suprotstavljanjem teza o seksualnoj orijentaciji kao prirodi (genetici) i/ili odgoju, pri čemu se suprotstavljaju esencijalistička i konstruktivistička očišta. Esencijalisti bi, primjerice, pretpostavili da homoseksualnost „nije jednostavno genetska predispozicija nego više nešto fundamentalno i ključno za vlastiti identitet (više kao biti Jevrej, što ima etničke/genetske – i religijske/vaspitne – konotacije)“.⁴ Iz konstruktivističkog kuta, pak, moglo bi se raspravljati „o tome da su ovakvi termini (homoseksualnost) jednostavno društvene i kulturne kategorije“ koje „zapravo ne postoje izvan ovih etiketa.“⁵ Međutim, kada se govori o cjelokupnom seksualnom ponašanju, govori se o jednom kontinuumu, praksi koja uključuje „kako pojedinca tako i društveno“ te „ponajmanje zavisi od vaspitanja, slobode izbora ili religijskog ucjenjivanja.“⁶ Pritom taj kontinuum nije samo odlika okcidentalnog kulturno-civilizacijskog toka, nego se može pratiti kroz sva područja svijeta u različitim vremenskim odsječcima. Svoju šetnju Historijom homoseksualnosti Naphy započinje pogledom u predmonoteističke kulture konstruirane prema mitskoj slici svijeta, gdje su ljudi oponašali bogove i božice koji/e su u mitologiji kultova nerijetko stupali/e u istospolne odnose.

Muško-muški seksualni odnosi bili su uobičajena praksa, pri čemu su pozicije bile jasno određene – onaj tko je pri analnom činu bio u pasivnoj poziciji atributiran je kao manje muškarac, a sama pasivna pozicija postajala je beznačajna ako je riječ o adolescentu, partneru od otprilike četrnaest do dvadeset godina starosti. Biseksualnost kao praksa bila je teološka norma, primjerice na Srednjem Istoku prije pojave monoteizma gdje „modeli (bogovi/božice) važe za nekoga kome se divi, ko se oponaša i obožavanje je prikazivalo seksualno ambivalentnu sliku“⁷. Prakse istospolnih odnosa ostale su zabilježene i u kolijevci zapadnoeuropskog kulturno-civilizacijskog kruga - Antičkoj Grčkoj i rimskoj kulturi, koja je (pre)kopirala grčke modele. Kroz različite pisane tragove antičkih filozofa i književnika mogu se pratiti muško-muški odnosi kao društveno prihvaćeni konstrukti (pederastija, bordeli, vojni obredi, atletske škole, poliseksualnost). Pojavom monoteističkih

4 NAPHY, William: Born to be gay. Historija homoseksualnosti (prev. Arijana Aganović), SOC, Queeria Domino, Sarajevo, Beograd, Zagreb, 2012., str. 11.

5 Isto

6 OMERAGIĆ, Merima: Revizija zarobljavanja seksualnosti (<http://www.odjek.ba/?broj=28&id=17>) (16.11.2013.)

7 NAPHY, W.: nav.dj., str.15.

religija, na čelu s judaizmom kao prvom ozvaničenom – Mojsijev i Levitski zakon – započinje zaokret ka zarobljavanju seksualnosti od užitka (važnost koju je imao u civilizacijama Dalekog Istoka; kineskoj, japanskoj i indijskoj) do isključivo sredstva za prokreaciju, a sekundarno za brak, što je povezano i s nacionalnim oformljivanjem grupe alegorizirano prelaskom u Obećanu zemlju.⁸ Širenje judeokršćanstva i jačanje stoicizma utjecalo je na stvaranje društ(a)va manje tolerantnog/ih po pitanju seksualnih sloboda. U srednjem vijeku, koje je obilježeno europskim „moralnim preporodom“, (poli)seksualnost i svaki prijestup u vezi s njom smatran je najvećim grijehom koji treba iskorijeniti kako bi se spriječio daljnji Božji gnjev (kazna u obliku bolesti) jer vuče korijene iz paganskih vremena, te tako pored „progona Jevreja u evropskim metodama uvriježio se stav i o drugim krivcima, sodomistima koji su praktikovali neprokreativan seks koji je po paradoksu i ugledu na judaizam osuđivan.“⁹ Zanimljivo je da se usprkos težnjama tada novoosnovanog monoteizma islama, tek naoko fleksibilnijeg u pogledu seksualnih aktivnosti, homoseksualna praksa u arapskim kulturama očuvala kroz književnost. Potrebno je spomenuti mukhannathun pjesnike i žanrove homoerotske orijentalne poezije koja je u kontekstu poetika sufizama detabuizirala homoseksualnost, te je „prihvaćena jer načelno nije odudarala od islamske misli koja priznaje privlačnost između muškaraca kao normalnu, s tim da zabranjuje bilo kakvu aktivnost ili rezultat djelovanja.“¹⁰

Zanimljivo je paralelno sagledati i stanje u Aziji, gdje je vladao politeizam uz već spomenuto oponašanje božjih aktivnosti (homoseksualna prokreativnost, fleksibilan pogled na rod i poliseksualnost), kao i na afričkom tlu gdje su se uz utjecaj islama sjedne, a prodorom europskih sila s druge strane, nastavljale „prakse transrodnosti i transpolnosti i uz pluralnost ovakvih konstrukcija homoseksualne aktivnosti su bile omogućene“¹¹ (Amazonke, eunusi). Razlika između civiliziranih Europljana i primitivnih barbara nastupila je uslijed diskursa kolonizacije kojim se stvaraju ideje o civiliziranoj heteroseksualnosti i naturaliziranoj homoseksualnosti kao prezrenoj drugosti. Sve do procesa kolonizacije, nametanja sustava vrijednosti, kao i morala kolonizatora, rod je na Istoku funkcionirao kao fluidna kategorija (u Japanu se, primjerice, homoseksualnost kulturno njegovala kroz šudo), dok se s druge strane različite koncepcije homoseksualnosti mogu pratiti nakon otkrića Novog svijeta (treći rod kod američanskih berdača/bardača, ambivalentni stav prema istospolnim odnosima kod Asteka, dva konstrukta homoseksualnosti kod Maja) pri čemu su jake „religijske strukture prenijete iz Evrope izvršile (...) brutalnu i genocidnu osvetu nad stanovništvom.“¹²

Proces globalizacije kršćanskih vrijednosti tako se nastavlja i u 18. st. i to na prostorima kojima istospolni odnosni nisu bili nepoznanica. U 19. Stoljeću, u doba vladavine kraljice Viktorije (1837.-1901.), licemjerni viktorijanski moral

8 Vidi u OMERAGIĆ, M: nav.dj.

9 Isto

10 Isto

11 Isto

12 Isto

odobravao je govor o homoseksualnosti, ali je njegovu fizičku realizaciju oštro kažnjavao (poznat je slučaj Oscara Wildea ili pak londonski The Cleveland street scandal). Homoseksualnost je smatrana bolešću, a Labouchere donosi zakon koji je na snazi sve do 1967. prema kojem je homoseksualni čin kažnjivo djelo. Sam termin homoseksualnosti prvi je uveo psiholog Karoly Maria Benkert smatrajući ga nepromjenjivim dijelom ljudske prirode, ne bolešću niti zločinom, nego dodatku normalnom seksualnom nagonu. Dvadeseto stoljeće obilježeno je nizom zastrašujućih terapijskih pokušaja ispravljanja homoseksualnosti (nacizam i eugenika) - od kastracije do lobotomije - u cilju promjene „privatne želje i sklonosti za kulturno konstruisane norme društva.“¹³

Djelomična praksa dekriminalizacije homoseksualnosti počinje tek od 1967. godine, a samo u određenoj mjeri omogućene slobode i prava rezultat su borbe kroz pokrete za oslobođenje seksualnosti koji traju od onog prvog iz 1871. pa sve do danas. U mnogim europskim zemljama legalizirane su istospolne zajednice, skandinavske zemlje 'pak omogućuju istospolne brakove dok se o tomu još uvijek vode i sada aktualne rasprave od 2005. godine u SAD-u i Kanadi.¹⁴ Dislociranost svijeta po tom pitanju provođenja prava rodni i seksualnih manjina tako se čini frustrirajuće nepremostiva. Uzmimo samo primjer iz našeg susjedstva; u Republici Hrvatskoj koja je od ove godine ravnopravna članica EU i u kojoj je u punoj snazi europski zakon o ljudskim pravima, u prosincu će biti održan sramotni referendum potaknut od strane građanske inicijative manipulativno nazvane U ime obitelji koja zahtjeva da se u Ustavu brak definira kao zajednica muškarca i žene. U javnom diskursu već neko vrijeme (od uvođenja i ukidanja zdravstvenog odgoja do sada) odvija se borba između desnice udružene s klerom (diskursno stvaranje prezrenog Drugog koji će kontaminirati obitelj kao temeljnu stanicu društva) i ljevice. Ovo upućuje na zaključak da se aktivistički procesi ne mogu samo jednostavno uvesti prema Zapadnom modelu, nego „emancipacijske prakse moraju biti daleko politički transformativnije i suštinski subverzivnije te radikalnije u progonu binarne, time i seksističke podjele svijeta.“¹⁵

Gay, bi i trans* muškarci u ovakvom bosanskohercegovačkom društvu - gdje patrijarhalna isključivost postaje podloga za sve druge isključivosti „koje se familijariziraju i prenose kao norme“¹⁶ i gdje se etnička, kao i religijska, obilježja uglavnom prenose sa oca na sina (...), i može se reći da, na izvjestan način, etnička prezentacija putem patrijarhalnih figura simbolički obezbjeđuje širenje etničkih

13 NAPHY, W.: nav.dj., str. 253.

14 Isto, str. 255.

15 OMERAGIĆ, Merima: Da li je moguća de/balkanizacija rodova? Kažnjene progovaraju (<http://sveske.ba/en/content/da-li-je-moguca-debalkanizacija-rodova-kaznjene-progovaraju>) (16.11.2013.)

16 Moranjak-Bamburać, Nirman: Nepodnošljiva lakoća stereotipa, u: Stereotipizacija: predstavljane žena u štampanim medijima u jugoistočnoj Europi (http://www.media.ba/mcsonline/files/shared/Rodni_stereotipi_u_medijima.pdf) (16.11.2013.)

poruka¹⁷ – predstavljaju višestruku prijetnju po simbolički poredak. Coming out ili izlazak iz ormara kao gay, bi ili trans* tako predstavlja jedan od najtežih i najhrabrijih odluka pri kojoj neheteroseksualni muškarac odbija reproducirati heteroseksualnom matricom uspostavljene norme, čime nastupa, najprije u krugu obitelji, njegova simbolička smrt tako što „prestaje biti označen, postaje višak, nepotreban, mjesto usmjerene mržnje ili apatije.“¹⁸ Ili kako to konkretno kaže jedan od ispitanika: I pošto oni misle da takvi ljudi nisu normalni, da ih treba ubiti, onda su rekli da sam bolestan, da to treba liječiti, da su u mene ušli džini.

Coming out cjeloživotni je proces kako za djecu tako i za roditelje¹⁹, a sam izbor coming out narativa, izlaska iz ormara s određenom osobnom pričom koju treba prezentirati, čini ključni dio homoseksualnog identiteta.²⁰ Glavna komponenta u proučavanju osobnih ispovijesti je diskurs koji narativnim strukturama i kodovima (ovdje se može govoriti o tzv. coming out narativu) posreduje između proživljenog iskustva i njegova artikuliranja u priču, te sam subjekt zapada u „opasnost“ diskurzivnog konstruiranja identiteta. Pri čitanju bi se tako mogle napraviti dekonstruktivne intervencije suvremenih teorijskih strujanja koje se opiru esencijalistički shvaćenim identitetima i smještanjima u stroge identitetske okvire, u ovom slučaju (homo/bi) seksualne. Ipak, u ovom slučaju, ideološka, politička, tranzicijska, kulturna i svaka druga kontekstualna determinanta ukazuje na potrebu onoga što bi G. Spivak nazvala „pozitivnim esencijalizmom“²¹, što je ovdje više od strateškog čina nužnog u pokretanju emancipacijskih procesa.

Coming out narative unutar ovog zbornika mogli bismo svrstati u određeni oblik svjedočanstva o specifičnom položaju gay, bi i trans* muškaraca u Bosni i Hercegovini u vidu svjedočenja samome sebi unutar vlastitog iskustva,²² kao i upisivanje vlastitog iskustva i u kolektivno jer ako nisam ja, moja priča je out i žudi onog Drugog koji će se prepoznati u njoj, koji će je prihvatiti kao svoju priču. Osobne coming out priče u tom pogledu mogu funkcionirati poput svojevrstnih dokumenata kojima se svjedoči o položaju seksualnih i rodnih manjina u našem društvu, te kao takve mogu poslužiti kao izvori za pisanje potencijalne (alternativne) povijesti homoseksualnosti na ovim prostorima²³ koja se odvijala i

17 MAJSTOROVIĆ, Danijela i TURJAČANIN, Vladimir: Predstavljanje žena u u bosanskohercegovačkim dnevnim novinama: rodna i etnička podvojenost društva, u: Stereotipizacija: predstavljane žena u štampanim medijima u jugoistočnoj Europi (http://www.media.ba/mcsonline/files/shared/Rodni_stereotipi_u_medijima.pdf) (16.11.2013.)

18 KEŠETOVIĆ, Selma: Zubati anus: subverzivni model homoseksualnog muškarca (<http://lgbt-prava.ba/zubati-anus-subverzivni-model-homoseksualnog-muskarca/>)

19 Više u ČAUŠEVIĆ, Jasmina i GAVRIĆ, Saša (ur.): Pojmovnik LGBT kulture, Sarajevski otvoreni centar/Fondacija H. Ball, Sarajevo, str. 64–71.

20 Prema BROWN, Marnie A.: Coming Out Narratives: Realities of Intersectionality (http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1062&context=sociology_diss)

21 Vidi u MORANJAK-BAMBURAC, Nirman: „Spašavanje tijela“ u: Izazovi feminizma, Sarajevo, Forum Bosnae, 2004., str. 144.

22 Parafraza D. Lamb.

23 BOSANAC, Gordan i DOBROVIĆ, Zvonimir: Usmena povijest homoseksualnosti u Hrvatskoj, Queer Zagreb, Zagreb, 2007.

odvija izvan tokova cenzurirane linearne historiografije. Kako je uvijek riječ o, da se ponovno pozovemo na Naphya, opasnoj mješavini ideja o rasi, društvu i politici i vlasti, coming out je osim privatnog oslobođenja i čina samopotvrđivanja, važan i kao politički čin, jer artikulacija permanentno utišavanih glasova Drugih, posebice LGBTIQ populacije, subverzivno odjekuje u toposu ove „tranzicijske etnokulturne pustinje“²⁴ potencijalno nagrizajući represivne ideološke matrice.

BIO-CRTICE

Mladen Lakić (1989) Živi u Istočnom Sarajevu. Novinar-saradnik portala Buka.com i Instituta za ratno i mironodopsko izvještavanje (IWPR). Dobitnik priznanja „Srđan Aleksić“ za etičko i profesionalno izvještavanje o marginalizovanim/manjinskim grupama. Koautor studije Prava LGBT osoba u BiH: obrazovanje. Kontakt: mladen_lakic@yahoo.com

Ivan Šunjić (1990) Živi Mostaru. Student je hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Piše poeziju i tekstove iz oblasti književne teorije, književne i kazališne kritike. Jedan je od idejnih tvoraca mostarskih teorijskih susreta „A Room of One's Own“ koji za cilj imaju promicanje suvremenih teorijskih strujanja. Uža područja interesa su mu semiotika, feministička i queer teorija.

Jozo Blažević (1986) Živi u Sarajevu. Arogantna kraljica, egoizam joj je dijagnoza, misli da je carica, voli muški svet da voza.

Feđa Bobić (1988) Živi u Sarajevu. Posle njega sve u vodu pada, slavi nemoral i ljubavne jeretike.

Jasmina Čaušević (1976) Živi u Sarajevu. Žena, majka, kraljica.

Saša Gavrić (1984) Živi u Sarajevu. Kao Hurem, ne da nikom njegovo da dira, iz ljubavi niti iz hira.

O SARAJEVSKOM OTVORENOM CENTRU

Sarajevski otvoreni centar je nezavisna i neprofitna organizacija koja zagovara puno poštivanje ljudskih prava i smanjenje nivoa diskriminacije na osnovu spola, seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

Sarajevski otvoreni centar je organizacija koja osnažuje žene i LGBT (lezbejke, gejeve, biseksualne i transrodne) osobe kroz aktivnosti u zajednici, promoviše ljudska prava žena i LGBT osoba u društvu, te zagovara za promjene legislative i politika vlasti u Bosni i Hercegovini, te primjenu postojećih politika kod bh. vlasti i međunarodnih tijela.

Sarajevski otvoreni centar je osnovan 2007. godine, a intenzivno radimo od 2011. godine, kada smo otvorili naš prvi ured te okupili tim ljudi koji stalno rade u Sarajevskom otvorenom centru.

Članice smo sljedećih mreža:

- Koalicija protiv govora i zločina iz mržnje
- Ženska mreža u BiH
- Regionalna mreža protiv homofobije
- Babelnor mreža
- Mreža izgradnje mira u BiH
- Mreža pravde
- Koalicija "Jednakost" protiv etničke diskriminacije
- Omladinska mreža BiH
- NVO Vijeće

Fokusirani_e smo na podizanje svijesti unutar državnih institucija/zvaničnika o potrebi da se u potpunosti implementiraju međunarodni, evropski i državni standardi iz oblasti ljudskih prava žena i LGBT osoba, te na podizanje svijesti građana_ki o pravima LGBT osoba i političkim, društvenim i ekonomskim pravima žena. Jedan od naših bitnih ciljeva jeste i osnaživanje i jačanje LGBT zajednice kroz implementaciju aktivnosti koje joj pružaju podršku vezanu za njena prava i potrebe.

www.soc.ba
www.lgbt-prava.ba
office@soc.ba

EDICIJA **QUESTIONING** SARAJEVSKOG OTVORENOG CENTRA
uređuje Saša Gavrić

U ovoj ediciji smo do sada objavili_e:

Jasmina Čaušević, Aida Spahić, Merima Omeragić (2013):

Više od etikete. O ženama koje vole žene.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar.

Jasmina Čaušević/Saša Gavrić (priredili, 2012):

Pojmovnik LGBT kulture.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar/Fondacija Heinrich Böll.

Saša Gavrić/Aida Spahić (priredili, 2012):

Čitanka LGBT ljudskih prava, 2. izdanje

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar/Fondacija Heinrich Böll.

William G. Naphy (2012):

Born to be gay. Historija homoseksualnosti.

Sarajevo/Zagreb/Beograd: Sarajevski otvoreni centar/

Domino/Queeria.

Prevod na BHS: Arijana Aganović

Damir Banović (2011):

Prava i slobode LGBT osoba.

Seksualna orijentacija i rodni identitet u pozitivnom pravu

Bosni i Hercegovini.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar.

Saša Gavrić/Lejla Huremović/Marija Savić (priredili, 2011):

Čitanka LGBT lezbejskih i gej ljudskih prava.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar/Fondacija Heinrich Böll.

**Druga izdanja koja su objavljena kao rezultat rada
Sarajevskog otvorenog centra (izabrani naslovi):**

Zlatiborka Popov-Momčinović (2013):

“Ko smo mi da sudimo drugima”. Ispitivanje javnog mnijenja o stavovima prema homo-seksualnosti i transrodnosti u Bosni i Hercegovini.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar, Fondacija Heinrich Böll, Fondacija CURE.

Jasmina Čaušević (2013)

Brojevi koji ravnopravnost znače. Analiza rezultata istraživanja potreba LGBT osoba u Bosni i Hercegovini.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar.

Marinha Barreiro, Vladana Vasić, Saša Gavrić (2013)

Rozi izvještaj. Godišnji izvještaj o stanju ljudskih prava LGBT osoba u BiH u 2012. godini.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar.

Adriana Zaharijević (priredila, 2012):

Neko je rekao feminizam?

Kako je feminizam uticao na žene XXI veka.

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar / Fondacija Heinrich Boll/Fondacija Cure.

Damir Arsenijević, Tobias Flessenkemper (priredili, 2013):

Kojeg je roda sigurnost?

Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar.

I'M GAY

OUT IN SLOVENIJA

NORWEGIAN EMBASSY

PLANETROMEO
FOUNDATION

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

613.885(047.53)

OSAMNAEST plus

18+ knjiga o nešto drugačijim muškarcima /
[priredili Jozo Blažević ... [et al.] ; [pogovor
Ivan Šunjić]. - Sarajevo : Sarajevski otvoreni
centar, 2013. - 98 str. : ilustr. ; 20 cm. -
(Edicija Questioning ; knj. 7)

Nekoliko crtica o seksualnosti, identitetu i
coming out narativu: str. 88-93. - Bio-crtice:
str. 95. - Bibliografija i bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-536-13-7

COBISS.BH-ID 20801798

Ako ovo pročita
makar i jedan
homofob koji će
baciti kamen, i jedan
svećenik koji priča
o Sodomi i Gomori a
sam je grešan, i jedna
majka djeteta koje je
drugačije, i jedan otac koji
ne prihvaća sina jer voli druge
sinove, poručila bih svima njima
samo jedno - ne možete učiniti
NIŠTA. Uzalud je i ne pokušavajte.
LGBT je tu sa vama, kao i vi odavno
sa njima. Nema razdvojenih svjetova
i tako će biti sve do našeg i vašeg
kraja. Možda to neće biti sretan
kraj i možda neće zasjati duga
iznad oblaka. Ali u jedno sam
sigurna - do tog kraja idemo
zajedno, dragi i drage moji.

S ljubavlju sada,
sutra i zauvijek.
Vaša Hainsia Olindi.

